

ทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ปริญญาพันธ์
ของ
จිරนนท์ จันทรสว่าง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม 2547
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

372.0218

จ 554 ท

ร. 2

ทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

4

บทคัดย่อ

ของ

จิรนนท์ จันทร์สว่าง

21 0.8. 2547

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2547

h 251695

จิรนนท์ จันทร์สว่าง. (2547). *ทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียน สังกัด กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร. สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, รองศาสตราจารย์ ดร. วิรัช วรธนรัตน์*

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการรับรู้ ด้านความรู้สึกรู้ ด้านการปฏิบัติ และเปรียบเทียบทัศนคติของครูปฐมวัยจำแนกตาม ขนาดโรงเรียน การเปิดรับสื่อข่าวสาร และลักษณะของประสบการณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูปฐมวัย 190 คน โรงเรียนละ 1 คน จากโรงเรียน 214 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีแบ่ง 50 %จากจำนวนโรงเรียนทั้งหมดของสังกัดกรุงเทพมหานคร เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเป็นมาตราวัดทัศนคติแบบประเมินค่า 4 ระดับ สถิติที่ใช้ทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ผลการวิจัยพบว่า

1. ทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม และ ด้านการรับรู้ ด้านความรู้สึกรู้ และด้านการปฏิบัติ อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

2 เปรียบเทียบทัศนคติครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน การเปิดรับสื่อข่าวสารและลักษณะประสบการณ์ พบว่า

2.1 ทัศนคติครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในภาพรวมและแต่ละด้าน ในด้านการปฏิบัติ

2.2 ทัศนคติครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจำแนกการเปิดรับสื่อข่าวสารด้านการอ่านบทความมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในภาพรวมและรายด้าน ในด้านการรับรู้ ด้านความรู้สึกรู้และด้านการปฏิบัติ ส่วนการเปิดรับสื่อข่าวสาร ด้านการฟังข่าวสาร ไม่แตกต่างกันในภาพรวมแต่ด้านการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ทัศนคติครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกลักษณะของประสบการณ์ด้านการอบรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในภาพรวมและรายด้าน ในด้านการปฏิบัติ ส่วนลักษณะของประสบการณ์ ด้านการเป็นวิทยากร และ ด้านการทำงานแบบมีส่วนร่วม ในภาพรวมและรายด้าน ในด้านการรับรู้ ด้านความรู้สึกรู้และด้านการปฏิบัติ ไม่แตกต่าง

**PRESCHOOL TEACHERS' ATTITUDE TOWARD QUALITY ASSURANCE IN
SCHOOLS UNDER BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION**

**AN ABSTRACT
BY
JEERANUN CHANSAWANG**

**Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University
May 2004**

Jeeranun Chansawang. (2004). *Preschool teachers' attitude toward quality assurance in schools under Bangkok Metropolis Administration*. Master Thesis. M.E.d.(Early Childhood Education). Bangkok : graduate School, Srinaharinwirot University. Adviser Committee : Assoc.Prof. Dr.Sirima Pinyoanuntapong, Assoc.Prof. Dr.Wirach Wanartn.

The objective of this research was to study preschool teachers' attitude levels toward quality assurance in schools affiliated to Bangkok Metropolis Administration in areas of recognition, affect and performance and to compare the preschool teachers' attitude classified in accordance with school sizes, opening for receiving information media and aspects of experience.

The sampling consisted of 190 preschool teachers, whose chose from one person one school from 214 schools. Sample size was determined by using method from 50 % of number of total school affiliated to Bangkok Metropolis Administration. An instrument used in gathering data was a gauge for measuring in the type of 4 level estimate. Statistics were used for conducting at-test and one-way Analysis of Variance.

1. The preschool teachers' attitude toward quality assurance in the schools affiliated to Bangkok Metropolis Administration in an overall aspect and in the areas of recognition, affect and performance were in a rather high level.

2. In comparison of the preschool teachers' attitude toward quality assurance in accordance with school sizes, opening for receiving information media and aspects of experience, it was found that

2.1 The preschool teachers' attitude toward quality assurance in the school affiliated to Bangkok Metropolis Administration in accordance with school sizes were different significantly in statistics at .05 level in overall aspect and in individual case in performance area.

2.2 The preschool teachers' attitude toward quality assurance in the school affiliated to Bangkok Metropolis Administration Classifying in accordance with opening for receiving information media in article reading area were diffract significantly in statistics at .05 level in overall aspect and in individual case in the areas of recognition, affect and performance. For an opening for receiving information media, there was no difference in overall aspect information listening area, but, for performance area, it was different significantly in statistics at .05 level.

2.3 The preschool teachers' attitude toward quality assurance in the school affiliated to Bangkok Metropolis Administration Classifying in accordance with an aspect of experience in training area had difference significantly in statistics at .05 level in overall aspect and in individual case in performance area. For an aspect of experience in the area of acting as a lecturer and in the area of participate working in an overall aspect and in individual case in the areas of recognition affect and performance, there was no difference.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

ทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

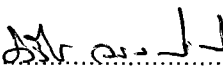
ของ
นางสาวจิรนนท์ จันทร์สว่าง

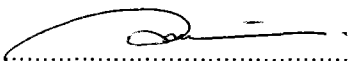
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

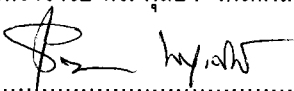

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพรณ์ หะวานนท์)
วันที่ 24 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. สิริมา ภิญโญนนตพงษ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิรัช วรรณรัตน์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร. กุลยา ตันติผลาชีวะ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร. สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากรองศาสตราจารย์ ดร. สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ รองศาสตราจารย์ ดร. วิรัช วรณรัตน์ ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิด และตรวจแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง ในความกรุณา จึงขอกราบ กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. กุลยา ตันติผลาชีวะ อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ กรุณาธิ์เป็นกรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมในการสอบปริญญานิพนธ์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำต่าง ๆ กับผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ วราภรณ์ รักวิจัย อาจารย์ ดร. มารศรี สุขานิติ อาจารย์ ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ และอาจารย์มิ่ง เทพครเมือง คุณสายพิน ตันศิริ ที่กรุณาให้คำแนะนำและแก้ไขข้อ บกพร่องต่าง ๆ ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร และศึกษานิเทศก์ ที่ได้ให้ ความกรุณาอนุเคราะห์ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหาร ครูปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ได้ให้ความ อนุเคราะห์ ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยทุกด้าน ที่ได้กรุณาประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้ ทักษะและประสบการณ์แก่ผู้วิจัย จนทำให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา

ขอขอบพระคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย รุ่นที่ 18 ทุกท่าน ตลอดจนนิสิต ปริญญาโท รุ่นพี่ รุ่นน้อง ที่ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนเป็นกำลังใจ ในการทำปริญญาดำเนินดี ตลอดจนมา

ขอขอบคุณเพื่อนที่อยู่เคียงข้าง คอยให้กำลังใจ ความรัก เอื้ออาทร ต่อผู้วิจัยมาโดยตลอด เพื่อนผู้นั้น คือ คุณเรวดี กุลาโชควณิช คุณอายุพร สาชาติ และคุณปริยานุช จุลพรหม

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบุคคลที่กล่าวมาข้างต้นด้วยความซาบซึ้ง และระลึกถึง ยิ่งนักและ ขอขอบคุณทุกท่านที่ไม่สามารถเอ่ยนามในที่นี้ได้ทั้งหมด

คุณค่าอันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาแก่พระคุณของคุณพ่อสงัดและ คุณแม่ประจวบ จันทร์สว่าง ผู้ให้โอวาททางการศึกษาแก่ผู้วิจัย และพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์อันทรงคุณค่ายิ่ง

จิรนนท์ จันทร์สว่าง

**ปริญญาโทฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุน
จาก
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความสำคัญของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตของงานวิจัย.....	5
	ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	5
	ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
	นิยามคำศัพท์เฉพาะ.....	6
	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
	สมมติฐานการวิจัย.....	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
	เอกสารงานที่เกี่ยวข้องทศนคติ.....	10
	ความหมายของทศนคติ.....	10
	ลักษณะของทศนคติ.....	11
	องค์ประกอบของทศนคติ.....	11
	ปัจจัยที่ก่อให้เกิดทศนคติ.....	12
	กระบวนการเปลี่ยนแปลงทศนคติ.....	12
	การเปลี่ยนแปลงทศนคติ.....	13
	ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทศนคติ.....	14
	การสร้างเครื่องมือวัดทศนคติ.....	18
	ความสำคัญของการวัดทศนคติ.....	23
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพ.....	24
	ความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา.....	24
	พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกับการประกันคุณภาพการศึกษา.....	25
	ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา.....	26
	หลักการ และแนวคิด และนโยบาย การประกันคุณภาพการศึกษา.....	27
	แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา.....	31
	กระบวนการของการประกันคุณภาพการศึกษา.....	36
	การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก.....	38
	ครู กับการประกันคุณภาพการศึกษา.....	40
	การประกันคุณภาพของสำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร.....	42
	แผนพัฒนาของกรุงเทพมหานคร.....	42
	การดำเนินการประกันคุณภาพของกรุงเทพมหานคร.....	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
การดำเนินการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา.....	44
บทบาทของหน่วยงานที่รับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษา	
กรุงเทพมหานคร.....	45
การดำเนินงานระดับสำนักการศึกษา.....	46
การดำเนินงานระดับสำนักงานเขต/กลุ่มสำนักงานเขต.....	47
การดำเนินงานในระดับโรงเรียน.....	48
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา.....	51
ขนาดโรงเรียน.....	51
การเปิดรับสื่อข่าวสาร.....	52
ลักษณะการเปิดรับสื่อข่าวสาร.....	52
อิทธิพลของสื่อมวลชน.....	53
ลักษณะของประสบการณ์.....	54
ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการอบรม.....	54
ความหมายของการฝึกอบรม.....	54
ความสำคัญของการฝึกอบรม.....	55
ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นวิทยากร.....	56
ความหมายและลักษณะของวิทยากร.....	56
คุณสมบัติของการเป็นวิทยากร.....	56
ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการทำงาน.....	57
ความหมายของการมีส่วนร่วม.....	57
ประเภทของการมีส่วนร่วม.....	57
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	58
งานวิจัยในประเทศ.....	58
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	61
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	64
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	64
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบข้อมูล.....	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	66
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	67

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	88
	สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐานและวิธีดำเนินการวิจัย.....	88
	สรุปผลการวิจัย.....	90
	อภิปรายผล.....	92
	ข้อเสนอแนะ.....	98
	บรรณานุกรม.....	99
	ภาคผนวก.....	106
	ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	107
	ภาคผนวก ข แบบสอบถามในการวิจัย.....	108
	ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	118
	ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลงานวิจัย.....	125
	ประวัติย่อผู้วิจัย.....	130

บัญชีตาราง

บทที่	หน้า
1 จำนวนความถี่และร้อยละของครูปฐมวัย จำแนกตามขนาดโรงเรียน การเปิดรับ สื่อข่าวสาร ลักษณะของประสบการณ์.....	71
2 ระดับทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร การหาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน.....	72
3 ทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ด้านการรับรู้ จำแนกรายข้อ.....	73
4 ทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ด้านความรู้สึกรู้สึก จำแนกรายข้อ.....	75
5 ทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ด้านการปฏิบัติ จำแนกรายข้อ.....	76
6 ทัศนคติต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน.....	78
7 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติโดยรวมของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพ ในโรงเรียนเป็นรายคู่ จำแนกตามขนาดโรงเรียน	79
8 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติด้านการปฏิบัติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพ ในโรงเรียนเป็นรายคู่ จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	80
9 ทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเปิดรับสื่อข่าวสาร ด้านการอ่านบทความ.....	81
10 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติโดยรวมของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพใน โรงเรียนเป็นรายคู่ จำแนกตามการเปิดรับสื่อข่าวสาร ด้านการอ่านบทความ...	81
11 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติด้านรับรู้ของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพใน โรงเรียนเป็นรายคู่จำแนกตามการเปิดรับสื่อข่าวสาร ด้านการอ่านบทความ....	82
12 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติด้านความรู้สึกรู้สึกของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพใน โรงเรียนเป็นรายคู่ จำแนกตามการเปิดรับสื่อข่าวสาร ด้านการอ่านบทความ.	82
13 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติด้านปฏิบัติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพใน โรงเรียนเป็นรายคู่ จำแนกตามการเปิดรับสื่อข่าวสาร ด้านการอ่านบทความ	83
14 ทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการเปิดรับสื่อข่าวสาร ด้านการฟังข่าวสาร.....	84
15 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติด้านการปฏิบัติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพใน โรงเรียนเป็นรายคู่ จำแนกตามการเปิดรับสื่อข่าวสาร ด้านการฟังข่าวสาร.....	84
16 ทัศนคติโดยรวมของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพ ในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ลักษณะของประสบการณ์ ด้านการอบรม.....	84

บัญชีตาราง

บทที่		หน้า
17	เปรียบเทียบทัศนคติโดยรวมของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนเป็นรายคู่ ลักษณะของประสบการณ์ ด้านการอบรม.....	85
18	เปรียบเทียบทัศนคติด้านการปฏิบัติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนรายคู่ ด้านการอบรม.....	85
19	ทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพ ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ลักษณะของประสบการณ์ ด้านการเป็นวิทยากร.....	86
20	ทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพ ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ลักษณะของประสบการณ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน.....	87

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ .	หน้า
1 กรอบแนวคิด	8
2 ความสมดุลและไม่สมดุลตามทฤษฎี p-o-x	15
3 แนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษาของกรมสามัญศึกษา	30
4 การจัดทำธรรมเนียมสถานศึกษา	35

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ทิศทางใหม่ การพัฒนาสังคมไทยโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมุ่งมั่นไปที่อัตรา การเติบโตแต่เพียงฝ่ายเดียว บนฐานโครงสร้างของสังคมที่อ่อนแอ ไม่เป็นธรรม และต้องพึ่งพาต่างประเทศ เป็นหลัก แสดงให้ประจักษ์ชัดเจนแล้วเป็นทิศทางที่ผิดพลาดจำเป็นต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ การพัฒนา ยุทธศาสตร์ และแนวนโยบายกันใหม่ภายใต้กรอบทิศทาง ที่ให้ความสำคัญอย่างทัดเทียมกัน ทั้งทุนทาง เศรษฐกิจ ทุนสังคม ทุนมนุษย์ และทุนธรรมชาติ โดยยึดมั่นในวัฒนธรรม วิถีชีวิตแบบไทยที่มีศาสนาธรรม เป็นหลักประจำใจให้คงเอกลักษณ์มั่นคงไว้ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจยุคใหม่ของสังคมโลก ในการที่จะทำให้อัตลักษณ์ ดังกล่าว มาพลิกฟื้นสังคมไทยได้นั้น การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่เข้ามา มี บทบาทในการที่จะพัฒนาคนเพื่อสร้างเด็กไทยให้มีคุณภาพเป็นประชากรที่แข็งแกร่ง สิ่งที่เห็นได้ชัดในขณะนี้ คือ กระแสของการเปลี่ยนแปลงด้านการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยได้สร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ ที่หัน มาเน้นการพัฒนาทรัพยากรเป็นแนวกระแสหลัก สร้างคุณภาพและสมรรถนะให้เข้มแข็งขึ้น มีการเน้นบริบท สำคัญของการศึกษาและการเรียนรู้ โดยมุ่งให้ “คน” เป็นศูนย์กลาง สอดประสานกับสภาพแวดล้อมอย่าง กลมกลืนหล่อหลอมอยู่ร่วมกับภูมิปัญญาการเรียนรู้ และสังคมแห่งความสมานฉันท์ที่เอื้ออาหารต่อกันต่อไป และการจัดการศึกษาที่สำคัญเพื่อที่จะพัฒนาศักยภาพของคนในประเทศให้เท่าเทียมนานาชาติได้นั้น ควรเริ่ม ต้นจัดการศึกษาให้มีศักยภาพตั้งแต่ในระดับปฐมวัย (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 142) การศึกษา ปฐมวัยเป็นการศึกษาที่จัดให้แก่เด็กอายุ 6 ขวบแรก เป็นการจัดการศึกษาเพื่อการดูแลและสร้างเสริมให้ พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ด้วยการเรียนรู้ที่ถูกต้องแจ้งชัดลักษณะการจัดการเรียนการสอนจึงมุ่งจำเพาะไปที่ พัฒนาเด็ก ใจเด็ก และอนาคตเด็ก (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2545 : 1) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่วางรากฐาน มั่นคงต่อการเรียนรู้ซึ่งจะพัฒนาไปสู่ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพของเด็ก ทั้งนี้เนื่องจาก เด็กในวัยนี้เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมและพัฒนาการในด้านต่างๆ ที่เจริญขึ้นอย่างรวดเร็วมาก ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ถ้าหากเด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการอย่างถูกต้องเหมาะสมจะส่งผลให้เด็กเกิด การเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ เมื่อพ้นวัยนี้ไปแล้ว เด็กจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยความยากลำบากและในบาง อย่างก็จะไม่สามารถเรียนรู้ได้อีกเลย ดังนั้นการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยจึงมีความสำคัญยิ่ง

รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย จึงได้กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาแห่ง ชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ขึ้นโดยให้มีการยกระดับการศึกษาพื้นฐานของปวงชนไว้ในแผนงาน หลักที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้รับบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ครอบคลุม ตั้งแต่การเตรียมความพร้อมก่อนที่จะมีครอบครัว เด็กแรกเกิดที่ควรได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องและให้ได้ เป้าหมายให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างน้อย 1 ปี ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ก่อนปี พ.ศ. 2544 และขยายปริมาณการเข้าถึงบริการการศึกษาระดับก่อนประถมของเด็กปฐมวัย (3 – 5 ปี) จากร้อยละ 65 เป็นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90 ในปี พ.ศ. 2544 พร้อมทั้งได้วางแนวทาง มาตรการในการ ขยายบริการ การเตรียมความพร้อม (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 6) หน่วยงานที่จัดบริการ สำหรับเด็กปฐมวัยมีทั้งภาครัฐและเอกชนประมาณ 12 หน่วยงาน แต่ยังไม่สามารถจัดบริการได้ครอบคลุม ทั่วถึงทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ขาดการประสานงาน และไม่มีเอกภาพของนโยบายของรัฐบาล ตลอดจน

ทิศทางการจัดการศึกษา ในปี 2541 เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 3 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 90 ยังอยู่ในความดูแลของพ่อแม่และผู้ปกครอง เด็กปฐมวัยอายุ 3 – 5 ปี ได้รับการบริการการศึกษาร้อยละ 58 ต่อประชากร กลุ่มอายุ 3 – 5 ปี ขาดการบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นทางการจะต้องมีการบูรณาการของงานด้านต่างๆ ได้แก่สุขภาพ การศึกษา การพัฒนาชุมชน การประชาสัมพันธ์ โดยที่มีการประสานงานกับครอบครัว ชุมชน อย่างมีประสิทธิภาพและจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ทันเหตุการณ์วิทยาการทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และสากล แต่ในความเป็นจริงมีโครงการพัฒนาครอบครัวแต่ยังมีอุปสรรคขัดข้องหลายอย่างที่ควรแก้ไข จึงยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร การขาดคุณภาพ ผลการประเมินการจัดบริการพัฒนาของเด็กปฐมวัย 3 – 5 ปี พบว่าด้อยคุณภาพทั้งในด้านการบริหารและการจัดการขาดคุณภาพในเรื่องวิธีการเรียนรู้ของเด็ก เช่น การเรียนรู้โดยการให้เด็กท่องจำอย่างเดียว ไม่ส่งเสริมให้เด็กใช้ความคิดตั้งแต่เล็ก ๆ การให้เด็กนั่งอยู่กับที่ทั้งวัน การจัดหลักสูตรที่ตายตัว การเร่งสอนอ่าน เขียน คิดเลข เพื่อให้สอบเข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ ไม่ให้อิสระในการแสดงออก ห้ามเด็กพูด ให้นั่งเงียบ ๆ บังคับให้ทำการบ้านทุกวัน ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น นับว่าเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เนื่องจากการจัดการศึกษามีบทบาทสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนามนุษย์เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยแห่งการจัดการศึกษาที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนามนุษย์เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยแห่งช่วงพลังการเจริญเติบโตของชีวิตที่ควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูและสั่งสอนอย่างถูกต้องเหมาะสมตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต ดังนั้นควรต้องมีการวางแผนการจัดการศึกษาในภาพรวมอย่างรัดกุมเหมาะสมให้ดีที่สุด

(สิริมา กัญญาอนันตพงษ์. 2545 : 3)

ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการจึงจำเป็นต้องเร่งปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยเร็ว (กรมวิชาการ. 2544ข : 2) ปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องบริหารจัดการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยมีการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่จะส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานในทุกระดับและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างสอดคล้องกันเป็นระบบ มุ่งไปในทิศทางที่ไว้ร่วมกันกำหนดไว้เพื่อบรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหลักการและวิธีการบริหารและการจัดการคุณภาพ (Quality Management) สมัยใหม่ที่เน้นการสร้างเชื่อมั่นให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยที่ความเชื่อมั่นนี้ต้องตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชา ข้อเท็จจริง หลักฐานเชิงประจักษ์ และความสมเหตุสมผลเป็นสำคัญดังนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนในหมวด 6 เรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตราที่ 47 ว่าโดยให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากการศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาและพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพ และมาตรฐาน 48 ระบุว่าประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเพื่อเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน นอกจากนี้มาตรา 49 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้อง

ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก อย่างน้อย 1 ครั้งในทุก 5 ปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และต้องเสนอผลการประเมินคุณภาพการศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน (กรมวิชาการ, 2544ค : 4)

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในทุกระดับของวงการศึกษาระดับกลางที่เกี่ยวข้องดำเนินการอย่างประสานสอดคล้องกันเป็นระบบมุ่งหน้าไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ อันได้แก่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและเป็นกระบวนการสร้างความมั่นใจและให้หลักประกันคุณภาพต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ตลอดจนผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษาทุกคนว่า สถานศึกษาจะสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพได้มาตรฐานตามที่กำหนด

กรุงเทพมหานครเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา อาศัยแนวทางตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2531 ซึ่งเห็นชอบในหลักการเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โดยจัดในลักษณะของชั้นเด็กเล็ก และชั้นอนุบาล ซึ่งในปัจจุบันได้ยกเลิกการจัดชั้นเด็กเล็กให้มีการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมในรูปแบบ "อนุบาลศึกษา" มีระยะเวลา 2 ปี เพื่อให้เด็กที่จะเข้าศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา มีแนวทางในการดำเนินการสนับสนุนโดยส่งเสริมให้โรงเรียนมีความพร้อมในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา จัดสรรสื่อและอุปกรณ์ในการศึกษาในระดับปฐมวัย กรุงเทพมหานครมีความตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพคน และมีมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดกรุงเทพมหานครให้มีศักยภาพที่สนองต่อการพัฒนาด้านการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ คนดี คนเก่ง และมีความสุข (สำนักการศึกษา, 2545 : 16 – 21) เพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมได้รับการสนับสนุนไว้แผนพัฒนากรุงเทพมหานครฉบับที่ 6 (2545 – 2549) ให้สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่งมีระบบประกันคุณภาพการศึกษาและได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ภายในปี พ.ศ. 2548 (สำนักงานนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร, 2545 : 77)

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานครได้ทดลองประเมินมาตรฐานโรงเรียนในสังกัดอย่างต่อเนื่องในปีการศึกษา 2541 จำนวน 100 โรงเรียน และในปีการศึกษา 2542 ได้ดำเนินการประเมินมาตรฐานโรงเรียนในส่วนที่เหลือ จำนวน 330 โรงเรียน พร้อมทั้งติดตามความก้าวหน้าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับประเมินมาตรฐานในรอบแรก แต่เนื่องจากการประเมินคุณภาพดังกล่าวทำเฉพาะในระดับประถมศึกษาบางชั้น ไม่ได้ทำการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา แต่ผลการประเมินดังกล่าวสะท้อนภาพของคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยได้บ้าง กล่าวคือ จากสภาพการทำประเมินผลภายในโรงเรียนต้นนายาว สภาพปัญหาที่พบ การจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ยังไม่พอเพียงต่อความต้องการของชุมชน มีนักเรียนจำนวนประมาณร้อยละ 40 ที่ไม่ได้เตรียมความพร้อมในระดับก่อนประถมศึกษา ทั้งนี้เพราะห้องเรียนมีจำกัด และผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการเรียนในระดับชั้นปฐมวัยขาดทักษะกระบวนการเรียนรู้และแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และนอกจากนี้ยังพบว่า ในช่วงของการดำเนินโครงการ การนำร่อง ความรู้สึกรู้สียงของบุคลากรส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงไปในทางลบ เริ่มพบว่าเป็นการเพิ่มภาระ มีระยะเวลาจำกัด และมีปัญหาในแต่ละขั้นตอนของการทำงาน เช่นการสร้างเครื่องมือ การเก็บข้อมูล และรู้สึกว่าการดำเนินงานไม่มีแนวทางที่ชัดเจน มีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา (ดวงกมล ไตรวิจิตรกุล, 2544 : 139 – 143) ซึ่งระบบประกันคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการประเมินตรวจสอบระบบการจัดการศึกษา

ปฐมวัยให้มีคุณภาพที่เหมาะสมเพื่อลดปัญหาการจัดการศึกษาที่ไม่เหมาะสมและก่อให้เกิดผลเสียต่อพัฒนาการเด็กในระยะยาว

การประกันคุณภาพจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาของไทย ที่จะพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานทุกระดับ หลักการของการประกันคุณภาพที่ให้ทุกคนและทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมคิดและร่วมดำเนินการในการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์สูงสุดกับสังคมโดยรวมและร่วมกระบวนการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา จะทำให้เกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ ให้การสนับสนุนและร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษามากขึ้น ก่อให้เกิดความมุ่งมั่นร่วมกันพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม (กรมสามัญ. 2542ก : 5 – 6) การปฏิรูปครั้งนี้จะมีหลักประกันว่าการศึกษาไทยในอนาคตจะต้องมีคุณภาพ ซึ่งการประกันคุณภาพการศึกษานี้เอื้อประโยชน์ต่อนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถและมีคุณสมบัติต่าง ๆ ตามความคาดหวังของหลักสูตร ประชาชนเกิดความมั่นใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาต่าง ๆ ว่าแต่ละแห่งมีคุณภาพการศึกษาอยู่ในมาตรฐานเดียวกันหน่วยงานที่นักเรียนเข้าเรียนต่อหรือทำงานด้วยความพึงพอใจและมั่นใจ สังคมก็มีความมั่นใจการจัดการศึกษาของโรงเรียน และโรงเรียนมีทิศทางการจัดการศึกษาที่ชัดเจนตามมาตรฐานกลาง มีระบบบริหารคุณภาพ มีการทำงานเป็นมาตรฐาน ทำงานเป็นทีมและมีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา (อภิญา ตันศิริ. 2541 : 28) โดยที่ครูเป็นปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนั้นครูต้องมีการเตรียมความพร้อมของตนเอง โดยทำการศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ และรวมทั้งพยายามสร้างทัศนคติที่ดีต่อการประเมิน (พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์และสุชาติ กิจพิทักษ์. 2545 : 46) ซึ่งการที่บุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งย่อมเป็นเครื่องแสดงว่าเขามีความรู้สึกทางด้านที่ดีเกี่ยวกับสิ่งนั้นมากน้อยเพียงใด และเขามีความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้นเพียงใด ทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งนั้นจึงเป็นเครื่องทำนายว่าบุคคลนั้นจะมีการกระทำไปในทางใดด้วย ดังนั้นการที่เราทราบทัศนคติของบุคคลนั้นย่อมช่วยให้เราทำนายการกระทำของบุคคลได้ (วรรณดี แสงประทีปทอง. 2544 : 14)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาทัศนคติของครูปฐมวัยในลักษณะพฤติกรรมหรือการแสดงออกต่อการประกันคุณภาพด้านการรับรู้ ด้านความรู้สึก ด้านการปฏิบัติต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เนื่องจากครูปฐมวัยเป็นบุคลากรผู้หนึ่งในโรงเรียนที่ เป็นผู้มีส่วนร่วม ผู้ที่สนับสนุน และผู้ที่ปฏิบัติในการดำเนินงานกิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำข้อมูลนั้นมาพิจารณาสำหรับผู้บริหารของโรงเรียน ครูผู้สอน นักวิชาการ ศึกษานิเทศก์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสำหรับใช้เป็นแนวทางที่จะแก้ไขปรับปรุงและส่งเสริม ตลอดจนการวางแผนการจัดการอบรมและการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
  2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพจำแนกตามขนาดของโรงเรียน
- การเปิดรับข่าวสาร และลักษณะของประสบการณ์

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางและเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักวิชาการ ศึกษานิเทศก์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสำหรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง และการวางแผนการจัดการอบรม การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาให้ข้อมูลที่ต้องการชัดเจน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าที่วางไว้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา ไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาการประกันคุณภาพ

ในการศึกษาครั้งนี้ยึดการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาระดับโรงเรียนของสังกัด สำนักงานการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูปฐมวัยที่สอนในชั้นอนุบาลหรือชั้นเด็กเล็กใน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 428 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้กลุ่มครูปฐมวัยที่สอนในชั้นเด็กเล็กหรือชั้นอนุบาล ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง 50 % ของจำนวนโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครทั้งหมด โดยใช้กลุ่มตัวอย่างครูปฐมวัยโรงเรียนละ 1 คน ได้กลุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 190 คน จากโรงเรียน 214 โรงเรียน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ดังนี้

3.1.1 ขนาดของโรงเรียน กำหนดตามเกณฑ์ของสำนักงานการศึกษา แบ่งเป็น

- 1) โรงเรียนขนาดเล็ก
- 2) โรงเรียนขนาดกลาง
- 3) โรงเรียนขนาดใหญ่

3.1.2 การเปิดรับข่าวสาร หมายถึง การที่ครูปฐมวัยได้รับข่าวสารจากการอ่านบทความ การฟังข่าวสารที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่

- 1) การอ่านบทความที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา แบ่งเป็น
  - ไม่เคยอ่านบทความ
  - อ่านบทความ 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์
  - อ่านบทความมากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์
- 2) การฟังข่าวสารที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา แบ่งเป็น
  - ไม่เคยฟังข่าวสาร
  - ฟังข่าวสาร 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์
  - ฟังข่าวสารมากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์

3.1.3 ลักษณะของประสบการณ์ หมายถึง ประสบการณ์ของครูปฐมวัยที่ได้รับและปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่

- 1) การอบรมที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา แบ่งเป็น
  - ไม่เคยได้รับการอบรม
  - ได้รับการอบรม 1 – 2 ครั้ง
  - ได้รับการอบรมมากกว่า 2 ครั้ง
- 2) การเป็นวิทยากรที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา แบ่งเป็น
  - ไม่เคยเป็นวิทยากร
  - เป็นวิทยากร 1 – 2 ครั้ง
  - เป็นวิทยากรมากกว่า 2 ครั้ง
- 3) การมีส่วนร่วมในการทำงาน แบ่งเป็น
  - หัวหน้าการดำเนินกิจกรรมการประกันคุณภาพ
  - คณะกรรมการดำเนินกิจกรรมการประกันคุณภาพ
  - ไม่เกี่ยวข้องเลย

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทศนคติที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา 3 ด้านคือ

- 3.2.1 ด้านการรับรู้ที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา
- 3.2.2 ด้านความรู้สึกที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา
- 3.2.3 ด้านการปฏิบัติที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทศนคติการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง พฤติกรรมหรือการแสดงออกที่มีต่อการประกันคุณภาพในด้านการรับรู้ ด้านการแสดงความรู้สึกและการปฏิบัติต่อกิจกรรมการประกันคุณภาพ

1.1 การรับรู้ต่อการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การรับรู้ในการประเมินค่าที่มีต่อกิจกรรมด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา กิจกรรมด้านการตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และกิจกรรมด้านการประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.2 การแสดงความรู้สึกที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบที่มีต่อกิจกรรมด้านการประกันคุณภาพด้านการควบคุม กิจกรรมด้านการตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และกิจกรรมด้านการควบคุมและรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.3 การปฏิบัติที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ความพร้อมที่จะร่วมมือและปฏิบัติที่มีต่อกิจกรรมด้านการประกันคุณภาพด้านการควบคุม กิจกรรมด้านการตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และกิจกรรมด้านการควบคุมและรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2. ข้อมูลพื้นฐานของครู หมายถึง ข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่เป็นข้อมูลเฉพาะบุคคลของครูแต่ละคน ดังนี้

2.1 ขนาดโรงเรียน หมายถึง การกำหนดขนาดโรงเรียน ยึดเกณฑ์ของสำนักงานการศึกษา โดยใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์

2.1.1 โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนจำนวน 1 – 400 คน

2.1.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนจำนวน 401 – 800 คน

2.1.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนจำนวนมากกว่า 801 คน

2.2 การเปิดรับสื่อข่าวสาร หมายถึง การที่ครูปฐมวัยได้อ่านบทความและ การฟังข่าวสารที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่

2.2.1 การอ่านบทความ หมายถึง การอ่านบทความจากหนังสือพิมพ์ วารสารที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาต่อสัปดาห์ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

- ไม่เคยอ่านบทความ
- อ่านบทความ 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์
- อ่านบทความมากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์

2.2.2 การฟังข่าวสาร หมายถึง การฟังข่าวสารจากวิทยุ โทรทัศน์ที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาต่อสัปดาห์ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

- ไม่เคยฟังข่าวสาร
- ฟังข่าวสาร 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์
- ฟังข่าวสารมากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์

2.3 ลักษณะของประสบการณ์ หมายถึง ประสบการณ์ของครูปฐมวัยที่ได้รับและปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่

2.3.1 การอบรม หมายถึง การได้รับอบรมที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา แบ่งเป็น

- ไม่เคยได้รับการอบรม
- ได้รับการอบรม 1 – 2 ครั้ง
- ได้รับการอบรมมากกว่า 2 ครั้ง

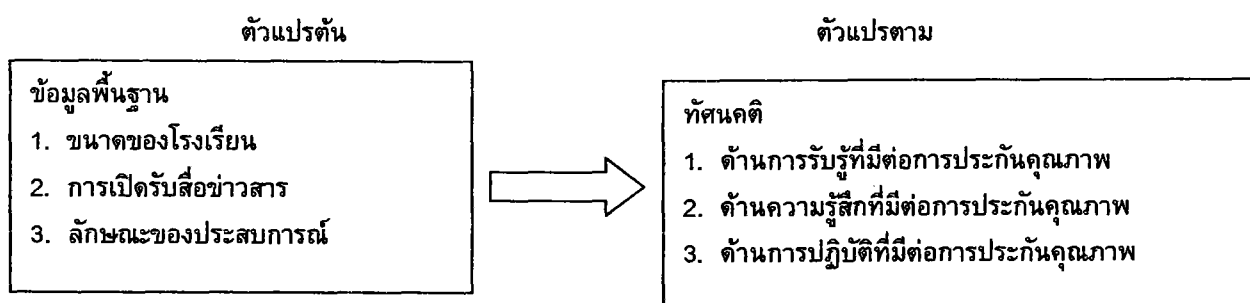
2.3.2 การเป็นวิทยากร หมายถึง เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับบุคคลอื่น แบ่งเป็น

- ไม่เคยเป็นวิทยากร
- เป็นวิทยากร 1 – 2 ครั้ง
- เป็นวิทยากรมากกว่า 2 ครั้ง

2.3.3 การมีส่วนร่วมในการทำงาน หมายถึง การเข้าไปมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

- หัวหน้าการดำเนินกิจกรรมการประกันคุณภาพ
- คณะกรรมการดำเนินกิจกรรมการประกันคุณภาพ
- ไม่เกี่ยวข้องเลย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในงานวิจัย

1. ระดับของทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในด้าน การรับรู้ การแสดงความรู้สึก และการปฏิบัติ
2. เปรียบเทียบทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพจำแนกตาม ขนาดโรงเรียน การเปิดรับข่าวสาร ลักษณะของประสบการณ์ มีความแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องทัศนคติของครูปฐมวัยที่มีต่อการประกันคุณภาพ ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
ผู้วิจัยขอเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับชั้นตอนดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ
  - 1.1 ความหมายของทัศนคติ
  - 1.2 ลักษณะของทัศนคติ
  - 1.3 องค์ประกอบของทัศนคติ
  - 1.4 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดทัศนคติ
  - 1.5 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
  - 1.6 การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
  - 1.7 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
  - 1.8 การสร้างเครื่องมือวัดทัศนคติ
  - 1.9 ความสำคัญของการวัดทัศนคติ
2. การประกันคุณภาพการศึกษา
  - 2.1 ความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา
  - 2.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกับการประกันคุณภาพ
  - 2.3 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา
  - 2.4 หลักการ แนวคิด และนโยบาย การประกันคุณภาพ
  - 2.5 แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา
  - 2.6 กระบวนการของการประกันคุณภาพการศึกษา
  - 2.7 การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก
  - 2.8 ครู กับการประกันคุณภาพการศึกษา
3. การประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร
  - 3.1 แผนพัฒนาของกรุงเทพมหานคร
  - 3.2 การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
  - 3.3 การดำเนินการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา
  - 3.4 บทบาทของหน่วยงานที่รับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
  - 3.5 การดำเนินงานระดับสำนักงานการศึกษา
  - 3.6 ดำเนินงานระดับสำนักงานเขต / กลุ่มสำนักงานเขต
  - 3.7 ดำเนินงานระดับโรงเรียน
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา
  - 4.1 ขนาดโรงเรียน
  - 4.2 การเปิดรับสื่อข่าวสาร
    - 4.2.1 ลักษณะของการเปิดรับสื่อข่าวสาร
    - 4.2.2 อิทธิพลของสื่อมวลชน

4.3 ลักษณะของประสบการณ์

4.3.1 ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการอบรม

4.3.1.1 ความหมายของการฝึกอบรม

4.3.1.2 ความสำคัญของการฝึกอบรม

4.3.2 ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการเป็นวิทยากร

4.3.2.1 ความหมายและลักษณะของวิทยากร

4.3.2.2 คุณสมบัติของวิทยากร

4.3.3 ประสบการณ์การที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการทำงาน

4.3.3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

4.3.3.2 ประเภทของการมีส่วนร่วม

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ

1.1 ความหมายของทัศนคติ

คอลลเลอร์ (Kotler. 2000 : 175) กล่าวว่า ทัศนคติ คือ ความโน้มเอียงของการปฏิบัติ และอารมณ์ของบุคคลที่ประเมินบางสิ่งบางอย่างว่าพอใจหรือไม่พอใจต่อสิ่งนั้น ซึ่งสิ่งนี้อาจเป็นวัตถุบางสิ่งหรือแนวคิด (idea) ก็ได้

เทอร์สโตน (Edwards. 1957 : 2 ; Citing Thurstone. 1946) กล่าวว่า ทัศนคติ คือ ระดับความมากน้อยของความรู้สึกในด้านบวกและลบที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด (Psychological object) ซึ่งอาจจะเป็นอะไรก็ได้หลายอย่าง เป็นต้นว่า สิ่งของ บุคคล บทความ ความคิด ฯลฯ ความรู้สึกเหล่านี้ผู้รู้สึกสามารถบอกความแตกต่างว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย

แสงเดือน ทวีสิน (2544 : 67) ได้ให้ความหมายทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกดังกล่าวอาจจะเกี่ยวกับบุคคล สิ่งของ สภาพการณ์ เหตุการณ์ เมื่อเกิดความรู้สึก บุคคลนั้นจะมีการเตรียมพร้อมเพื่อมีปฏิกิริยาตอบโต้ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งตามความรู้สึกของตนเอง

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2538 : 54) สรุปสิ่งที่เราเรียกว่าเจตคติหรือทัศนคติเป็นความรู้สึกเชื่อ ศรัทธาต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จนเกิดความพร้อมที่จะแสดงการกระทำออกมา ซึ่งอาจจะเป็นไปในทางที่ดีก็ได้ ทัศนคดียังไม่เป็นพฤติกรรมแต่เป็นตัวการที่จะทำให้เกิดพฤติกรรม ดังนั้นทัศนคติจึงเป็นคุณลักษณะของความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในใจ

สุรงค์ โคว์ตระกูล (2544 : 366) กล่าวถึง ทัศนคติเป็นอักษณาสัย (Disposition) หรือแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้งคน วัตถุ สิ่งของ หรือความคิด (idea) ทัศนคติอาจจะเป็นบวกหรือลบ ถ้าบุคคลมีทัศนคติบวกต่อสิ่งใด ก็จะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญกับสิ่งนั้น ถ้ามีทัศนคติลบก็จะหลีกเลี่ยง ทัศนคติเป็นสิ่งที่เรารู้และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อ

จากความหมายของทัศนคติดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึก นึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในการที่จะชอบ หรือไม่ชอบต่อบุคคล วัตถุ สถานการณ์ หรือแม้กระทั่งความคิด

เห็นต่าง ๆ ที่มีทิศทางอาจเป็นบวก ลบ หรือเป็นกลาง ทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะตอบสนองหรือแสดงออกทางพฤติกรรมไปตามความคิดหรือความรู้สึกที่มีต่อสถานการณ์นั้น ๆ

1.2 ลักษณะของทัศนคติ

สวรงค์ โค้วตระกูล (2544 : 366) สรุปถึงลักษณะของทัศนคติดังนี้ คือ

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้
2. ทัศนคติเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้บุคคลกล้าเผชิญกับสิ่งเร้าหรือหลีกเลี่ยง ดังนั้นทัศนคติจึงมีทั้งทางบวกและลบ เช่น ถ้านักเรียนมีทัศนคติบวกต่อคณิตศาสตร์ นักเรียนจะชอบเรียนคณิตศาสตร์และเมื่ออยู่ชั้นมัธยมศึกษา ก็willเลือกเรียนแขนงวิทยาศาสตร์ ตรงกันข้ามกับนักเรียนที่มีทัศนคติต่อคณิตศาสตร์ก็จะไม่ชอบหรือไม่มีความสนใจที่จะเรียน เมื่ออยู่ชั้นมัธยมศึกษา ก็willเลือกเรียนทางสายอักษรศาสตร์ทางภาษา
3. ทัศนคติต้องอาศัยองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ องค์ประกอบเชิงความรู้สึก อารมณ์ (Affective Component) องค์ประกอบเชิงปัญญาหรือการรู้คิด (Cognitive Component) องค์ประกอบเชิงพฤติกรรม (Behavioral Component)
4. ทัศนคติเปลี่ยนแปลงได้ง่าย การเปลี่ยนแปลงทัศนคติอาจจะเปลี่ยนแปลงจากบวกเป็นลบ หรือจากลบเป็นบวก ซึ่งบางครั้งเรียกว่า การเปลี่ยนแปลงทิศทางของทัศนคติ หรืออาจจะเปลี่ยนแปลงความเข้มข้น (Intensity) หรือความมากน้อย ทัศนคติบางอย่างอาจจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติของบุคคลที่เป็นสมาชิก ในกรณีที่ต้องการการเปลี่ยนทัศนคติจะต้องเปลี่ยนแปลงค่านิยม
5. สังคมประภิต (Socialization) มีความสำคัญต่อการพัฒนาการทัศนคติของเด็ก โดยเฉพาะทัศนคติต่อความคิดและหลักการที่เป็นนามธรรม เช่น อุดมคติ ทัศนคติต่อเสรีภาพในการพูด การเขียน เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีสภาพเศรษฐกิจสังคมสูง จะมีทัศนคติบวกสูงสุด

1.3 องค์ประกอบของทัศนคติ

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545 : 58) สรุปถึงทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า นั้น ๆ เพื่อเป็นเหตุผลที่จะสรุปความ และรวมเป็นความเชื่อหรือช่วยในการประเมินค่าสิ่งเร้านั้น ๆ
2. องค์ประกอบด้านความรู้และอารมณ์ (Affective Component) เป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึก หรืออารมณ์ของบุคคล ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเร้า ต่างเป็นผลต่อเนื่องมาจากที่บุคคลประเมินค่าสิ่งเร้านั้นแล้วพบว่า พอใจหรือไม่พอใจ ต้องการหรือไม่ต้องการ ดีหรือเลว
3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นองค์ประกอบทางด้านความพร้อม หรือความโน้มเอียงที่บุคคลประพฤติปฏิบัติ หรือตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทิศทางที่สนับสนุนหรือคัดค้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อ หรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้รับจากการประเมินค่าให้สอดคล้องกับความรู้สึกที่มีอยู่นอกจากนี้ งามตา วณิชทานนท์ (2535 : 212-213) ได้สรุปความหมายแต่ละองค์ประกอบไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบทางการรู้คิด (Cognitive Component) ทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น จะต้องประกอบด้วยความรู้หรือความเชื่อที่บุคคลมีเกี่ยวกับเป้าหมายของทัศนคติ (attitude object) ที่

อาจเป็นวัตถุ บุคคลหรือเหตุการณ์เป็นอันดับแรก และเป็นความรู้ที่มีทิศทางประกอบด้วยคือ ทางที่ว่าสิ่งนั้น ดีเลว มีคุณโทษ มากน้อยเพียงใด เป็นความรู้หรือความเชื่อที่ใช้ประเมินสิ่งนั้นได้ ไม่ได้เป็นเพียงข้อเท็จจริง โดยทั่วไปเท่านั้น

2. องค์ประกอบทางความรู้สึก (Affective component) ทักษะที่มีลักษณะที่สำคัญคืออารมณ์ของบุคคลเกี่ยวกับวัตถุทางทัศนคตินั้น เช่นเดียวกับองค์ประกอบแรก ความรู้สึกของบุคคลก็จะต้องมีทิศทางด้วย ซึ่งหมายถึงความชอบความไม่ชอบสิ่งหนึ่ง หรือความพอใจไม่พอใจสิ่งหนึ่ง องค์ประกอบนี้ของทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งของบุคคลจะสอดคล้องกับทิศทางขององค์ประกอบแรกของเขาด้วย กล่าวคือ ถ้าบุคคลเชื่อว่าสิ่งใดดีมีประโยชน์ บุคคลก็จะชอบและพอใจสิ่งนั้น ในทางตรงข้ามถ้าบุคคลเชื่อว่าสิ่งนั้นเลวหรือมีโทษ บุคคลก็จะไม่ชอบไม่พอใจสิ่งนั้น องค์ประกอบนี้มีเนื้อหาที่อาจวัดได้ไม่หลากหลายเท่าองค์ประกอบแรก แต่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของทัศนคติ

3. องค์ประกอบทางการพร้อมกระทำ (Action tendency component) เมื่อบุคคลมีความรู้เชิงประเมินค่า และมีความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้นแล้ว สิ่งที่สอดคล้องกันซึ่งติดตามมาคือ ความพร้อมที่จะกระทำการให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตนต่อสิ่งนั้นด้วย

ได้สรุปถึงองค์ประกอบของทัศนคติไว้ 3 ประการ เช่นเดียวกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์และงามตา วณิชานนท์ ว่าทัศนคติจะเกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงต้องอาศัยองค์ประกอบไว้ 3 ด้าน คือ ด้านรับรู้ ด้านความรู้สึกและด้านการปฏิบัติ

1.4 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดทัศนคติ

แสงเดือน ทวีสิน (2545 : 68) กล่าวถึงปัจจัยที่สำคัญที่ก่อให้เกิดทัศนคติมีดังนี้

1. ทัศนคติเกิดจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคล โดยการรวบรวมจากประสบการณ์ต่าง ๆ ในอดีต ประสบการณ์ที่เก็บสะสมได้ โดยจำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ ชอบ – ไม่ชอบ ดี – ไม่ดี การจำแนกนี้จะอาศัยหลักเกณฑ์ที่แต่ละคนเก็บสะสมมาจากประสบการณ์ในอดีต เป็นตัวประเมินที่ตัดสินใจเพื่อกำหนดทิศทางของทัศนคติ

2. ทัศนคติเกิดจากการรับทัศนคติของผู้อื่นมาเป็นของตน การรับทัศนคติของผู้อื่นมานั้น มักจะเป็นกรณีที่คุณคนนั้นมีความสำคัญ เป็นหน้าที่น่าเชื่อถือและยกย่องชื่นชมอย่างมาก

3. ทัศนคติจากประสบการณ์ที่ประทับใจมาก ประสบการณ์บางอย่างที่ประทับใจมากทั้งทางด้านดีและด้านไม่ดี เพียงครั้งเดียวก็อาจก่อให้เกิดเป็นทัศนคติได้อย่างรวดเร็ว

นอกจากนี้ทัศนคติของคนขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน เช่น แหล่งข่าวสาร (The Type of the Message) ตัวข่าวสารเอง (The Message Itself) ลักษณะของผู้รับข่าวสาร (The Type of Receive of the Message) หรือผู้ฟัง (Audience) ฯลฯ ถ้าสิ่งเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแตกต่างกันไปก็ย่อมโน้มน้าวให้ทัศนคติของผู้ถูกชักจูงเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันไปด้วย (วัฒนา ศรีสัตยวาจา. 2537 : 93)

1.5 กระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

แมคควาย (วัฒนา ศรีสัตยวาจา. 2537 ; 65 อ้างอิงจาก McGuire. 1969) ได้เสนอว่า ขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติจะต้องผ่านกระบวนการ 5 ขั้นตอนดังนี้คือ

1. ความตั้งใจในข่าวสาร (Attended to the Message) เป็นขั้นที่บุคคลจะต้องยอมให้ความสนใจ และเอาใจใส่ต่อข่าวสารที่ตนสนใจและยินดียอมรับทราบ
2. ความเข้าใจในข่าวสาร (Comprehended the Message) เป็นการแสดงถึงความสามารถในการรับรู้ข่าวสารชัดเจน แต่ความเข้าใจจะเกิดขึ้นอยู่กับ ความยากง่าย ความชัดเจนของข่าวสาร และความเหมาะสมระหว่างข่าวสารชัดเจนกับระดับการศึกษาของผู้รับ
3. การยอมรับข่าวสาร (Yielded to It) หลังจากที่บุคคลมีความเข้าใจ ข่าวสารชัดเจนแล้ว เขาจะแสดงออกในสองลักษณะคือ การยอมรับการชักจูง การปฏิบัติหรือการคล้อยตาม ข่าวสารชัดเจน ซึ่งก็คือการเปลี่ยนทัศนคติตามการชักจูงของข่าวสาร
4. การเก็บรักษาข่าวสาร (Retended the Message) เมื่อเกิดการยอมรับแล้ว การเปลี่ยนแปลงทัศนคติจะถูกเก็บรักษาไว้นานสักเท่าไร ก็ขึ้นอยู่กับความจำเป็นหรือการเพิ่มหรือการลดการยอมรับ หรือไม่ยอมรับในคำสั่งนั้น ๆ
5. การกระทำซึ่งเป็นผลมาจากข่าวสาร (Acted as a Result of This Message) เมื่อบุคคลมีการยอมรับและมีการเก็บรักษาข่าวสารชัดเจนนั้นไว้ได้ บุคคลย่อมมีการแสดงพฤติกรรมให้ปรากฏโดยสอดคล้องกับการยอมรับนั้น ๆ

1.6 การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

แสงเดือน ทวีสิน (2545 : 71) ได้สรุปถึงทัศนคติเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่จะต้องอาศัยเวลาพอสมควร ทั้งนี้เพราะในการสร้างทัศนคติแต่ละเรื่อง ส่วนใหญ่ต้องใช้เวลาในการสั่งสมอยู่นานพอสมควร ดังนั้นในการที่จะเปลี่ยนแปลงจึงต้องอาศัยเวลาเช่นนั้น หลักที่สามารถใช้ได้ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคล มีดังนี้

1. สร้างตัวเลี่ยนแบบ (Identification Figure) ที่เหมาะสมให้กับผู้ที่เราต้องการจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ลักษณะที่สำคัญของตัวเลี่ยนแบบ เช่น
  - ต้องเป็นบุคคลที่ผู้รับสามารถฟังพาอาศัยได้
  - ต้องเป็นบุคคลที่สำคัญในชีวิตของผู้รับ
  - ต้องเป็นบุคคลที่ผู้รับยกย่อง เชื่อถือ
  - ต้องเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง มีศักดิ์ศรี มีบารมีพอที่จะทำให้ผู้รับเชื่อถือได้
  - ต้องเป็นบุคคลที่มีความอบอุ่น มีลักษณะเป็นกันเอง และมีความเข้าใจกัน
2. ใช้วิธีการพูดคุยหรือการสื่อสาร (Communication) เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคตินักจิตวิทยาได้อธิบายว่าการพูดคุยเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคตินั้นมีได้ 2 วิธี คือ
  - การพูดคุยโดยอ้างเหตุผล (Logical Argument) การพูดคุยชักจูงเพื่อเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลวิธีนี้ จะต้องเป็นการพูดโดยเสนอข้อเท็จจริงทั้งในส่วนดีและไม่ดี เพื่อให้ผู้รับใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกด้วยตนเอง
  - การพูดเร้าอารมณ์ (Emotion Appeal) การพูดในลักษณะนี้ มักจะพูดโดยเน้นเพียงด้านเดียวและพยายามเสนอข้อเท็จจริงทั้งในส่วนดีและไม่ดี เพื่อให้ผู้รับ ใช้เป็นข้อมูลสร้างทัศนคติแต่ละเรื่องส่วนใหญ่แล้วต้องใช้เวลาในการสั่งสมอยู่นานพอสมควร ดังนั้นในการที่จะเปลี่ยนจึงต้องอาศัยเวลาเช่นกัน

1.7 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

ทัศนคติไม่ได้เกิดขึ้นโดยกำเนิด หรือพันธุกรรม แต่เกิดขึ้นภายหลัง ซึ่งจะอาจเกิดจากการเรียนรู้ การเลียนแบบ หรืออิทธิพลจากสิ่งอื่น ๆ นอกจากนี้ทัศนคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้

วอร์เรน ดี แลง ประทีปทอง (2544 : 8 – 15) ได้สรุปทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติตั้งรายละเอียดดังนี้ คือ

1. ทฤษฎีความสอดคล้องของความคิด (Theories of Cognitive Consistency) ทฤษฎีนี้มีแนวคิดที่ว่า การคิดหรือการรู้เรื่องหนึ่ง ๆ ของบุคคลทำให้เกิดความรู้หลาย ๆ ด้าน หรือมีส่วนประกอบของการรู้หลายอย่าง รู้ในทางที่ดีหรือไม่ดี ถ้าเรารู้ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีมากกว่าในทางที่ไม่ดี ทำให้เราเกิดความสอดคล้องของการรู้ขึ้น ทำให้เราเกิดทัศนคติที่ดีในสิ่งนั้น และในทำนองเดียวกันถ้าเรารู้สึกในทางที่ไม่ดีมากกว่าในทางที่ดีต่อสิ่งใดก็ตามเราก็เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น ทฤษฎีความสอดคล้องของความคิดนี้ ผู้คิด คือ ไฮเดอ์ (Heider) ทฤษฎีนี้บางทีเรียกว่า Heider s P-O-X formulation หรือ Heider s three elements system ทฤษฎีนี้จะกล่าวถึง 3 สิ่งคือ

ความสัมพันธ์ระหว่าง P-O-X จะสมดุลหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของส่วนประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ว่าเป็นไปทางใด อาจจะเป็นทางบวกหรือทางลบ

P หมายถึง บุคคลหนึ่ง (อาจเป็นตัวเรา)

O หมายถึง บุคคลอีกคนหนึ่ง (อาจเป็นเพื่อนเรา)

X หมายถึง วัตถุหรือสิ่งของ (หรือเป็นบุคคล)

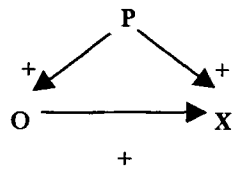
จากภาพ ค จะเห็นว่า P ชอบ X แต่ไม่ชอบ O ส่วน O ไม่ชอบ X ในกรณีเช่นนี้จะเกิดความสมดุลขึ้นเนื่องจาก P จะพอใจในสิ่งที่ตนชอบและจะพอใจเมื่อบุคคลที่ตนไม่ชอบนั้น ไม่ชอบในสิ่งเดียวกับที่ตนชอบ คือ พอใจที่คนที่เราเกลียดไม่มีอะไรเหมือนกับเรา ในกรณีเช่นนี้ P ไม่ต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพราะเกิดภาวะสมดุล

จากภาพ ช จะเห็นว่า P ชอบ X แต่ไม่ชอบ O ส่วน O ชอบ X ในกรณีเช่นนี้จะเกิดความไม่สมดุลขึ้น เนื่องจาก P จะพอใจในสิ่งที่ตนชอบและไม่พอใจเมื่อบุคคลที่ตนไม่ชอบมาชอบในสิ่งเดียวกับที่ตนชอบ คือ เราไม่ยอมให้คนที่เราเกลียดมาทำอะไรเหมือนเรา ในกรณีเช่นนี้ P จะเกิดความขัดแย้งจึงจำเป็นต้องทำให้เกิดภาวะสมดุล โดยการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อ X คือ ไม่ชอบ X เสีย ก็จะกลายเป็นภาพ ง จึงจะเกิดความสมดุล ดังภาพประกอบ 5

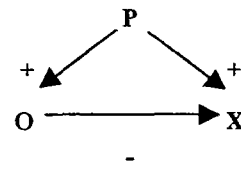
ภาวะสมดุล

ภาวะไม่สมดุล

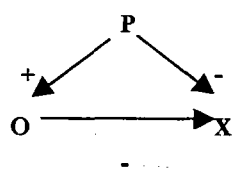
ก.

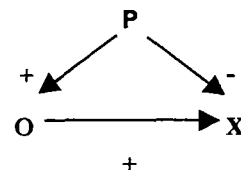
ข.

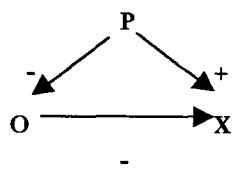
ค.

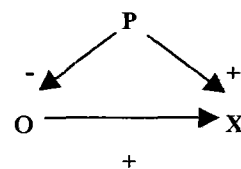
ง.

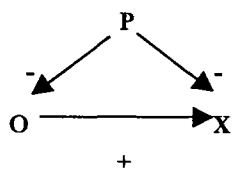
ด.

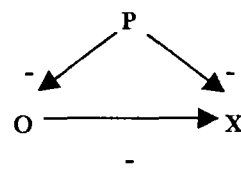
จ.

ฉ.

ช.

เครื่องหมาย + หมายถึง ชอบ และ เครื่องหมาย - หมายถึง ไม่ชอบ

ภาพประกอบ 5 ความสมดุลและไม่สมดุลตามทฤษฎี P-O-X

ที่มา : วรรัตน์ แสงประทีปทอง. (2544). เจตคติ แนวคิด วิธีการวัดผลและมาตรฐานวัด : 9

2. ทฤษฎีความขัดแย้งของความคิด (Theories of Cognitive Dissonance) ทฤษฎีนี้คิดโดยเฟสติงเกอร์ (Festinger) โดยมาจากความคิดที่ว่ามนุษย์ไม่สามารถทนต่อความขัดแย้งหรือความไม่สอดคล้องกันได้จึงจำเป็นต้องลดความขัดแย้งนั้น ด้วยการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ เฟสติงเกอร์ กล่าวว่า ถ้าทัศนคติไม่สอดคล้องกับการกระทำแล้วทัศนคติต่อสิ่งนั้นจะเปลี่ยนไป หลักการของทฤษฎีนี้คือ ถ้าพฤติกรรมของบุคคลประกอบด้วยส่วนประกอบของความขัดแย้ง สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลได้โดยการเปลี่ยนส่วนประกอบของการรับรู้ที่ทำให้เกิดความขัดแย้งกันนั้น

นักจิตวิทยาบางท่านเชื่อว่าตัวแปรที่จะช่วยลดความขัดแย้งมีดังนี้

1. ความสำคัญของส่วนประกอบของการเรียนรู้ เช่น คนแก่อายุมากกับการดื่มเหล้าจะมีการรับรู้ 2 อย่าง คือ การดื่มเหล้าไม่ดี ทำให้เป็นโรคตับแข็ง เมื่อคิดว่าตนเองนั้นแก่แล้ว ความขัดแย้งก็จะไม่ต่างกันมากนัก แต่ถ้าบุคคลนั้นยังไม่อยากตาย ส่วนประกอบของความขัดแย้งก็จะมีมาก

2. อัตราส่วนของส่วนประกอบที่ขัดแย้งกับส่วนประกอบที่เหมือนกัน ถ้าอัตราส่วนความขัดแย้งยิ่งสูงจะทำให้ความขัดแย้งมีมากขึ้น ดังนั้นถ้าต้องการลดความขัดแย้งก็ให้เพิ่มส่วนประกอบที่เหมือนกัน

3. ชนิดของส่วนประกอบที่เหมือนกัน ถ้าอยู่ในส่วนประกอบที่เหมือนกัน ก็ย่อมจะลดความขัดแย้งลงได้ เช่น การเลือกซื้อระหว่างรถจักรยานยนต์ 2 คัน ย่อมมีความขัดแย้งน้อยกว่าการเลือกซื้อรถยนต์ 1 คัน และรถจักรยานยนต์ 1 คัน

วิธีที่จะช่วยลดความขัดแย้งทางความคิด หรือการรับรู้ให้น้อยลง คือ

1. พยายามตัดสินใจใหม่อีกครั้ง โดยการตัดสินใจอย่างอิสระ หรือยินยอมโดยมีสิ่งบังคับจากภายนอก

2. ลดความสำคัญของการรับรู้บางอย่าง เปรียบเทียบดูว่าความรู้อย่างใดดีกว่ากัน

3. เพิ่มความเหมือนกันระหว่างสิ่งสองอย่างนั้น

4. เพิ่มส่วนประกอบที่เหมือนกันให้มากขึ้น

จะเห็นว่าความขัดแย้งจะเกิดขึ้นหลังจากเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว การลดความขัดแย้งก็เป็น การเพิ่มความสนใจให้กับอีกสิ่งหนึ่งที่เลือกไว้นั่นเอง แสดงว่าทัศนคติที่มีต่อสิ่งสองสิ่งนั้นเปลี่ยนแปลงไป

3. ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แนวคิดของทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการวิจัยทางจิตวิทยาสังคมบางเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ซึ่งเสนอว่า “การเปลี่ยนทัศนคติและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทำให้เกิดขึ้นได้โดยการสร้างสถานการณ์ให้เกิดการมีส่วนร่วมในกลุ่มบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ” มีข้อมูลที่ศึกษาและแสดงให้เห็นว่ากลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมของอิทธิพลที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคล เช่น จอห์นสันและนีล (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2526 ; 116 อ้างอิงจาก Johnson & Neale. 1970) พบว่า นักศึกษาที่ร่วมในกิจกรรมสังคมจะเป็นสมาชิกของกลุ่มนักศึกษาที่มีความชอบและทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมสังคม และทัศนคติที่ไม่ดีต่อบุคคลซึ่งไม่เห็นด้วยกับการทำกิจกรรมสังคม นอกจากนี้วัตสันและจอห์นสัน (Watson and Johnson. 1972) ได้สรุปผลการวิจัยหลายเรื่องสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ดังนี้

1. ทัศนคติของบุคคลจะมีผลอย่างมากจากกลุ่มที่เขามีส่วนร่วม และกลุ่มที่เขาต้องการร่วมด้วย

2. ถ้าทัศนคติของบุคคลสอดคล้องกับมาตรฐานของกลุ่มจะเป็นแรงเสริมกำลังให้กับทัศนคตินั้นมากขึ้น ในทางตรงกันข้ามจะเป็นการลงโทษ ถ้าบุคคลนั้นมีทัศนคติไม่ตรงกับมาตรฐานของกลุ่ม

3. บุคคลขึ้นอยู่กับกลุ่มอย่างมากจะเป็นบุคคลที่เปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ยากที่สุด ถ้าการเปลี่ยนนั้นเป็นความพยายามของบุคคลภายนอก

4. การสนับสนุนทัศนคติบางอย่างของสมาชิกในกลุ่ม ถึงแม้เพียงหนึ่งคนก็จะสามารถลดพลังของกลุ่มใหญ่ที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของสมาชิกในกลุ่มได้

5. ถึงแม้จะเป็นเพียงสมาชิกในกลุ่มจำนวน 2 คนเท่านั้นที่ยึดมั่นในทัศนคติบางอย่างก็จะมีอิทธิพลของสมาชิกของคนอื่น ๆ ในกลุ่มได้เช่นเดียวกัน

6. การมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่มและการตัดสินใจของกลุ่ม จะช่วยแก้ไขการต่อต้านที่จะเปลี่ยนทัศนคติใหม่ ๆ ถ้ากลุ่มตัดสินใจที่จะยอมรับทัศนคติใหม่ ๆ สมาชิกในกลุ่มก็จะยอมรับทัศนคตินั้น

7. ถ้าบุคคลเปลี่ยนแปลงกลุ่มอ้างอิงของตน ทัศนคติของบุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงด้วย

4. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) แนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม มีความเชื่อว่า “กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลนั้นจะอยู่ในรูปแบบของการเรียนรู้และการที่จะแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ถ้าผลสืบเนื่องเป็นไปในทางที่ดี พฤติกรรมนั้นก็จะมีแนวโน้มเกิดขึ้นอีก แต่ถ้าผลสืบเนื่องเป็นไปในทางที่ไม่ดี พฤติกรรมนั้นก็จะมีแนวโน้มไม่เกิดขึ้นอีก” กล่าวคือ พฤติกรรมของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงไปทิศทางใดหรือไม่ขึ้นอยู่กับความรู้ที่เขาได้รับจากสังคมแวดล้อม สังคมจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล สิ่งที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลซึ่งได้แก่ ความคิด อารมณ์ ความคาดหวัง ฯลฯ และผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นหลังจากบุคคลกระทำพฤติกรรมนั้น พฤติกรรมที่จะแสดงออกต่อนั้นขึ้นอยู่กับประเมินผลย้อนกลับของพฤติกรรมที่เขาได้แสดงออกไปแล้ว

องค์ประกอบที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลที่สำคัญ 4 อย่าง คือ ความสำเร็จในการกระทำพฤติกรรมหนึ่ง การสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่น คำพูดที่จูงใจ และการเฝ้าทางอารมณ์ จากแนวความคิดนี้ สามารถใช้วิธีการเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมดังนี้

1. การให้แรงเสริมกำลังโดยตรง (Direct Reinforcement) เป็นวิธีการที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยวิธีค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคล ให้กระทำพฤติกรรมที่มีความยากเพิ่มขึ้น บุคคลก็จะเรียนรู้ปฏิกิริยาตอบสนองใหม่ และมีประสบการณ์ตรงกับผลสืบเนื่องจากการกระทำปฏิกิริยาการตอบสนองนั้น

2. การหยุดพฤติกรรม (Extinction) ถ้าต้องการจะให้บุคคลหยุดกระทำพฤติกรรมใด พฤติกรรมหนึ่ง สามารถกระทำได้โดยไม่ให้ผลสืบเนื่องที่เขาคาดหวังเกิดขึ้น

3. การให้รู้ถึงแรงเสริมกำลัง และการหยุดพฤติกรรมโดยการสังเกตจากบุคคลอื่น แทนพฤติกรรมได้

4. การสื่อสาร (Communication) การให้ข่าวสารที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง สิ่งให้นี้แตกต่างจากความเชื่อของบุคคล อาจช่วยเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม

5. ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (A Theory of Reasoned Action) แนวคิดของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลได้มีการพัฒนาและเสนอเต็มรูปแบบโดยไอเซนและพิชบายน (ธีระพร อูวรรณโณ. 2528 : 24 – 26 ; อ้างอิงจาก Ajzen Fishbein. 1980) มีสาระดังนี้ “มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผลและการใช้ข้อมูลที่คุณมีอยู่อย่างเป็นระบบ มนุษย์พิจารณาผลที่อาจเกิดจากการกระทำของตนเองก่อนตัดสินใจลงมือหรือไม่ว่างานพฤติกรรม”

ใจความทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล มีดังนี้

1. พฤติกรรมส่วนมากอยู่ภายใต้การควบคุมของเจตนาของบุคคล เจตนาเชิงพฤติกรรม (Behavioral Intention) ของบุคคลจึงเป็นตัวกำหนดที่ใกล้ชิดกับการกระทำ

2. เจตนาเชิงพฤติกรรมขึ้นอยู่กับตัวกำหนด 2 ตัวคือ

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นการประเมินทางบวกลบของบุคคลต่อการกระทำเรียกว่าทัศนคติต่อพฤติกรรม ทัศนคติต่อพฤติกรรมขึ้นอยู่กับความเชื่อเกี่ยวกับผลการกระทำ (Behavioral Beliefs) และการประเมินผลการกระทำ (Evaluation of Consequences)

2.2 ปัจจัยทางสังคม เป็นการประมาณของบุคคลว่าตนจะมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) เพียงใด กลุ่มอ้างอิง หมายถึงบุคคลใกล้ชิดที่มีความสำคัญต่อบุคคลผู้นั้น การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงขึ้นอยู่กับ ความเชื่อเกี่ยวกับทัศนคติของกลุ่มอ้างอิงต่อการกระทำของตน (Normative Belief) ซึ่งหมายถึง ความเชื่อที่ว่าบุคคลแต่ละคนที่อยู่ในกลุ่มอ้างอิงประสงค์จะให้ตนทำหรือไม่ทำพฤติกรรมนั้นเพียงใด และยังคงขึ้นอยู่กับแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Motivation to Comply)

3. ความสำคัญของทัศนคติต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับเจตนาเชิงพฤติกรรมหรือพฤติกรรมเอง นั่นคือ พฤติกรรมบางพฤติกรรมอาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทั้งสองได้เสียกัน ความสำคัญของปัจจัยทั้งสองที่สื่อเจตนาเชิงพฤติกรรม

4. ตัวแปรภายนอก (External Variable) เช่น ตัวแปรชีวสังคม ทัศนคติต่อเป้าหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้นๆ หรือบุคลิกภาพ จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก็ต่อเมื่อตัวแปรนั้น ๆ มีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อพฤติกรรม มีอิทธิพลต่อการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง หรือมีอิทธิพลต่อนำหนักความสำคัญของตัวแปรทั้งสองที่สื่อเจตนาเชิงพฤติกรรม

5. การกำหนดพฤติกรรมที่จะศึกษาจำเป็นต้องกำหนดโดยคำนึงถึง

5.1 การกระทำ (Action) จะต้องกำหนดว่าเป็นการกระทำอย่างเดี่ยว (Single Act) เช่น การให้ลูกดื่มนม การสูบบุหรี่ เป็นต้น หรือเป็นกลุ่มการกระทำ เช่น การวิ่ง การกระโดดเชือก และการเล่นฟุตบอล เป็นต้น

5.2 เป้าหมาย (Target) หมายถึง เป้าหมายของการกระทำ เช่น การให้ลูกดื่มนมแม่ตอนค่ำ

5.3 เวลา (Time) หมายถึง เวลาที่พฤติกรรมที่เราสนใจจะเกิดขึ้น เช่น การดื่มนมแม่ตอนค่ำ

5.4 บริบท (Context) หมายถึง สถานการณ์ที่พฤติกรรมที่เราสนใจศึกษาจะเกิดขึ้น เช่น การดื่มนมแม่

การกำหนดพฤติกรรมที่จะศึกษานี้สามารถกำหนดให้มีความเฉพาะตามที่เราสนใจจะศึกษาเมื่อกำหนดพฤติกรรมได้แล้ว การวัดทัศนคติต่อพฤติกรรม ก็ต้องวัดให้สอดคล้องกับพฤติกรรม เช่น ทัศนคติต่อการให้ลูกดื่มนมแม่ที่บ้านตอนค่ำ ส่วนการวัดพฤติกรรมจำเป็นต้องวัดให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดขึ้น

1.8 การสร้างเครื่องมือวัดทัศนคติ

โดยทั่วไปแล้วการวัดทัศนคติของบุคคลอาจใช้วิธีการประเภทเดียวกับการวัดลักษณะอื่น ๆ ของมนุษย์ เช่น บุคลิกภาพ แรงจูงใจ หรือการรับรู้ แต่มีข้อแตกต่างในด้านเนื้อหา และการตีความหมายของ

ข้อมูลที่เก็บได้ วิธีการที่ใช้วัดลักษณะของมนุษย์มีมากมายหลายประเภท การเลือกใช้ต้องพิจารณาประเด็นของทัศนคติที่ต้องการดังนี้ (วรรณดี แสงประทีปทอง, 2544 : 15) คือ

1. เป็นทัศนคติที่ผู้ถูกวัดต้องการปกปิด บิดเบือน หรือขัดข้องในการให้การศึกษามากน้อยเพียงใด

2. ลักษณะของผู้ถูกศึกษาว่ามีอายุมากน้อยเพียงใดประสบการณ์เกี่ยวกับประเด็นทางทัศนคตินั้นมากน้อยเพียงใด มีความสามารถในการอ่าน การเขียนดีหรือไม่

3. เวลา และทุนในการเก็บข้อมูลมีมากน้อยเพียงใด

วัฒนา ศรีสัตย์วาจา (2537 : 24) กล่าวถึง การวัดทัศนคติมีสิ่งที่จะสังเกตได้โดยตรงแต่จะวัดได้ทางอ้อม เป็นการวัดเพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลและบันทึกการเปลี่ยนแปลงภายในบุคคล (ความคิดและความรู้สึก)

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2542 : 60) กล่าวถึง การวัดทัศนคติจึงจำเป็นต้องใช้เครื่องมือในการวัดแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ เครื่องมือที่นิยมใช้มี 5 ชนิด คือ

1. การสัมภาษณ์ (Interview) หมายถึง การพูดคุยกันอย่างมีจุดมุ่งหมาย ซึ่งการวัดทัศนคติโดยการสัมภาษณ์จะต้องสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์ให้ตีเป็นมาตรฐาน

2. การสังเกต หมายถึง การเฝ้าดูสิ่งหนึ่งอย่างมีจุดมุ่งหมาย การสังเกตที่ดีจะต้องฝึกฝนจึงจะทำหน้าที่ได้สมบูรณ์

3. การรายงานตนเอง (Self – report) หมายถึง เครื่องมือแบบนี้ต้องการให้ผู้ถูกทดสอบแสดงความรู้สึกของตนเองตามสิ่งเร้าที่เขาสัมผัส เป็นข้อความ ข้อคำถาม หรือเป็นภาพเพื่อให้ผู้ทดสอบแสดงความรู้สึกออกมาอย่างตรงไปตรงมา

4. เทคนิคการจินตนาการ (Project Techniques) หมายถึง การอาศัยสถานการณ์หลายอย่างไปเร้าผู้สอบ สถานการณ์ที่กำหนดให้จะไม่มีการสร้างที่แน่นอน เช่น เติมเรื่องราวสั้น ๆ ประเภทให้เติมประโยคให้สมบูรณ์ เล่านิทานจากภาพ

5. การวัดทางสรีระ (Physiological) หมายถึง การวัดด้านนี้ต้องใช้เครื่องวัดไฟฟ้า หรือเครื่องมืออื่น ๆ ในการสังเกตการเปลี่ยนแปลงสภาพร่างกาย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกเครื่องมือประเภท การรายงานตนเอง (Self – report) ซึ่งการใช้เครื่องมือเพื่อให้บุคคลแสดงความรู้สึกของตนเองออกมาตามข้อความ ข้อคำถาม หรือภาพที่ได้สัมผัส และเป็นวิธีการที่นิยมมาก สามารถใช้กับคนจำนวนมากได้ในเวลาเดียวกัน ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณน้อยกว่าวิธีอื่น ๆ และผู้ตอบสามารถตอบได้อิสระ มาตราวัดที่ใช้จะมีความชัดเจนในเชิงทฤษฎี และสามารถนำคะแนนการวัดทัศนคติที่ได้ไปเปรียบเทียบระหว่างบุคคลหรือกลุ่มได้แบบทดสอบหรือมาตราวัดที่ถือว่าการสร้างมาตราวัดแบบเทอร์สโตน

มาตรอันตรภาคเท่ากัน (The Method of Equal – Appearing Intervals) เป็นมาตราวัดที่คิดขึ้นโดยเทอร์สโตน (L.L. Thurstone, 1929) วิธีการของมาตรอันตรภาคเท่ากัน มีหลักการว่า ข้อความที่ใช้เป็นเครื่องมือแต่ละข้อความจะแทนความมากน้อยของทัศนคติในเรื่องนั้น ๆ และช่วงระหว่างข้อความจะมีระยะห่างกันเท่า ๆ กันตามมาตรวัดด้วย โดยวิธีการนี้ ถ้ารู้ว่าคุณลักษณะหนึ่งเห็นด้วยกับข้อความใด ๆ และไม่เห็นด้วยกับข้อความบางข้อแล้ว จะสามารถบอกได้ว่าทัศนคติของบุคคลนั้นอยู่ ณ ที่ใดบนมาตรวัดทัศนคตินั้น

วรรณดี แสงประทีปทอง (2544 : 20) ได้สรุปการสร้างแบบวัดทัศนคติของเทอร์สโตน มีขั้นตอนโดยสังเขปดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายของทัศนคติ กำหนดว่า เป้าหมายของทัศนคติที่จะศึกษาคืออะไร มีลักษณะโครงสร้างที่จะวัดในแง่มุมใดบ้าง

2. รวบรวมข้อความขั้นต้น เมื่อเลือกเป้าหมายของทัศนคติที่ต้องการได้แล้วจึงเก็บข้อมูลขั้นแรก โดยการให้กลุ่มคนที่แตกต่างกันอย่างกว้างขวาง เขียน หรืออภิปรายว่าเขามีความคิดเห็นอย่างไรต่อเป้าหมายของทัศนคตินั้น หรืออาจรวบรวมความคิดเห็นจากนักวิชาการ วารสาร หนังสือพิมพ์ก็ได้ การเลือกกลุ่มบุคคลที่มีความแตกต่างกันมากนี้เพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ครอบคลุมทั่วช่วงมาตราวัดทัศนคติ จำนวนข้อความที่รวบรวมในขั้นต้นนี้ ไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน เฟอร์กูสัน (Ferguson 1952 อ้างจากเชดคักดี โยราสินธุ์ 2520 : 44) แนะนำควรใช้ 200 – 300 ข้อ ส่วนแมคเคลเวอร์และคาร์มายส์ (McIver and Carmine) แนะนำควรใช้ประมาณ 100 ข้อ

3. ตรวจสอบข้อความและเขียนข้อความใหม่ เมื่อได้ข้อความทั้งทางบวก ทางลบและกลาง ๆ ครอบคลุมช่วงของมาตราวัดแล้ว ก็ตรวจสอบข้อความและเขียนข้อความใหม่ให้ได้ข้อความใหม่ให้รัดกุมและมีใจความชัดเจน แล้วพิมพ์ข้อความลงบัตร บัตรละ 1 ข้อความ เพื่อนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตัดสินความที่ชัดเจนหรือพิมพ์ข้อความเป็นข้อ ๆ ในแผ่นเดียวกัน แต่ละข้อมีมาตราวัด 11 ช่วง (รวิวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์. 2533 : 45) ดังนี้ คือ

เห็นด้วยน้อยที่สุด

ปานกลาง

เห็นด้วยมากที่สุด

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----

4. หาค่าน้ำหนักของข้อความ การกำหนดน้ำหนักให้ข้อความว่าข้อความนั้นควรอยู่ในตำแหน่งใดของมาตราวัด ทำโดยให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีความเข้าใจในเรื่องนั้น เป็นผู้ตัดสิน (Judge) ผู้ตัดสินควรเป็นบุคคลที่มีใจเป็นกลาง ไม่มีความคิดโน้มเอียงไปทางหนึ่งทางใดโดยเฉพาะและมีจำนวนไม่น้อยเกินไป ผู้ตัดสินจะพิจารณาจัดกลุ่มข้อความดังกล่าวเป็น 11 กอง หรือ 11 กลุ่มโดยเริ่มตั้งแต่กลุ่มของข้อความที่ยอมรับได้หรือเห็นด้วยมากที่สุดให้มีค่าเป็น 11 ต่อเนื่องกันจนถึงข้อความที่ยอมรับได้หรือเห็นด้วยน้อยที่สุดมีค่าเป็น 1 ตามลำดับ ในการจัดกลุ่มให้แก่ข้อความนี้ มีข้อตกลงเบื้องต้นว่า ข้อความในแต่ละกลุ่มมีความต่อเนื่องกัน และมีช่วงห่างระหว่างกลุ่มแต่ละช่วงเท่ากัน เมื่อผู้ตัดสินได้พิจารณาตัดสินข้อความแล้ว ผู้สร้างมาตราวัดจะนำผลการตัดสินมาแจ้งนับว่าข้อความหนึ่ง ๆ ถูกจัดอยู่ในกลุ่มใดก็ครั้ง จากนั้นก็หาค่าประจำข้อความ (Scale Value) ของข้อความแต่ละข้อความโดยใช้ค่ามัธยฐาน (Median)

5. คัดเลือกข้อความเพื่อนำไปใช้ การเลือกข้อความที่จะนำไปใช้ พิจารณาจากความคลุมเครือของข้อความโดยใช้เกณฑ์ที่ว่า ข้อความใดที่ตัดสินเห็นตรงกันย่อมเป็นข้อความที่มีความชัดเจน แต่ถ้าข้อความใดผู้ตัดสินเห็นไม่ตรงกันมากเกินไป คือ จัดข้อความลงในกลุ่มที่อยู่ไกลกันมาก ๆ ข้อความนั้นมีความคลุมเครือมาก วิธีการตรวจสอบใช้ในการคำนวณค่าเบี่ยงเบนควอไทล์ (Q) ข้อความที่มีค่า Q สูงจะถูกตัดสินทิ้งไป เพราะอาจเป็นข้อความที่กำกวม หรือมีความหมายหลายฉบับ แต่อย่างไรก็ตามไม่มีเกณฑ์ที่กำหนดชัดเจนว่า ข้อความที่ตัดทิ้งนั้นจะต้องมีค่า Q เท่าไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้สร้าง การกำหนดช่วงทัศนคติที่เทอร์สโตนใช้ 11 ช่วง และใช้ข้อความช่วงละ 2 ข้อความจะได้มาตราวัดที่มีข้อความ

ทั้งหมด 22 ข้อความ การกำหนดช่วงทัศนคตินี้ เรอร์สโตนใช้ 11 ช่วง แต่บางคนใช้ 9 ช่วง 7 ช่วง หรือ 5 ช่วง

การสร้างมาตรวัดลิเคิร์ต (Likert Scale)

ผู้ที่สร้างมาตรวัดนี้คือ R.A. Likert โดยอาศัยหลักการวัดค่ารวม (Summative Scale) มาตรวัดทัศนคติของลิเคิร์ต เป็นวิธีการที่นิยมใช้กันมากที่สุดวิธีการหนึ่ง เพราะง่ายกว่าวิธีการอื่น ๆ วิธีของลิเคิร์ต เน้นคุณสมบัติของการวัดในด้านความเป็นมิติเดียว (Unidimensionality) กล่าวคือ ข้อความต่าง ๆ ที่นำมาประกอบกันเพื่อใช้วัดความคิดเห็นในแต่ละด้านของเรื่องที่ต้องเป็นข้อความที่ใช้วัดในเรื่องเดียวกัน

เพ็ญแข แสงแก้ว (2543 : 77) ได้สรุปวิธีการสร้างมาตรวัดของลิเคิร์ต ดังรายละเอียด คือ

1. เขียนและเรียบเรียงข้อความหลาย ๆ ข้อความ โดยใช้หลักการดังกล่าวแล้วข้างต้น (อย่างน้อยควรจะมีประมาณ 20 ข้อความ) เพื่อนำมาวัดทัศนคติ และใช้ข้อความที่เขียนเรียบเรียงขึ้นมาที่มีข้อความที่มีความหมายต่อเรื่องนั้นทั้งในเชิงบวก (Positive) และเชิงลบ (Negative)

2. คำตอบของข้อความแต่ละข้อความมีทางเลือกอยู่ 5 ทาง คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่มีความเห็น (หรือไม่แน่ใจ) ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง การให้คะแนนคำตอบของข้อความเชิงบวกเป็นดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 5 คะแนน เห็นด้วยให้ 4 คะแนน ไม่มีความเห็น (หรือไม่แน่ใจ) ให้ 3 คะแนน ไม่เห็นด้วยให้ 2 คะแนน และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 1 คะแนน การให้คะแนนคำตอบของข้อความเชิงลบเป็นดังนี้ เห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 1 คะแนน เห็นด้วยให้ 2 คะแนน ไม่มีความเห็นหรือไม่แน่ใจให้ 3 คะแนน ไม่เห็นด้วยให้ 4 คะแนน ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 5 คะแนน ดังแสดงไว้ในแผนผังข้างล่างนี้

ข้อความเชิงบวก	5	4	3	2	1
	1	2	3	4	5
ข้อความเชิงลบ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. รวมคะแนนที่ได้จากคำตอบของทุกข้อความเป็นคะแนนที่ใช้วัดทัศนคติ

4. ทำการคัดเลือกข้อความโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับคะแนนโดยพิจารณาจาก Pearson Product Moment Correlation Coefficient และหาค่าอำนาจจำแนกข้อความที่ใช้วัดความคิดเห็นแต่ละข้อ ผู้วิจัยจะเลือกใช้วิธีการใดก็ได้ เพราะผลการวิเคราะห์ทั้ง 2 วิธีนี้อาจให้ผลสรุปต่างกัน ลิเคิร์ตเสนอว่าควรใช้วิธีการแบบวิเคราะห์สหสัมพันธ์จะดีกว่า

การสร้างมาตรวัดแบบกัณฑ์แมน

กัณฑ์แมน (Guttman, 1944) เป็นผู้เสนอวิธีการวิเคราะห์มาตราส่วน (Scalogram Analysis) ซึ่งสามารถนำไปใช้วัดทัศนคติ โดยใช้หลักของรูปแบบแนวคำถามที่มีลักษณะต่อเนื่องกันแล้วนำคำถามเหล่านั้นมาสร้างเป็นมาตราสะสมต่อเนื่องกันไป คือ จะทำการเรียงลำดับของค่าทัศนคติ โดยเริ่มจากข้อคำถามที่ถามอย่างกว้าง ๆ ก่อนแล้วค่อย ๆ ถามแคบลงไปเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่องไป ถ้าบุคคลใดมีทัศนคติที่เห็นด้วยมากกว่าคนอื่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง บุคคลนั้นจะตอบคำถามในเชิงเห็นด้วยมากกว่าคนอื่น ๆ ในแต่ละข้อคำถามที่เรียงตามลำดับนั้น และถ้าชุดของคำถามชุดใด มีลักษณะเป็นมาตรวัดได้ (Scalable) กล่าวคือ ในชุดของข้อความวัดทัศนคติหนึ่ง ๆ นั้น ถ้าหากผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความที่ 2 แล้ว แสดงว่าเขาต้องเห็น

ด้วยกับข้อความที่ 1 มาก่อน การวัดทัศนคติในลักษณะนี้จึงสามารถเห็นแบบแผน (Pattern) ของทัศนคติต่อเรื่องที่วัดของกลุ่มบุคคลที่วัดได้หรือไม่เพียงใดนั้น ต้องใช้วิธีการวิเคราะห์มาตราส่วน

วอร์เรดี แสงประทีปทอง (2544 : 31) ได้สรุปการสร้างมาตรวัดแบบกัณฑ์แมนดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายของทัศนคติ กำหนดว่าจะวัดทัศนคติในเรื่องใด และกำหนดโครงสร้างของทัศนคติที่ต้องการวัดให้ชัดเจน แบ่งเป็นโครงสร้างที่สำคัญ และโครงสร้างใหญ่ ที่เป็นตัวแทนของข้อความวัดทัศนคติที่มีต่อเป้าหมายนั้น ๆ

2. สร้างข้อความวัดทัศนคติ ชุดของข้อความทัศนคติควรมีประมาณ 10 – 12 ข้อ ให้วัดตามโครงสร้างที่กำหนด และพยายามให้เป็นตัวแทนของแต่ละโครงสร้าง ส่วนคำตอบให้มีเพียง 2 คำตอบคือ เห็นด้วยกับไม่เห็นด้วย หรือใช่กับไม่ใช่

3. รวบรวมข้อความให้เป็นระบบ เมื่อได้ข้อความวัดทัศนคติแล้ว รวบรวมข้อความให้เป็นระบบ

4. ทดลองใช้ นำชุดของข้อความวัดทัศนคติไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 100

5. วิเคราะห์ชุดของข้อความ การวิเคราะห์ชุดของข้อความเป็นการสร้างตารางแจกแจงความถี่ตามรายชื่อและรายบุคคล แล้วหาจุดตัด และความคลาดเคลื่อน (Error) ตามวิธีของเทคนิคคอร์เนล (Cornell Technique)

6. คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ของอำนาจการถ่ายแบบ (Coefficient of Reproducibility)

7. เลือกชุดของข้อความทัศนคติ

การสร้างมาตรวัดแบบออสกู๊ด

วิธีนี้ผู้คิดคือ ออสกู๊ด (Osgood) สเกลแบบนี้ใช้คำคุณศัพท์มาอธิบายความหมายของสิ่งเร้า โดยมีคุณศัพท์ตรงกันข้ามกันเป็นขั้วของมาตรวัด ออสกู๊ดใช้สิ่งเร้าที่ว่า Copcent (สังกะสี) คำคุณศัพท์ที่ใช้ในการอธิบายคุณลักษณะของสิ่งเร้าที่ออสกู๊ดพบว่า สามารถอธิบายได้ 3 รูปแบบ หรือ 3 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบด้านประเมินค่า เป็นองค์ประกอบที่แสดงออกด้านคุณค่า คำคุณศัพท์

2. องค์ประกอบด้านศักยภาพ เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึง กำลัง อำนาจ

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรม เป็นคุณศัพท์แสดงถึงลักษณะกิจกรรมต่าง ๆ

รวิวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์ (2533 : 114 – 117) ได้สรุป การสร้างมาตรวัดแบบออสกู๊ดดังรายละเอียดดังนี้คือ

1. การเลือกสังเขป (Concept) ในการพิจารณาสิ่งเร้า (Stimulus) เพื่อให้บุคคลได้แสดงพฤติกรรมโต้ตอบออกมา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของสังกะสี ในการเลือกสังกะสีควรพิจารณาดังนี้

1.1 ควรเลือกสังกะสีที่มีความหมายเดียว ไม่คลุมเครือ

1.2 ควรเลือกสังกะสี ที่ทำให้มีความแปรปรวนมากระหว่างผู้ตอบ ผู้ตอบในแต่ละมาตราจะกระจายกันแสดงว่าสังกะสีนั้น สามารถแยกคนที่มีความแตกต่างกันได้

1.3 ควรเลือกสังกะสีที่ผู้ตอบมีความคุ้นเคยมีจะนั้นแล้วคำตอบที่ได้จะเป็นกลาง ๆ ของมาตรวัด

มาตรวัด

1.4 การสร้างสังกะสีในบางครั้งต้องกำหนดสังกะสีย่อย ๆ อีกเพื่อให้ครอบคลุมคุณลักษณะ

ของสังกะสี

2. การเลือกมาตรวัด เพื่อนำมากำหนดเป็นมาตรให้ผู้ตอบเลือกในแต่ละสังกะสี โดยมีหลักพิจารณาดังนี้

2.1 ควรเลือกมาตราให้ครบองค์ประกอบทั้ง 3 คือ องค์ประกอบด้านการประเมินค่า องค์ประกอบด้านศักยภาพ และองค์ประกอบด้านกิจกรรม แต่ถ้าวิเคราะห์องค์ประกอบเกี่ยวกับสังกัดนั้นก็ให้สร้างตามองค์ประกอบที่วิเคราะห์ได้

2.2 การกำหนดค่าคุณศัพท์ให้แก่มาตรานั้นควรใช้ค่าที่มีความหมายสอดคล้องกับสังกัดนั้น

2.3 ควรเลือกค่าคุณศัพท์ที่มีความหมายคงที่ เฉพาะเรื่องที่ศึกษา และเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

2.4 ควรเลือกค่าคุณศัพท์ที่ให้ความรู้สึกในช่วงที่สามารถประเมินได้ในแนวเส้นตรงเดียวกัน

2.5 การกำหนดค่าคุณศัพท์อาจใช้วิธีแทนก็ได้ ในกรณีที่สังกัดเกี่ยวกับลักษณะการเป็นผู้นำ นักการเมือง

2. การกำหนดช่วงมาตราและการกำหนดคะแนน โดยทั่วไปออกสฎกกล่าวว่กำหนดเป็น 7 ช่วง จะมีประสิทธิภาพกว่าแบบ 3, 5 หรือ 9 ช่วง แต่ต้องพิจารณาวิยของผู้ตอบ และการจัดทำคุณศัพท์ควรจัดให้เป็นค่าที่เห็นไปทางที่ดี และไม่ติคละไปทั้งซ้ายขวา มิฉะนั้นผู้ประเมินอาจจะอคติประเมินไปทางเดียวกันหมด

3. การกำหนดคะแนนในแต่ละช่วงของมาตราที่อยู่ระหว่างค่าคุณศัพท์ นิยมใช้กัน 2 แบบ

3.1 การกำหนดคะแนนให้มีค่าเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย หรือน้อยไปหามาก เช่น

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

ข้างแรง อ่อนแอ

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

สกปรก สะอาด

3.2 การกำหนดคะแนนให้จุดกึ่งกลางของมาตรามีคะแนนเป็น 0 และค่าคุณศัพท์ที่เป็นไปทางที่ดีมีคะแนนเป็นบวก ส่วนค่าคุณศัพท์ที่เป็นไปมีคะแนนเป็นลบ หรือกำหนดคะแนนทั้งซ้ายและขวาเท่า ๆ กัน

3	2	1	0	-1	-2	-3
---	---	---	---	----	----	----

สุขภาพ หยาบคาย

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

คุ้มค่า เสียเวลา

1.9 ความสำคัญของการวัดทัศนคติ

วรรณดี แสงทองประทีป (2544 : 14 – 15) สรุปความสำคัญของการวัดทัศนคติของบุคคลต่อเป้าหมายต่าง ๆ ทั้งในเรื่องของบุคคล วัตถุ และสิ่งต่าง ๆ ล้วนให้ประโยชน์แก่บุคคล หรือสังคมในด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. การวัดทัศนคติเพื่อการทำนายพฤติกรรม เนื่องจากการวัดทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคล ย่อมเป็นเครื่องแสดงว่าเขามีความรู้ทางด้านที่ดีหรือไม่ดีเกี่ยวกับสิ่งนั้นมากน้อยเพียงใด และเขามี

ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้นเพียงใจ ทักษะคิดของคุณช่วยให้งานนายการกระทำของคุณได้ความสามารถในการทำนายพฤติกรรมของผู้อื่นเป็นความต้องการของมนุษย์และสังคม เพราะจะเป็นแนวทางให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อบุคคลนั้นได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมและอาจเป็นแนวทางให้ผู้อื่นสามารถควบคุมพฤติกรรมของคุณ

2. การวัดทักษะคิดเพื่อเข้าใจสาเหตุและผล ทักษะคิดต่อสิ่งต่าง ๆ นั้นเปรียบเสมือนสาเหตุภายในซึ่งมีกำลังผลักดันให้บุคคลกระทำได้ต่าง ๆ กัน ทักษะคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคลนี้ อาจได้รับสาเหตุมาจากผลกระทบภายนอกด้วยส่วนหนึ่ง และทักษะคิดของคุณอาจเป็นเครื่องกรองหรือหันเหอิทธิพลของสาเหตุภายนอกที่มีต่อการกระทำของคุณนั้นได้ ดังนั้นการจะเข้าใจอิทธิพลของสาเหตุภายนอกที่มีต่อการกระทำของคุณต่าง ๆ ให้ชัดเจนบางกรณีจำเป็นต้องวัดทักษะคิดของคุณต่าง ๆ ต่อสาเหตุภายนอกนั้นด้วย

3. การวัดทักษะคิดเพื่อหาทางป้องกัน ในสังคมนั้นการที่บุคคลจะมีทักษะคิดต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างนั้นเป็นสิทธิของแต่ละบุคคลแต่การที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคมย่อมเป็นไปได้เมื่อประชาชนมีทักษะคิดต่อสิ่งเดียวกันคล้ายคลึงกัน ซึ่งจะเป็แนวทางให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันและไม่เกิดความแตกแยกขึ้นในสังคม

4. การวัดทักษะคิดเพื่อหาทางแก้ไข ในสังคมนั้นบุคคลสามารถจะมีทักษะคิดต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งแตกต่างกันไปได้มาก แต่ในบางเรื่องจำเป็นจะต้องได้รับความคิดเห็นและทักษะคิดสอดคล้องกัน เพื่อที่บุคคลจะได้มีการกระทำที่พร้อมเพรียงกัน

สรุปได้ว่า การวัดทักษะคิดของคุณเรื่องต่าง ๆ นั้น จึงอาจแสดงให้เห็นว่าคุณนั้นมีลักษณะที่เหมาะสมหรือไม่เพียงใด เพื่อประโยชน์ในการหาทางแก้ไขทักษะคิดที่ไม่ถูกต้องและปลูกฝังทักษะคิดที่ดีต่อไป

2. การประกันคุณภาพการศึกษา

2.1 ความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา

ความท้าทายใหม่ ๆ ภายใต้สังคมแห่งยุคโลกาภิวัตน์ และฐานความรู้ ส่งผลให้เกิดกระแสปฏิรูปการศึกษาทั่วทุกภูมิภาคของโลก คุณภาพของผู้เรียนเป็นประเด็นสำคัญของการอภิปรายในทุกเวทีการศึกษาและต่างเห็นพ้องในการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาการศึกษาจะต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในทุกมิติอย่างเป็นองค์รวม การจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงการพัฒนาพหุปัญญาในสิ่งแวดล้อมที่สะท้อนว่าผู้เรียนที่ได้รับการพัฒนาในวันนี้จะสามารถเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นนักวัฒนธรรม นักสังคม นักเศรษฐศาสตร์ และเทคโนโลยี อันจะทำให้เขาเหล่านั้นเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาที่สามารถสร้างสรรค์ สามารถปรับตัวรู้เท่าทันและตอบสนองต่อสิ่งที่ท้าทายในอนาคตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (กรมวิชาการ.2544ก : คำนำ) การศึกษาจึงเป็นรากฐานที่สำคัญประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีวิต และประกอบชีวิตได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงรวมเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ รัฐเห็นความสำคัญของการศึกษาในปี พ.ศ. 2542 จึงได้ตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยยึดหลักการจัดการศึกษา 3 ประการ คือ

1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ 3) พัฒนาสาระ กระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องมีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษาและองค์กรปกครองท้องถิ่นทั้งให้มีการกำหนดมาตรฐาน และมีการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาแก่ทุกระดับ และประเภทการศึกษา (สมคิด พรหมจักษ์และสุพักตร์ พิบูลย์. 2544 : 3)

ดังนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดไว้ชัดเจนในหมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาโดยกำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ซึ่งประกอบด้วยระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก สำหรับการประกันคุณภาพภายในให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

2.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกับการประกันคุณภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อที่จะพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สมคิด พรหมจักษ์ และสุพักตร์ พิบูลย์. 2545 : 5)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545 ได้กำหนดเรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ในหมวดที่ 6 มาตรา 47 – 51 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 24 – 28) มีรายละเอียดดังนี้

มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก

ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ สาธารณชน

มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษารวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของ

สถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้นต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าวนี้ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเสนอรายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

สรุปได้ว่า การกำหนดพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีในการประกันคุณภาพ เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งได้ดำเนินการประกันคุณภาพในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้เพื่อบรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสถานศึกษาต้องมีการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพเป็นระบบต่อเนื่อง เริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจและมาตรฐานการศึกษาอย่างชัดเจนเหมาะสมวางแผนพัฒนาคุณภาพและดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการตรวจสอบทบทวน ปรับปรุงแก้ไข และการรายงานผล อย่างสม่ำเสมอ

2.3 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

ในทางการศึกษามีนักวิชาการ สถาบัน และหน่วยงานการศึกษาได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้สอดคล้องกัน อาทิ เช่น

สำนักงานการศึกษา (2543 : 8) ได้ระบุความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาการศึกษา (mechanical process) เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

ทบวงมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2543 : 2) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า หมายถึง กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติใด ๆ ที่หากดำเนินการตามระบบและแผนที่ได้วางไว้ จะทำให้เกิดความมั่นใจว่าจะได้ผลของการจัดการศึกษาที่มี คุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

กรมวิชาการ (2544ก : 13) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึงการครอบคลุมถึงกิจกรรมและภารกิจทางวิชาการและทางการบริหารการจัดการที่มีการวางแผนล่วงหน้า และมีการประสานสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ เพื่อที่จะสร้างความมั่นใจที่สมเหตุสมผลว่าผู้เรียนจะมีความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้โดยมีความเชื่อว่า ถ้ากระบวนการประกันคุณภาพมีการดำเนินงานที่เป็นระบบอย่างถูกต้องแล้วคุณภาพที่ดีก็จะตามมา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 15) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจให้ผู้รับบริการ ได้แก่ ผู้เรียน และผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาที่กำหนด การประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการป้องกันไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิตไม่มีคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541 : 1) ได้ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าโรงเรียนเอกชนมีแนวทางจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนและสอดคล้องกับหลักการ นโยบาย และจุดเน้นของแผนการ

ศึกษาของรัฐ และโรงเรียนได้ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อคุณภาพการศึกษาที่ดีของผู้เรียนแต่ละคน

รุ่ง แก้วแดง (2544 : 96) ให้ความหมายการประกันคุณภาพ คือ การทำงานตามปกติของครู เพียงแต่ปรับปรุงการทำงานให้เป็นกระบวนการ ขั้นตอนที่ชัดเจน ครูต้องทำการวิจัย มีการเก็บข้อมูล มีการวิเคราะห์ มีการนำไปใช้ โดยสรุป คือ นำกระบวนการ PDCA มาใช้ในการทำงาน

จรัส นองมาก (2544 : 2) ให้ความหมายการประกันคุณภาพว่า ตามความหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา ถ้าเป็นการประกันคุณภาพภายใน ตรวจสอบคุณภาพโดยบุคลากรของสถานศึกษา หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัด ถ้าเป็นการประกันคุณภาพภายนอก ตรวจสอบโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

อุทุมพร จามรมาน (2544 : 1) ได้ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาว่า เป็นการให้หลักฐาน ข้อมูลแก่ประชาชนว่าบุคคลในโรงเรียนทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้ผู้ปกครอง นักเรียน และสาธารณชนมั่นใจว่านักเรียนมีคุณภาพตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรและมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

เสตีบมิ่ง (Stebbing. 1993 : 19) กล่าวว่า การประกันคุณภาพเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับระบบคุณภาพทุก ๆ ระบบ การรวบรวมข้อมูล การวางแผนกิจกรรมทุกชนิด และการให้รายละเอียดหรือคำแนะนำต้องกระทำก่อนลงมือทำกิจกรรมใด ๆ เพื่อให้สามารถควบคุมขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

กันแทนซ์ (Cuttance. 1994 : 5) ให้ได้นิยามของการประกันคุณภาพว่า หมายถึง กลยุทธ์ที่ได้วางแผนไว้อย่างเป็นระบบ และการปฏิบัติงานที่ได้มีการออกแบบไว้โดยเฉพาะ เพื่อรับประกันว่ากระบวนการได้รับการกำกับดูแล รวมถึงการปฏิบัติงานนั้นมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้อยู่ตลอดเวลา

เมอกาทรอยด์ และมอร์แกน (Murgatroyd & Morgan. 1994 : 45) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพว่า หมายถึง การกำหนดมาตรฐาน วิธีการ ความต้องการคุณภาพ จากผู้เชี่ยวชาญรวมถึงกระบวนการตรวจสอบ การประเมิน ที่สามารถตรวจได้ว่ากิจกรรมที่ได้ดำเนินการปฏิบัติไปนั้นได้มาตรฐานตามที่กำหนด

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติที่จำเป็นต้องดำเนินงานเพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและจะพัฒนาให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและคุณภาพที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษา

2.4 หลักการ แนวคิด และนโยบาย การประกันคุณภาพ

กรมวิชาการ (2545ก : 4) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาดังนี้ การประกันคุณภาพ (Quality Assurance) เป็นศัพท์ทางวิชาการที่วงการศึกษามีวงการศึกษาธิการและอุตสาหกรรมและนำเข้ามาใช้เพื่อการบริหารและจัดการเชิงคุณภาพ ในทางอุตสาหกรรม โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ แบบที่เน้นการตรวจจับ (Detection) อันได้แก่การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Inspection) และการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) ทั้งสองกิจกรรมนี้เน้นพัฒนาความแม่นยำของเครื่องมือและประสิทธิภาพของเทคนิคที่ใช้ในการตรวจจับความผิดที่เกิดขึ้น จุดอ่อนของการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพแบบนี้คือเป็นการลงมือกระทำหลังจากข้อผิดพลาดหรือปัญหาได้เกิดขึ้นแล้ว (Preventive หรือ Proactive) แบ่งย่อย

ออกได้ 2 ประเภท คือ การประกันคุณภาพและการจัดการเชิงคุณภาพทั่วทั้งระบบ (Total Quality Management หรือ TQM) ซึ่งการประกันคุณภาพจะเป็นระดับหนึ่งของการวิวัฒนาการของการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพแบบเก่าที่เน้นการตรวจรับ โดยให้หันมาเน้นการวางแผนป้องกันอย่างเป็นระบบเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดขึ้นได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเป็นการสร้าง ความมั่นใจกับผู้เกี่ยวข้องว่าผลผลิตที่ออกมาจะมีคุณภาพตามที่คาดหวัง ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือ การประกันคุณภาพเป็นวิวัฒนาการที่ต่อเนื่องมาจากการตรวจสอบและการควบคุมเชิงคุณภาพ การประกันคุณภาพยังคงมีการเน้นความสำคัญของคุณภาพและประสิทธิภาพของเครื่องมือวัดและเทคนิควิธีวัดสิ่งๆที่เพิ่มขึ้นมา คือการสร้าง ความมั่นใจโดยมีการครอบคลุมถึงมวลกิจกรรมและภารกิจทางวิชาการและทางการบริหารการจัดการที่มีการวางแผนล่วงหน้า และมีการประสานสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ เพื่อที่จะสร้างความมั่นใจที่สมเหตุสมผลว่าผู้เรียน มีความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้การออกแบบและการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาจะยึดหลักการต่อไปนี้

1. คุณภาพการศึกษาของการประกันคุณภาพจะเน้นการสร้าง ความพึงพอใจให้กับผู้บริโภค ภายในและภายนอก

คุณภาพภายใน หมายถึง ความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะของผู้เรียนที่สร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับช่วงต่อในทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิต หรือทุกระดับชั้นเรียน

คุณภาพภายนอก หมายถึง ความพึงพอใจในเชิงเศรษฐกิจและสังคมระดับมหัพภาค (Macro Socio – econmic Level) ซึ่งหมายถึง ความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะของผู้เรียนที่จำเป็นต่อความอยู่รอดและการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมของประเทศชาติในการแข่งขันทางธุรกิจ การค้า และทางเทคโนโลยีระดับภูมิภาคและระดับโลก

2. การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการบริหารจัดการศึกษาทั้งระบบของสถานศึกษา และเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่เน้นการวางแผนและเตรียมการป้องกันล่วงหน้าก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้น ไม่ใช่เป็นการที่จะแก้สถานการณ์เฉพาะหน้าเพื่อตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว

3. การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการสร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชา หลักฐานของหลักวิชา หลักฐานข้อเท็จจริงที่สามารถตรวจสอบได้กระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลที่เป็นวิทยาศาสตร์ หลักตรรกและความสมเหตุสมผล

4. การตรวจสอบ การวัด และการประเมินผลในบริบทของการประกันคุณภาพ มีจุดประสงค์สำคัญเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลย้อนกลับสำหรับใช้ในการวางแผนเพื่อการปรับปรุง คุณภาพอย่างต่อเนื่อง มิใช่การจับผิด หรือการตัดสินให้รางวัลหรือลงโทษ

5. ภาพของการออกแบบ (มาตรฐานการศึกษา หลักสูตร และแผนการสอน) และกระบวนการทำงาน (การเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษา) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

6. การประกันคุณภาพการศึกษาให้ความสำคัญต่อการประสานสัมพันธ์ภายในระหว่างหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับและการร่วมมือของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัด

7. ภาวะความเป็นผู้นำและความเอาใจจริงเอาใจ (Commitment) ของผู้บริหารสถานศึกษาและการกระจายอำนาจความรับผิดชอบที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

กรมสามัญ (2544ข : 5 – 6) การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการทางการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจและหลักการประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่าสถานศึกษา เพื่อศึกษา

ได้มาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนดและสังคมต้องการ โดยมีแนวคิดในหลักการประกันคุณภาพการศึกษาดังภาพประกอบ 2 ดังนี้

1. การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา (Child – centered development) มุ่งให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนทั้งปวง และยึดประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความเชื่อมั่นว่ามนุษย์มีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต การจัดการศึกษาจึงต้องช่วยกระตุ้นเอื้ออำนวยความสะดวก และส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาจนเต็มศักยภาพและมีคุณภาพ ได้มาตรฐานเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม สามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข และการร่วมมือพัฒนาอย่างสร้างสรรค์

2. การใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริหารจัดการ (School-based management) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้สถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจบริหารจัดการศึกษาได้ด้วยตนเอง โดยมีความเชื่อว่าสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางของการผลิตที่สามารถสร้างผลผลิต คือ ผู้เรียนให้มีคุณภาพได้ การใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริหารจัดการ จึงเป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่จะทำให้เกิดการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ และเป็นการส่งเสริมและสร้างพลัง (Empowerment) ให้สถานศึกษา ชุมชน และสังคมในการร่วมมือกันจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน

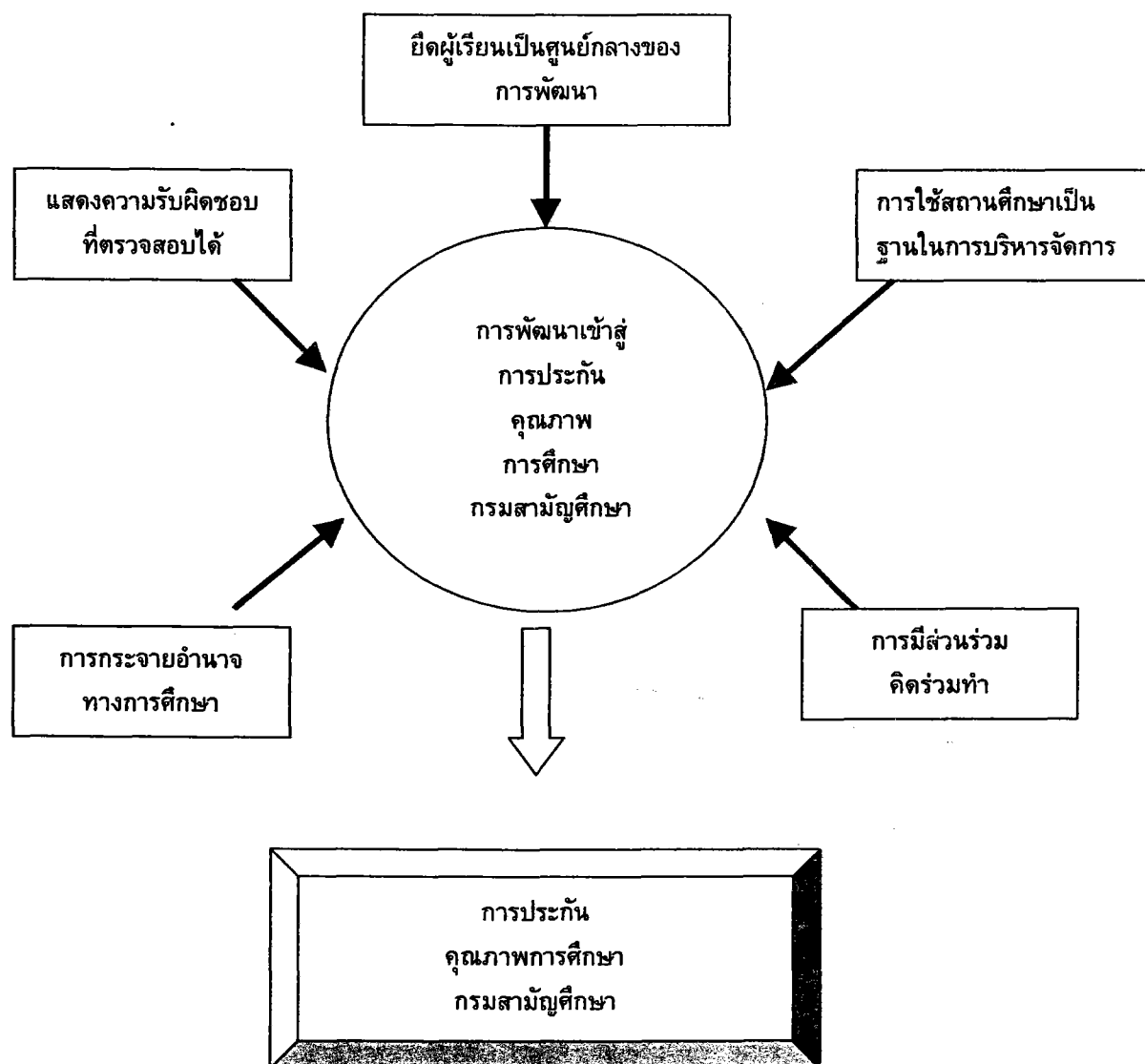
3. การมีส่วนร่วมและการร่วมคิดร่วมทำ (Participation and collaboration) มุ่งให้การศึกษากลายเป็นแหล่งของสาธารณชนที่ทุกคนและทุกส่วนของสังคมต้องเข้ามามีส่วนรับผิดชอบในการดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับสังคมโดยรวม การศึกษาจึงเป็นเรื่องของทุกคน (All for education) โดยมีความเชื่อว่า การให้ทุกคนและทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมคิด ร่วมดำเนินการในการจัดการศึกษา และร่วมกระบวนการประเมินและประกันคุณภาพการศึกษา จะทำให้เกิดความรู้สึกรับรู้ความเป็นเจ้าของ ให้การสนับสนุนและร่วมกันรับผิดชอบต่อจัดการศึกษามากขึ้น ก่อให้เกิดความมุ่งมั่นร่วมกันพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคมได้

4. การกระจายอำนาจทางการศึกษา (Decentralization of Education) มุ่งกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้กับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษา (Stakeholders) ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม โดยมีความเชื่อว่าการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้กับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษามากขึ้น จึงทำให้เกิดความร่วมมือในการจัดการศึกษาให้ตอบสนองตามความต้องการ และมุ่งมั่นพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับศรัทธาของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 5) มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น ยึดหลักการที่สำคัญในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ยึดหลักการกระจายอำนาจในการบริหารงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และโรงเรียน

2. ให้คณะกรรมการตามกฎหมาย (กปช. กปจ. กปอ.) ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการที่รับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ภาพประกอบ 2 แนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษาของกรมสามัญศึกษา

ที่มา : กรมสามัญศึกษา. (2542ก). ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและมาตรฐาน และตัวชี้วัดมาตรฐาน คุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา. หน้า 7

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 5) ได้กำหนดนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา

1. จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ทุกโรงเรียนมีมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่เท่าเทียมกัน
2. ส่งเสริมให้มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและองค์กรต่างๆในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างจิตสำนึกในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาร่วมกัน
3. สร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างเสรีภาพในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของส่วนภูมิภาค กับกรอบการดำเนินงานที่ส่วนกลางกำหนด
4. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

สำนักคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541 : 5) ได้กำหนดนโยบาย และหลักการในการส่งเสริมให้โรงเรียนเอกชนจัดการศึกษาให้เกิดคุณภาพ ได้มาตรฐานของประเทศ และมาตรฐานสากล เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จะพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการรักษามาตรฐานของโรงเรียนเอกชน กำหนดหลักการให้แต่ละโรงเรียนมีระบบการควบคุมคุณภาพการศึกษาเกิดขึ้นในโรงเรียน และให้มีการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติภารกิจของโรงเรียนในทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง บนพื้นฐานของความมีเสรีภาพทางวิชาการแต่ยังคงเอื้อต่อการตรวจสอบจากสังคมภายนอก
2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จะชักชวนให้โรงเรียนเอกชนร่วมมือดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา โดยการพัฒนาตนเองตามปัจจัยหลักที่มีคุณภาพการศึกษาให้ถึงระดับเกณฑ์เบื้องต้นที่เสนอแนะ แต่ทั้งนี้โรงเรียนควรจัดให้มีระบบตรวจสอบและการประเมินตนเองขึ้นเป็นการภายใน
3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้กำหนดรูปแบบและวิธีการประกันคุณภาพขึ้น เพื่อเป็นแนวทางดำเนินการของโรงเรียน แต่โรงเรียนแต่ละแห่งสามารถที่จะพัฒนารูปแบบหรือวิธีการเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของแต่ละโรงเรียนได้
4. เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนเอกชน ได้รับการยอมรับจากสังคมอย่างกว้างขวาง เมื่อโรงเรียนได้ดำเนินการประเมินตนเองจนแน่ใจแล้วว่าโรงเรียนมี คุณภาพ โรงเรียนอาจขอรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาต่อไป
5. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จะประสานให้เกิดความร่วมมือในการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในกิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมาเผยแพร่ต่อสังคมภายนอกโรงเรียน ให้รับทราบถึงมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

2.5 แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา

กรมวิชาการ (2539ก : 10) ได้กำหนดแนวทางการดำเนินการไปสู่การประกัน คุณภาพการศึกษาโดยมีเป้าหมาย ดังนี้

1. พัฒนาบุคลากร

1.1 สร้างจิตสำนึกในการทำงานให้แก่บุคลากรของโรงเรียน ให้มีความรักงานและเกิดความสนุกสนานในการทำงาน เห็นความสำคัญของงาน และชื่นชมผลแห่งความสำเร็จการมีส่วนร่วมและเห็นคุณค่าในงานที่ได้ทำ

1.2 พัฒนาบุคลากรของโรงเรียนให้มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน มีทัศนคติในเชิงสร้างสรรค์ที่มีเป้าหมายชัดเจนมีความตั้งใจอย่างเด็ดเดี่ยวและอดทนที่จะไปสู่เป้าหมายในการทำงาน โดยให้มีการคิดอย่างก้าวหน้ามีอนาคตและมองการณ์ไกล

1.3 พัฒนาด้านความรู้ โดยการให้เข้าร่วมสัมมนาเข้ารับการฝึกอบรมและการใช้คู่มือแนวทางการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน

2. พัฒนาการทำงาน

2.1 ให้โรงเรียนมีการบริหารระบบคุณภาพ มีการควบคุมคุณภาพในการทำงาน

2.2 ให้มีการทำงานเป็นทีมโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน แก้ปัญหาจริงใจ และการยอมรับซึ่งกันและกัน มีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.3 ให้มีการทำงานเป็นมาตรฐานผลผลิตและกระบวนการทำงาน

2.4 ให้มีระบบการประเมินตนเอง

3. จัดให้มีระบบการประเมินโรงเรียนและรายงานความก้าวหน้า ด้านการเรียนรู้อ ด้านการสอน และด้านการควบคุมคุณภาพในแต่ละปีการศึกษา โดยโรงเรียนเป็นผู้ประเมินหรือให้มีบุคคลภายนอกเป็นผู้ประเมิน

4. สร้างมาตรการ การจูงใจ ประกาศเกียรติคุณ การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง

กรมสามัญศึกษา (2542ก : 23 – 25) ได้เสนอแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ที่สอดคล้องกับกรมวิชาการไว้ 6 ขั้นตอน ดังภาพประกอบ 3 คือ

1. การศึกษาและการเตรียมการ

1.1 ตั้งคณะทำงาน

1.2 ให้การศึกษา

1.3 ตั้งคณะกรรมการ

2. การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา

2.1 จัดทำมาตรฐานการศึกษา

2.2 จัดทำข้อมูลพื้นฐาน

2.3 จัดทำธรรมนูญสถานศึกษา

2.4 จัดทำแผนปฏิบัติการ

3. การนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้

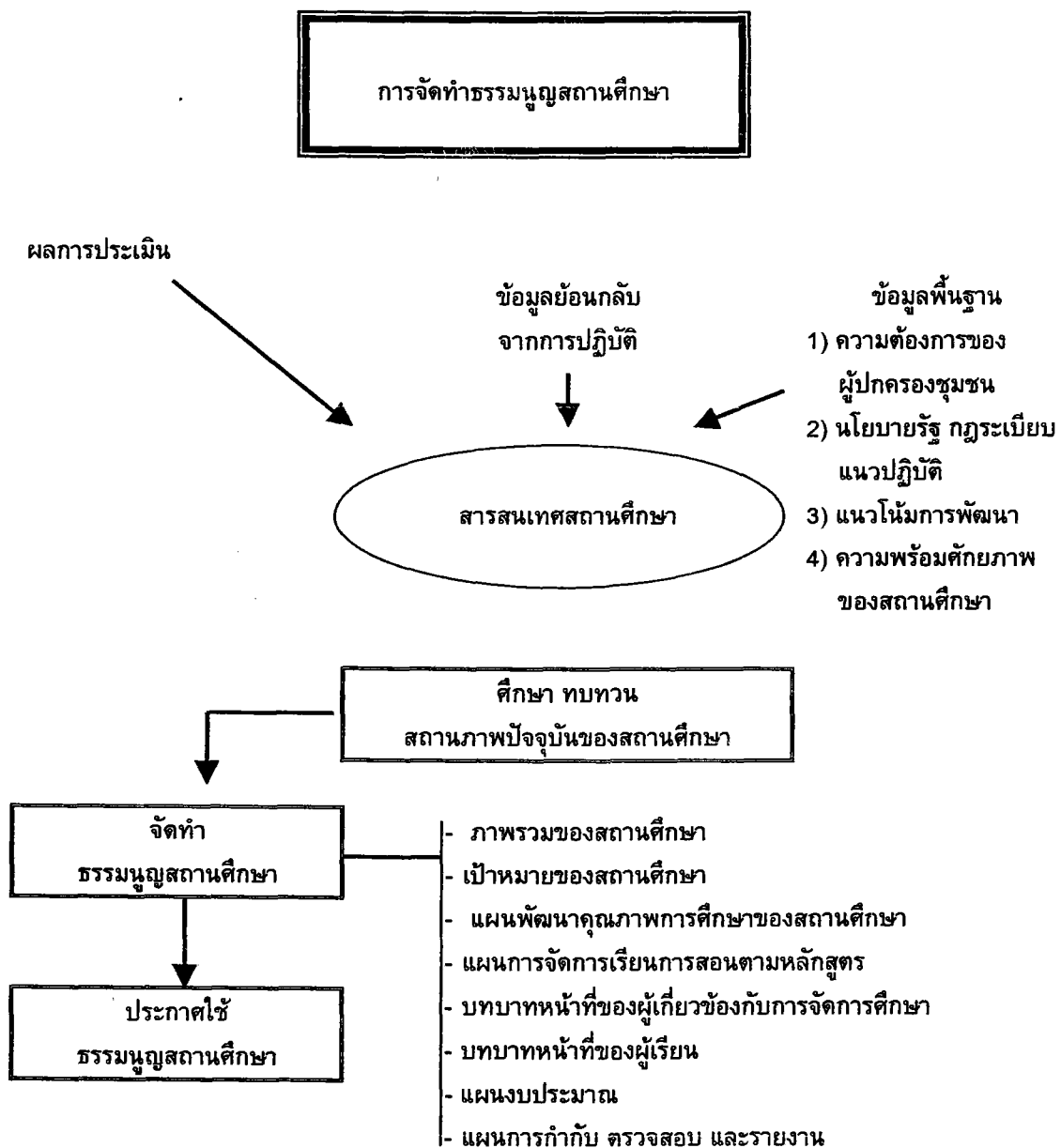
3.1 ทบทวนแผนปฏิบัติการ

3.2 พัฒนาบุคลากร

3.3 จัดสิ่งอำนวยความสะดวก

3.4 ดำเนินงานการประกันคุณภาพ

3.5 นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

ภาพประกอบ 3 การจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา

ที่มา : กรมวิชาการ. (2542). การประกันคุณภาพของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา. หน้า 22

4. การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา
  - 4.1 เตรียมการ
  - 4.2 ตรวจสอบ ทบทวน ประเมิน
  - 4.3 สรุป
  - 4.4 รายงาน
5. การพัฒนาและการปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษา
  - 5.1 การพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา
  - 5.2 การพัฒนามาตรฐาน
6. การเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก
  - 6.1 ประสานงานกับองค์กรประเมินภายนอก
  - 6.2 สร้างความเข้าใจ
  - 6.3 เตรียมการด้านบุคลากร
  - 6.4 เตรียมการด้านเอกสาร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้มีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอย่างต่อเนื่อง โดยต้องการให้โรงเรียนพัฒนาและประเมินตนเองอย่างเป็นกระบวนการ ที่สถานศึกษาจึงควรดำเนินการตามแนวทางดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2541 : 15 – 18)

1. เตรียมความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียน
  - 1.1 สร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพสถานศึกษา
  - 1.2 สร้างระบบการทำงานเป็นทีมของบุคลากรทุกฝ่าย
  - 1.3 พัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพสถานศึกษา
2. แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบการประกันคุณภาพสถานศึกษา
  - 2.1 คณะกรรมการที่ทำหน้าที่ กำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาประสานกำกับ ดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุน การทำงานควรประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรหลักของสถานศึกษาจากฝ่ายต่าง ๆ
    - 2.2 คณะทำงานหรือคณะกรรมการระดับปฏิบัติ ทำหน้าที่นำนโยบายการพัฒนาไปปฏิบัติ ควรประกอบด้วยบุคลากรในสถานศึกษาทุกคน โดยถือหลักการทำงานอย่างมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม
3. จัดทำแผนพัฒนา หรือจัดทำธรรมนูญโรงเรียน
  - 3.1 เตรียมข้อมูลสำหรับจัดทำแผนพัฒนาหรือธรรมนูญโรงเรียน
    - สสำรวจ รวบรวมและวิเคราะห์สภาพความต้องการพัฒนาโรงเรียน
    - สสำรวจ วิเคราะห์เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก
      - กำหนดความต้องการและเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนให้ชัดเจน
  - 3.2 จัดทำแผนพัฒนาหรือธรรมนูญโรงเรียน
    - กำหนดรูปแบบของแผนพัฒนาหรือธรรมนูญโรงเรียน
    - กำหนดนโยบาย / วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ หรือมาตรการและสภาพ ความสำเร็จให้สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนและเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา

- กำหนดแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม
- กำหนดวิธี / แนวทางการประเมินตามแผน
- สำรวจ วิเคราะห์เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษา

เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก

- กำหนดความต้องการและเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนให้ชัดเจน

4. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาหรือธรรมนูญโรงเรียน

4.1 จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

- สรุปสาระของแผนงานและจัดลำดับโครงการ / งาน / กิจกรรมเป็นรายปี
- กำหนดปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี
- กำหนดผู้รับผิดชอบที่เหมาะสม
- ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับคณะทำงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง

4.2 ลงมือปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการประจำปี

- ดำเนินงาน / โครงการ / กิจกรรมตามแผนอำนวยการ ประธาน ช่วยเหลือ

แนะนำ และนิเทศให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนปฏิบัติงาน

5. ติดตาม ตรวจสอบ และปรับปรุงการดำเนินงาน

5.1 สร้างเครื่องมือ กำหนดบุคลากร และแผนสำหรับการติดตามและ ตรวจสอบ

5.2 ควบคุม กำกับดูแล และตรวจสอบตามแผนการดำเนินงาน

5.3 นำผลที่ได้รับจากการติดตามตรวจสอบ นำมาวิเคราะห์ประเมินและสรุปผลการ

6. การประเมินตนเอง

6.1 เตรียมการประเมิน

- ประชุมชี้แจงเรื่องการประเมินตนเองให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบ
- กำหนดผู้รับผิดชอบในการประเมิน
- กำหนดวัตถุประสงค์และหัวข้อของการประเมินให้สอดคล้องกับ เป้าหมาย

สภาพความสำเร็จ และเกณฑ์มาตรฐานการพัฒนาการศึกษา

- กำหนดวิธีการ และเครื่องมือการประเมิน

6.2 ดำเนินการประเมิน

- เก็บข้อมูลตามวิธีและเครื่องมือประเมินที่กำหนด
- วิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล
- สรุปผลการประเมิน

6.3 จัดทำรายงานประเมินตนเอง

- รายงานผู้ที่เกี่ยวข้องและเป้าหมายต่อสาธารณชนเป็นระยะอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- เขียนรายงานประเมินตนเอง เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการรับรองมาตรฐานการ

ศึกษาจากภายนอก

- นำผลการประเมินตนเองไปวางแผนปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาโรงเรียนต่อไป

อุทุมพร จามรมาน (2544 : 23) ได้เสนอแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนทำความเข้าใจว่าประกันคุณภาพคืออะไร ทำเพื่ออะไร ทำไปทำไม และทำอย่างไร
2. ผู้บริหารประกาศนโยบาย “คุณภาพ” ของโรงเรียน
3. ผู้บริหารจัดประชุมครูและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายของโรงเรียน คุณภาพของนักเรียนและมาตรฐานการศึกษา (ทำอย่างต่อเนื่อง)
4. ผู้บริหารตั้งบุคลากร 1 คน (Q.A. Officer) รวบรวมข้อมูลตามดัชนี 53 ตัวประมวล (วิเคราะห์) ทำ SSR รายงานสรุป เสนอผู้บริหาร ทุกภาคการศึกษา
5. ผู้บริหารพิจารณาผลวิเคราะห์ หาทางแก้ไขจุดอ่อน / เสริมจุดแข็ง
6. ผู้บริหารประชุมหัวหน้าหมวดวิชา / หน่วยงานเพื่อจัดการพัฒนาคน (ผู้บริหาร ครูบุคลากร)
7. ดำเนินการพัฒนาคน
8. ทำซ้ำข้อ 3 – 7 ทุก ๆ ปี

2.6 กระบวนการของการประกันคุณภาพการศึกษา

กรมสามัญ (2542ก : 8 – 9) กล่าวถึง การประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยกระบวนการพัฒนาที่สำคัญ 3 ส่วน ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันคือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality control) หมายถึง กระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงานเพื่อการเข้าสู่คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ประกอบด้วยการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ 2 ขั้นตอน คือ

1.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา (Educational Standards) เป็นการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาตรฐานการศึกษาทั้งด้านผลผลิต (Output) ปัจจัย (Input) และกระบวนการ (Process) ซึ่งจะใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพการศึกษา

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาต่าง ๆ ที่มีต่อคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ ประกอบด้วยการดำเนินงานในเรื่องต่อไปนี้

- 1.2.1 การพัฒนาครูเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ
- 1.2.2 การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ
- 1.2.3 การพัฒนาศึกษานิเทศก์เข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ
- 1.2.4 การพัฒนาผู้บริหารการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ
- 1.2.5 การพัฒนากระบวนการการบริหารจัดการ
- 1.2.6 การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน
- 1.2.7 การสนับสนุนปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Internal Quality Audit and Intervention) หมายถึง กระบวนการพัฒนาหรือแนวทางดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศ (Information)

ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย การดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ

2.1 การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาเป็นการดำเนินงานเพื่อประเมินความก้าวหน้าของการจัดการศึกษา โดยให้สถานศึกษาประเมินตนเอง (School Self Evaluation) เพื่อการปรับปรุงและพัฒนา แล้วจัดทำรายงานผลการจัดการศึกษาเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

2.2 การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาเป็นการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อตรวจสอบและควบคุมคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด แล้วจัดทำรายงานผลการจัดการศึกษาเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

2.3 การกำหนดมาตรฐานการปรับปรุงและส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาเป็นการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อใช้มาตรฐานต่าง ๆ ในการปรับปรุงและส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

3. การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (Quality Accreditation) หมายถึง กระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินการในการประเมินคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งการรับรองตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นการดำเนินงานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองสำหรับสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินจะได้ไปรับรองมาตรฐานการศึกษาหรือคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานที่ให้การรับรองมาตรฐานการศึกษาหรือคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานที่ให้การรับรอง และให้สถานศึกษาเฝ้าระวังรักษาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามในมาตรฐานการศึกษาตลอดระยะเวลาที่ให้การรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 12) มีกระบวนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้กรอบความคิดเดียวกันกับการประกันคุณภาพของกระทรวงศึกษา แต่ได้ปรับรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนขึ้น และให้สอดคล้องกับนโยบายและการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย การดำเนินงาน 3 ประการ คือ

ขั้นตอนที่ 1 : การควบคุมคุณภาพ มีกิจกรรมสำคัญ คือ

- กำหนดมาตรฐานโรงเรียนโดย สปช. พัฒนามาตรฐานโรงเรียนที่เป็นแกนกลาง สปจ., สปอ. ปรับขยายเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อลงสู่การปฏิบัติและให้สอดคล้องกับท้องถิ่น
- พัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานโดยจัดทำแผนการดำเนินงาน เตรียมความพร้อมทางด้านปัจจัยต่างๆ รวมทั้งบุคลากร

ขั้นตอนที่ 2 : การตรวจสอบและปรับปรุงโรงเรียน มีกิจกรรมสำคัญ คือ

- ตรวจสอบภายใน โดยให้โรงเรียนทำการประเมินตนเองในระหว่างการทำงานตามแผน และเมื่อสิ้นสุดแผน
- ตรวจสอบภายนอก โดย สปอ. ใช้สารนิเทศ 100% เป็นยุทธศาสตร์หลัก
- ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนโรงเรียน โดยระดมกำลังจากทุกระดับหน่วยงาน กลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ คือ โรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน
- โรงเรียนใช้ผลการตรวจสอบทั้งภายในและภายนอกทำการปรับปรุงโรงเรียน และตั้งเป้าหมายการพัฒนาที่สูงขึ้นกว่าเดิมอย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 3 : การประเมินคุณภาพ มีกิจกรรมสำคัญ คือ

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติร่วมกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ประเมินคุณภาพตามมาตรฐานโรงเรียนทุกโรงเรียนและทุก 2 ปี เพื่อจัดระดับคุณภาพโรงเรียนและติดตามความก้าวหน้าของคุณภาพโรงเรียนในภาพรวมของระดับประเทศ

- สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประเมินในส่วนที่เพิ่มเติมเฉพาะของจังหวัด และการใช้ผลการประเมินทั้งสองส่วน คือ ส่วนที่ประเมินร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและส่วนที่ประเมินเพิ่มเติมเฉพาะของจังหวัดเอง เพื่อจัดระดับคุณภาพโรงเรียนตามเกณฑ์ของระดับจังหวัด

- ปรับปรุง / พัฒนามาตรฐานโรงเรียนทุก 5 ปี (แผนพัฒนาฯ ละ 1 ครั้ง)

สรุปได้ว่า กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยภารกิจที่เป็นกลไกสำคัญ 3 ขั้นตอน คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญที่จะช่วยทำให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ โดยสถานศึกษาต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาเป็นเป้าหมายของการพัฒนาที่ชัดเจน สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ แล้วดำเนินการจัดการศึกษาให้สามารถสร้างความมั่นใจว่า ผู้เรียนจะมีคุณลักษณะตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

2.7 การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก

จากความจำเป็นของการประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาของไทย จึงได้มีการกำหนดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรา 48 ให้นำหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก สาระบัญญัติดังกล่าวเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องนำไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาก็คืองานที่สถานศึกษาปฏิบัติอยู่นำมาจัดให้เป็นระบบที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่ได้มาตรฐาน เชื่อถือได้ สม่าเสมอและต่อเนื่อง สร้างความมั่นใจต่อสังคมได้ว่าสถานศึกษามีศักยภาพในการจัดการศึกษา รายงานต่อสาธารณชนได้ว่าผู้เรียนทุกคนของสถานศึกษาได้รับการเรียนรู้หรือไม่ เพียงใด ใช้วิธีการใดในการพัฒนาผู้เรียนและทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนทุกคนเกิดการเรียนตลอดจนต้องมีการเปลี่ยนแปลงอะไรอีกบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีผลสัมฤทธิ์ที่เขยิบสูงขึ้น สามารถบรรลุผลมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดให้สูงขึ้นตามศักยภาพของผู้เรียนเช่นกัน ฉะนั้นการประกันคุณภาพการศึกษาจะต้องประกันในสิ่งที่สถานศึกษาดำเนินการ

ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ประกอบด้วยภาระงานสำคัญที่มีใช้สิ่งแปลกใหม่ แต่กลับเป็นการจัดการที่จะสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาทบทวนการจัดระบบบริหาร ว่าสามารถรองรับการดำเนินงานตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติหรือไม่ จะต้องมีการปรับเปลี่ยนองค์กรนั้นอย่างไรให้เหมาะสมขึ้น การจัดระบบสารสนเทศ เน้นให้เกิดการบันทึก การเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบที่สมบูรณ์ ครอบคลุม ตรวจสอบได้ นำมาใช้ในการตัดสินใจเชิงนโยบายได้ ข้อมูลเหล่านี้จะแสดงถึงคุณภาพการปฏิบัติงานของครูผู้สอน และบุคลากรทุกฝ่าย ตลอดจนผลการปฏิบัติ

ของผู้เรียนทั้งเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม ระดับชั้น ระดับกลุ่มวิชา ข้อมูลภาพรวมของสถานศึกษาที่สามารถบอกจุดเด่น จุดด้อย สภาพปัญหาที่ต้องปรับแก้ไข การจัดทำมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา โดยที่การจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งสถานศึกษาต้องดำเนินการและต้องสนองตามความต้องการของท้องถิ่นด้วย ฉะนั้นจึงจำเป็นที่สถานศึกษาและชุมชนต้องร่วมกันกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนของตนเอง การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นหัวใจของการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา แผนนี้จะฉายภาพรวมของการดำเนินงานหรือธุรกิจทั้งหมดของสถานศึกษาตามช่วงระยะเวลาที่สถานศึกษากำหนด เช่น 1 ปี 2 ปี 3 ปี แผนนี้จะประกอบด้วยทิศทางและเป้าหมายของสถานศึกษาในระยะยาวและระยะสั้น วิธีการที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล แผนการพัฒนาวิชาชีพครู บุคลากร แผนการช่วยเหลือผู้เรียน และอื่น ๆ ที่กำหนดขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตลอดจนแผนปฏิบัติงานประจำปี งบประมาณ กรอบเวลาและผู้รับผิดชอบ การจัดทำแผนนี้จะต้องรอบคอบ และมองปัญหาทั้งระบบอย่างรอบด้าน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำรับรู้ เข้าใจ ยอมรับ เพื่อนำไปปฏิบัติสู่เป้าหมายเดียวกันในทิศทางที่ยอมรับร่วมกันทั่วทั้งสถานศึกษาแผนนี้จึงไม่ใช่ว่าเป็นแผนที่นำมาใช้ทุกวัน ทบทวนผลการปฏิบัติเมื่อสิ้นภาคเรียนและปรับแก้ไขทุกปีการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาให้สูงขึ้นทุกส่วนของวงจรการพัฒนา แผนนี้จึงมิใช่จัดทำขึ้นเพียงเพื่อที่จะของงบประมาณแต่เป็น หัวใจการพัฒนาของสถานศึกษาผลักดันให้เกิดการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จะต้องมีการดำเนินงานตามที่กำหนดในแผนอย่างจริงจังโดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ในขั้นตอนนี้จะต้องมีการกำกับ ติดตาม นิเทศอย่างต่อเนื่อง บันทึกผลการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ถูกต้องและสมบูรณ์ การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบและทบทวนประสิทธิภาพการดำเนินงานว่าวิธีการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนมีการนำมาปฏิบัติ เมื่อปฏิบัติแล้วบรรลุผลตามเป้าหมายภายในเวลาที่กำหนดหรือไม่เพราะเหตุใด จะต้องปรับเปลี่ยนอย่างไร เพื่อดำเนินการได้บรรลุผล ขอบข่ายการตรวจสอบและทบทวนเน้นการตรวจสอบทบทวนวิสัยทัศน์แผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา การเรียนการสอน ผลการเรียนรู้ ความก้าวหน้าและผลการเรียนของผู้เรียน การบริหารและการจัดการ ไม่เน้นในการสร้างเครื่องมือแต่เน้นการประเมินเพื่อร่วมพัฒนา การประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นการที่สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนในชั้น ป. 3 ป. 6 ม. 3 และ ม. 6 ได้รับการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลักและคุณลักษณะสำคัญด้วยเครื่องมือมาตรฐาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเทียบเคียงกับเกณฑ์มาตรฐานกลางและยกระดับคุณภาพของสถานศึกษา การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี เป็นการแสดงภาวะความรับผิดชอบของสถานศึกษา โดยรายงานความก้าวหน้าผลการปฏิบัติ ผลการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษานั้นตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ การผุดงระบบประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่องเป็นกระบวนการที่เอื้อต่อการผลักดันให้พัฒนาอย่างต่อเนื่องแต่ทั้งนี้สิ่งสนับสนุนภารกิจทั้งปวงของสถานศึกษา ซึ่งทำหยาความเป็นผู้นำของผู้บริหารในการร้อยความรู้สึกละนำมาให้เป็นการพัฒนาที่อยู่ในระบบบริหารจัดการปกติของสถานศึกษาเพราะทุกขั้นตอนของการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องทั่วทั้งสถานศึกษา (กรมวิชาการ. 2544ก : 17 – 21)

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เป็นกระบวนการบริหารงานปกติ ที่สถานศึกษาถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารและการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยเรื่องที่สถานศึกษาทำมาแล้วทั้งสิ้น เพียงแต่มาปรับใช้ให้ชัดเจน และตรวจสอบได้ ซึ่งสถานศึกษาดำเนินการโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการสนับสนุนและการกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด

การประเมินภายนอก

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานทุกแห่ง จะต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อยหนึ่งครั้ง ในทุก 5 ปี จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา (มาตรา 49) สำหรับการประเมินภายนอกรอบแรก ในบทเฉพาะกาล มาตรา 72 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กำหนดให้กระทรวงศึกษาจัดให้มีการประเมินผลภายนอกครั้งแรกของสถานศึกษาทุกแห่งภายใน 6 ปี นับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2545 (ถัฎฐพล ชุมวราฐานี. 2545 : 122 – 125) การประเมินคุณภาพนอกสถานศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสู่ความเป็นไปอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่มาตรฐานทางการศึกษาและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลต่อไป ซึ่งรูปแบบและวิธีการดำเนินการจะเป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2544 : 3) โดยมีหลักการสำคัญในการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาชั้นพื้นฐาน 5 ประการคือ

1. เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพ ไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องการตัดสิน การจับผิดหรือการให้คะแนนให้โทษ

2. การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1 ต้องทำให้ การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการ และการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาไม่ใช่เป็นกระบวนการบริหารจัดการ และการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ มีความโปร่งใส และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่ หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายวางแผน ติดตาม ประเมินผลพัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพเป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคมและประเทศชาติ

สรุปได้ว่าการประเมินภายนอก เป็นการตรวจสอบเพื่อยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษา และประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพตามกรอบแนวทางจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก

2.8 ครู กับการประกันคุณภาพการศึกษา

คุณภาพของคน เป็นปัจจัยหลักสู่ความสำเร็จของการพัฒนาประเทศ และ “การศึกษา” เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงได้กำหนดให้มี “ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา” เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยที่ “ครู” เป็นปัจจัยหลักสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนั้นครูจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการประกันคุณภาพ สามารถวิเคราะห์ระบบและกระบวนการในการประกันคุณภาพการศึกษาได้ และสามารถดำเนินการให้เกิดคุณภาพการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของครูในระบบการประกัน

คุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก พร้อมทั้งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และสุชาติ กิจพิทักษ์. 2545 : 1)

สำหรับบทบาทหน้าที่ของครูในการประกันคุณภาพภายในที่ต้องปฏิบัติทั้งระบบควรเป็นดังนี้ (พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และสุชาติ กิจพิทักษ์. 2545 : 46 – 47)

1. มีการเตรียมความพร้อมของตนเอง โดยการทำการศึกษให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ วิธีการ ขั้นตอนในการประเมินผลภายในรวมทั้งพยายามสร้างเจตคติที่ดีต่อการประเมินภายใน

2. ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาโดยให้ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปที่คณะกรรมการประเมินผลภายในต้องการ

3. ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา เมื่อได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการในกิจกรรมใดหรือกิจกรรมหนึ่งของการประเมินผลภายใน เช่น เข้าร่วมพิจารณาจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานด้านการประเมินผลภายในสถานศึกษา ร่วมกันพิจารณาจัดสร้างเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลลักษณะต่าง ๆ ในกระบวนการประเมินผลภายใน ร่วมกันทำการสำรวจเก็บข้อมูลที่คณะกรรมการสำรวจ ร่วมกันทำการวิเคราะห์ข้อมูล (หากมีความรู้ด้านการวิเคราะห์) ร่วมกันสรุปผลการประเมิน เป็นต้น

4. ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการร่วมกันกำหนดจุดประสงค์กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ในการประเมินด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาเองและร่วมกันกำหนดเกณฑ์การตัดสินมาตรฐานและตัวบ่งชี้ในด้านต่าง ๆ

5. ปฏิบัติหน้าที่หลักการหรือหน้าที่ประจำที่รับผิดชอบอย่างมีระบบตามกระบวนการสอนและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา เช่น ในหน้าที่การสอนต้องมีการพัฒนาหลักสูตรและแผนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ จัดเตรียมเนื้อหาสาระที่ถูกต้องเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนการสอนจัดทำสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพตรงตามจุดประสงค์การเรียนการสอนจัดกิจกรรม วิธีการเรียนรู้ที่สร้างให้ผู้เรียนเกิดการค้นคว้าหาความรู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง เลือกวิธีการประเมินผลการเรียนหลากหลายและเหมาะสม สรุปผลการประเมินมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

รุ่ง แก้วแดง (2544 : 94 – 96) ได้ให้แนวทางเกี่ยวกับบทบาทของครูในการดำเนินงานและการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเรื่องมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตรให้เข้าใจ ถ้าเป็นไปได้ควรเลือกศึกษาให้ครบทั้งหน่วยของการเรียนที่อาจจะกำหนดเป็นภาคเรียนหรือทั้งปีการศึกษา และนำมาพัฒนาหลักสูตรรายวิชาที่ตนสอนอยู่

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการสอน ว่าควรจะสอนอย่างไร รวมทั้งจะต้องสามารถกำหนดสิ่งที่จะบรรลุผลหรือสิ่งที่จะเกิดขึ้นหรือพฤติกรรมของนักเรียนที่จะเกิดขึ้นหลังจากได้รับการศึกษา โดยเน้นการจัดกิจกรรมและใช้สื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 นำกระบวนการวิจัยเข้ามาใช้ในการสอนของครู และการเรียนของนักเรียนเพื่อสร้างสรรค์ความรู้ควบคู่การเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการสอน โดยทำงานร่วมกับผู้เรียน หมายความว่าต้องลดบทบาทจากการบอกของครูมาเป็นการทำงานร่วมกับผู้เรียน โดยครูอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้มีบทบาทในการเรียนมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลการสอน ว่าสิ่งที่ครูสอนไปนั้นบรรลุตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด โดยวัดจากผลการเรียนรู้ของผู้เรียน พิจารณาเป็นรายบุคคลและรายชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 6 วิเคราะห์ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนในวงจรถัดไป

ขั้นตอนที่ 7 บันทึกสรุปผลการสอน ว่าในคาบหรือหน่วยนั้นมีความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายมากน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคที่ต้องแก้ไขอย่างไร มีคำแนะนำเพื่อจะนำไปปรับปรุงต่อไปอย่างไร โดยบันทึกทุกสิ่งทุกอย่างเอาไว้เป็นหนึ่งหน่วย

สรุปได้ว่า ครูเป็นปัจจัยหลักสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งครูปฐมวัยเป็นบุคลากรผู้หนึ่งในโรงเรียนที่จะสนับสนุน ส่งเสริมและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานการประกันคุณภาพในทุกขั้นตอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. การประกันคุณภาพของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

3.1 แผนพัฒนาของกรุงเทพมหานคร

แนวนโยบายทางการศึกษาของรัฐในการปฏิรูปการศึกษา ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคนและสังคม ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9 และแผนมหาดไทย ฉบับที่ 7 ภารกิจทางการศึกษาที่เพิ่มขึ้นของกรุงเทพมหานครตามพระราชบัญญัติกำหนดและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 รวมทั้งผลการดำเนินการพัฒนาการศึกษาที่ผ่านมาของการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาการศึกษา ดังนี้

1. วิสัยทัศน์การพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร คือ ปฏิรูปการเรียนรู้ มุ่งสู่การประกันคุณภาพ เสริมสร้างเอกลักษณ์ไทย ทันสมัยในวิทยาการ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม
2. พันธกิจการพัฒนาการศึกษา ได้กำหนดไว้
  - 2.1 พัฒนาและเสริมสร้างคุณภาพ ครู อาจารย์ และบุคลากร
  - 2.2 ปฏิรูปการเรียนรู้และหลักสูตร
  - 2.3 พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน
  - 2.4 นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
  - 2.5 ช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสและผู้มีความต้องการพิเศษ
3. เป้าหมายการพัฒนาด้านการศึกษา
  - 3.1 เด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานครได้รับการศึกษาตามกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
  - 3.2 สถานศึกษากรุงเทพมหานครทุกแห่งมีระบบประกันคุณภาพการศึกษา
  - 3.3 สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่งได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอกคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ภายในปีการศึกษา 2548
  - 3.4 มีโรงเรียนอาชีวศึกษาของกรุงเทพมหานคร ภายในปี พ.ศ. 2549
  - 3.5 สร้างเครือข่ายโรงเรียนฝึกอาชีพให้เป็นวิทยาลัยชุมชน ภายในปี พ.ศ. 2549
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการศึกษา
  - 4.1 พัฒนาการให้บริการทางการศึกษาให้ครอบคลุมและตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยเด็กและเยาวชนที่ประสงค์จะเข้าเรียนในสถานศึกษาของกรุงเทพมหานครสามารถได้รับการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
  - 4.2 พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีคุณภาพให้ได้มาตรฐาน

ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการ ด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้ พัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการสถานศึกษา รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกและการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพที่ดีขึ้นและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยทั่วไป

นอกจากนี้ได้กำหนดยุทธศาสตร์การประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาดังนี้

1. แผนงานประกันคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดเป้าหมายไว้ คือ
  - 1.1 ครู ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน มีความรู้ ทักษะ ในการประกันคุณภาพการศึกษา
  - 1.2 ภายในปี 2546 โรงเรียนทุกแห่งมีระบบประกันคุณภาพการศึกษา
  - 1.3 ภายในปี 2546 โรงเรียนทุกแห่งได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)
2. แนวทางดำเนินการการประกันคุณภาพ
  - 2.1 จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
  - 2.2 พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาแก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
  - 2.3 พัฒนาโรงเรียนแกนนำประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อขยายผลแก่โรงเรียนเครือข่ายให้ได้ครบทุกโรงเรียน
  - 2.4 นิเทศติดตาม สนับสนุนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน
  - 2.5 ตรวจสอบ ทบทวนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในระดับโรงเรียน ระดับสำนักงานเขต และระดับกรุงเทพมหานคร
  - 2.6 ประสานงานกับสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินผลคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก

3.2 การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

การประกันคุณภาพเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน เป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมาตรฐานการศึกษาดังนี้

1. แผนงานประกันคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดเป้าหมายไว้ คือ
  - 1.1 ครู ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน มีความรู้ ทักษะในการประกันคุณภาพการศึกษา
  - 1.2 ภายในปี 2546 โรงเรียนทุกแห่งมีระบบประกันคุณภาพการศึกษา
  - 1.3 ภายในปี 2546 โรงเรียนทุกแห่งได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)
2. แนวทางดำเนินการการประกันคุณภาพ
  - 2.1 จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

2.2 พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาแก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

2.3 พัฒนาโรงเรียนแกนนำประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อขยายผลแก่โรงเรียนเครือข่ายให้ได้ครบทุกโรงเรียน

2.4 นิเทศติดตาม สนับสนุนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน

2.5 ตรวจสอบ ทบทวนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในระดับโรงเรียน ระดับสำนักงานเขต และระดับกรุงเทพมหานคร

2.6 ประสานงานกับสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินผลคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก

3.3 การดำเนินการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา

การประกันสุขภาพเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน เป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นสำนักงานการศึกษาได้ดำเนินการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดให้เป็นไปตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้ (หน่วยศึกษานิเทศก์. 2545 : บทนำ) คือ

1. การจัดทำเอกสารในปีการศึกษา 2543 ได้จัดทำเอกสาร เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและใช้เป็นแนวทางดำเนินการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานโรงเรียนจำนวน 3 รายการ คือ

1.1 เอกสาร การประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

1.2 เอกสาร มาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

1.3 เอกสาร คู่มือการประเมินมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

หลังจากนั้นได้จัดมีการประชุมชี้แจง เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ และนำเอกสารดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 431 โรงเรียน

2. การจัดตั้งโรงเรียนแกนนำการประกันคุณภาพการศึกษา กรุงเทพมหานครได้ดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนแกนนำการประกันคุณภาพการศึกษาในปีการศึกษา 2543 กระจายไปทั่วทุกสำนักงานเขตจำนวน 125 โรงเรียน เพื่อเป็นแกนนำในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร และเป็นตัวอย่างให้โรงเรียนอื่น ๆ ได้ศึกษาเพื่อนำแนวทางดำเนินงานไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

3. การนิเทศติดตามผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในระหว่างที่โรงเรียนดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา สำนักการศึกษาได้ทำการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งโรงเรียนแกนนำการประกันคุณภาพการศึกษา และโรงเรียนอื่น ๆ ทุกโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครอย่างเป็นระบบการประเมินตนเอง และจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

สำนักงานการศึกษา (2543. 5 – 13) มีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานคร จะพิจารณาความสัมพันธ์ 3 ส่วนดังต่อไปนี้

1. หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา

1.1 สำนักการศึกษาทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ติดตาม ตรวจสอบ การจัดการศึกษาในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร

1.2 สำนักงานเขต / กลุ่มสำนักงานเขต ทำหน้าที่ส่งเสริม กำกับ ดูแล การจัดการศึกษาในโรงเรียน

1.3 โรงเรียน ทำหน้าที่ปฏิบัติการจัดการศึกษาให้แก่นักเรียนโดยตรง

2. กระบวนการในการประกันคุณภาพการศึกษา ดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ

2.1 การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control)

2.2 การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Internal Quality Audit and Intervention)

2.3 การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา (Quality Accreditation)

3. องค์ประกอบมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

3.1 ด้านสภาพแวดล้อม (Context) ได้แก่ มาตรฐานวิชาชีพของครู ความเชื่อค่านิยมของผู้ปกครองและชุมชน

3.2 ด้านปัจจัย (input) ได้แก่ สภาพความพร้อมของผู้เรียน ครู ผู้บริหาร ศึกษาพิเศษ หลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน อาคารสถานที่ ผู้ปกครอง ชุมชน และกฎระเบียบ คำสั่ง แนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

3.3 ด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามที่หลักสูตรและสังคมคาดหวังในด้านองค์ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม สุขภาพ อนามัย เทคโนโลยี การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ราบรื่น เป็นประชาธิปไตยในระบบพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความเป็นไทยและดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข

3.4 บทบาทของหน่วยงานที่รับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

1. สำนักงานการศึกษา ในนามของกรุงเทพมหานคร มีบทบาทและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

1.2 ส่งเสริมและสนับสนุนโรงเรียนให้เกิดการพัฒนาการจัดการศึกษาสู่มาตรฐานมีแนวทางดังนี้ คือ

1.2.1 จัดทำเผยแพร่เกี่ยวกับนโยบาย รูปแบบ แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา

1.2.2 เผยแพร่แนวคิด วิธีการ แนวทางการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนและแผนพัฒนาการศึกษาประจำปี

1.2.3 จัดทำแนวทางการตรวจ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

1.2.4 สนับสนุน ตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

1.2.5 สร้างและพัฒนาเครื่องมือการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนให้เป็นเครื่องมือที่มีมาตรฐาน

1.3 จัดทำรายงานผลการพัฒนาเครื่องมือการตรวจสอบคุณภาพในภาพรวมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

1.4 ติดตาม เผยแพร่ กรอบแนวดำเนินการประเมินจากภายนอก

2. สำนักงานเขต / กลุ่มสำนักงานเขต มีบทบาทและหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 2.1 จัดทำมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในระดับสำนักงานเขต / ระดับกลุ่มสำนักงานเขต
- 2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต / กลุ่มสำนักงานเขตสู่มาตรฐาน โดย
- 2.2.1 จัดทำ เผยแพร่นโยบายและแผนงานการประกันคุณภาพการศึกษา
- 2.2.2 ส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนและแผนพัฒนาการศึกษาประจำปีของโรงเรียน
- 2.2.3 สร้างความมั่นใจในเรื่องการตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา
- 2.2.4 ตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดประสานงาน และให้การสนับสนุนในด้านการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียน
- 2.3 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาในภาพรวมของสำนักงานเขต / กลุ่มสำนักงานเขตเสนอต่อสำนักการศึกษา และสาธารณชน
- 2.4 กำหนดมาตรการสนับสนุนให้โรงเรียนพัฒนาการศึกษา และดำรงความมีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
- 2.5 ประสานงานและเผยแพร่แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาจากภายนอก
3. โรงเรียน มีบทบาทและหน้าที่ดังต่อไปนี้
- 3.1 จัดทำมาตรฐานการศึกษาโรงเรียน
- 3.2 จัดทำธรรมนูญโรงเรียน
- 3.3 จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาประจำปีของโรงเรียน
- 3.4 ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสู่มาตรฐาน
- 3.5 ตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาด้วยการประเมินตนเอง
- 3.6 ประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านผู้เรียน ด้วยเครื่องมือมาตรฐาน
- 3.7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประจำปี เสนอต่อกลุ่มสำนักงานเขต / กลุ่มสำนักงานเขต และสาธารณชน
- 3.8 รับการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานเขต/กลุ่มสำนักงานเขต
- 3.9 รับการประเมินคุณภาพการศึกษาจากกรุงเทพมหานคร โดยสำนักการศึกษา
- 3.10 รักษาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน เพื่อรองรับการประกันคุณภาพการศึกษา

3.5 การดำเนินงานระดับสำนักงานการศึกษา

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา
- 1.1 มาตรการ
- 1.1.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
- 1.1.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้สำนักงานเขต / กลุ่มสำนักงานเขตสามารถดำเนินการสนับสนุนให้โรงเรียนตรวจสอบ ทบทวน ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาด้วยตนเอง และรายงานผลได้
- 1.1.3 ดำเนินการสนับสนุนให้โรงเรียนจัดทำธรรมนูญโรงเรียน และแผนพัฒนาการศึกษาประจำปี

- 1.2 แนวดำเนินการ
  - 1.2.1 จัดทำมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนกรุงเทพมหานคร
  - 1.2.2 จัดทำคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
  - 1.2.3 เผยแพร่แนวคิด วิธีการ แนวทางการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนและแผนพัฒนาการศึกษาประจำปี
2. การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา
  - 2.1 มาตรการ
    - 2.1.1 ส่งเสริมสนับสนุนให้สำนักงานเขต / กลุ่มสำนักงานเขตสามารถดำเนินการสนับสนุนให้โรงเรียนตรวจสอบ ทบทวน ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาด้วยตนเอง และรายงานผลได้
    - 2.1.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้สำนักงานเขต / กลุ่มสำนักงานเขตสามารถดำเนินการตรวจสอบ ทบทวน ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดและรายงานผลได้
    - 2.1.3 ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนให้ได้มาตรฐาน
    - 2.1.4 ดำเนินการตรวจสอบ ทบทวน ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
  - 2.2. แนวดำเนินการ
    - 2.2.1 จัดทำและเผยแพร่แนวทางการตรวจสอบ ทบทวน ปรับปรุงคุณภาพการศึกษา
    - 2.2.2 จัดทำและเผยแพร่คู่มือ ตัวอย่างเครื่องมือการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
    - 2.2.3 จัดทำแบบประเมินมาตรฐานด้านผู้เรียน
    - 2.2.4 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาในภาพรวมของกรุงเทพมหานคร
3. การประเมิน และการรับรองคุณภาพการศึกษา
  - 3.1 มาตรการ
    - ติดตาม ประสานงาน และเผยแพร่
  - 3.2 แนวดำเนินการ
    - ติดตาม ประสานงาน และเผยแพร่แนวทางการประเมินผลจากภายนอกกับหน่วยงาน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง

3.6 ดำเนินงานระดับสำนักงานเขต / กลุ่มสำนักงานเขต

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา
  - 1.1 มาตรการ
    - 1.1.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต / กลุ่มสำนักงานเขต
    - 1.1.2 ส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนจัดทำธรรมนูญโรงเรียน เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน รวมทั้งการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาประจำปี
    - 1.1.3 ส่งเสริม กำกับ ดูแลการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
  - 1.2 แนวดำเนินงาน
    - 1.2.1 จัดทำมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต / กลุ่มสำนักงานเขตให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนกรุงเทพมหานครภายใต้บริบทของโรงเรียนในสังกัด

1.2.2 ประสาน เผยแพร่แนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษา และการจัดทำ ธรรมนูญโรงเรียน รวมทั้งการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาประจำปี

1.2.3 ดำเนินการพัฒนาการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนในสังกัด

2. การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

2.1 ส่งเสริม สนับสนุน การตรวจสอบ ทบทวน ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาด้วยการใช้ การประเมินตนเอง และรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียน

2.1.1 ตรวจสอบ ทบทวน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนในสังกัดพร้อม รายงานผลภาพรวมของโรงเรียนในสังกัด

2.2 แนวดำเนินการ

2.2.1 ส่งเสริม สนับสนุน การตรวจสอบ ปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนในสังกัด

2.2.2 ประสานงาน ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียน โดยใช้เครื่องมือที่มี มาตรฐาน

2.2.3 กำหนดมาตรการ กำกับ ติดตาม สนับสนุน ช่วยเหลือในการพัฒนาและ รักษาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน

2.2.4 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาในภาพรวมของสำนักงานเขต/กลุ่มสำนักงาน

3. การประเมิน และรับรองคุณภาพการศึกษา

3.1 มาตรการ

- ติดตาม ประสานงาน และเผยแพร่แนวการประเมินผลจากภายนอก

3.2 แนวดำเนินการ

- ติดตาม ประสานงาน และเผยแพร่แนวทางการประเมินผลจากภายนอกกับ สำนักการศึกษา และหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง

3.7 ดำเนินงานระดับโรงเรียน

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา

1.1 มาตรการ

1.1.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

1.1.2 จัดทำธรรมนูญโรงเรียน

1.1.3 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี

1.2 แนวดำเนินการ

1.2.1 สร้างความตระหนักและให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรเพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยยึดแนวคิด ในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน 5 ประการ คือ

1.2.1.1 การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา

1.2.1.2 การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารจัดการ

1.2.1.3 การมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ

1.2.1.4 การกระจายอำนาจทางการศึกษา

1.2.1.5 การแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

1.2.2 จัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนให้เป็นระบบ สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.3 จัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของกรุงเทพมหานคร และมาตรฐานการศึกษากลาง รวมทั้งสภาพความต้องการของโรงเรียนและชุมชน โดยใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนทุกด้าน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพหรือความสามารถของโรงเรียนในปัจจุบัน

1.2.4 จัดทำธรรมนูญโรงเรียน เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทในการกำหนดทิศทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน โดยดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการโรงเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1.2.5 จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาประจำปีหรือแผนปฏิบัติการประจำปี โดยการวิเคราะห์สาระสำคัญของธรรมนูญโรงเรียนและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน นำมากำหนดเป็นเป้าหมายในการปฏิบัติงานในแต่ละปีให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็น

1.2.6 จัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน

1.2.7 ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ตามแผนพัฒนาการศึกษาประจำปีหรือแผนปฏิบัติการประจำปี และปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี

2. การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน

2.1 มาตรการ

2.1.1 ตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

2.1.2 รับการตรวจสอบ ทบทวนจากสำนักงานเขต / กลุ่มสำนักงานเขต

2.1.3 ประเมินผลผู้เรียนด้วยเครื่องมือมาตรฐาน

2.1.4 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประจำปีต่อสำนักงานเขต/กลุ่มสำนักงานเขต

2.2 แนวดำเนินการ

ในระบบการตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนจะดำเนินการโดยการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเองตามแผนและปฏิทินปฏิบัติงานของโรงเรียน เพื่อนำผลการประเมินมาดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานที่กำหนด โดยมีวิธีการดำเนินงานดังนี้

2.2.1 การเตรียมการ

- กำหนดรูปแบบของการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง
- สร้างเครื่องมือประเมิน

2.2.2 ดำเนินงาน

- ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยบุคคลหรือคณะกรรมการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบงานนั้น

2.2.3 สรุปและรายงาน

- ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงานและหรือคณะกรรมการปฏิบัติงานแต่ละคณะจัดทำรายงานสรุปผลการปฏิบัติงาน เพื่อเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียน

2.2.4 วิเคราะห์ผลสรุป

- คณะกรรมการติดตามผลการดำเนินงาน โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธานร่วมกันวิเคราะห์รายงานสรุปฯ เพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้ได้มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

2.2.5 ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนา

- ในกรณีประสบผลสำเร็จตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โรงเรียนจะต้องเฝ้าระวังรักษาคุณภาพการศึกษา และพัฒนาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

- โรงเรียนสนับสนุนทรัพยากรที่เอื้ออำนวยในการปรับปรุง / พัฒนาคุณภาพการศึกษา

- มีการติดตามและประเมินผล การปรับปรุง / พัฒนาคุณภาพและนิเทศ ภายใต้อย่างต่อเนื่อง

2.2.6 มีการรับการตรวจสอบ ทบทวนจากสำนักงานเขต / กลุ่มสำนักงานเขตและกรุงเทพมหานคร โดยสำนักงานการศึกษาเมื่อโรงเรียนได้ตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงตนเองแล้วในระดับสำนักงานเขต / กลุ่มสำนักงานเขต สำนักงานการศึกษาจะทำการตรวจสอบ ทบทวนตามระยะเวลาอันสมควร ทางโรงเรียนควรเตรียมการรับการตรวจสอบ ทบทวน ดังนี้

- เตรียมข้อมูลสารสนเทศ และผลสรุปของการตรวจสอบ ทบทวน ปรับปรุงของโรงเรียน

- นำเสนอข้อมูลสารสนเทศ และผลสรุปต่อผู้ตรวจสอบ ทบทวนปรับปรุงของโรงเรียน

- เตรียมข้อมูลสารสนเทศ และผลสรุปต่อผู้ตรวจสอบ ทบทวน

- รับผลจากการตรวจสอบ ทบทวน ในระดับสำนักงานเขต / กลุ่มสำนักงานเขต และสำนักงานการศึกษา มาประมวลผลรวมกับการตรวจสอบ ทบทวนของโรงเรียน เพื่อดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนรวมทั้งดำเนินการจัดทำรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องทุกปี

3. การประเมิน และรับรองคุณภาพการศึกษา

3.1 มาตรการ

3.1.1 เตรียมการรองรับการประเมินภายนอก

3.2 แนวดำเนินการ

3.2.1 เฝ้าระวังรักษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา กลุ่มสำนักงานเขต สำนักงานการศึกษา และหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง

3.2.2 ติดตามความเคลื่อนไหว การประเมินจากภายนอกกับสำนักงานเขต

สรุปได้ว่า การดำเนินการประกันคุณภาพ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกรุงเทพมหานครทั้งสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขต และโรงเรียนได้มีการดำเนินการได้กำหนดมาตรฐาน มาเพื่อประเมินคุณภาพการศึกษา ส่วนใหญ่ได้ทำการประเมินคุณภาพในระดับประถมศึกษา ส่วนในระดับการศึกษาปฐมวัย มิได้มีการดำเนินการ

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่มีความจุของการรับตามเกณฑ์โรงเรียนพระราชทาน (กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป., หน้า 28) แบ่งออกเป็น 3 ขนาดคือ

1. โรงเรียนขนาดเล็ก มีความจุนักเรียนไม่เกิน 500 คน
2. โรงเรียนขนาดกลางมีความจุนักเรียนตั้งแต่ 501 – 1500 คน
3. โรงเรียนขนาดใหญ่ มีความจุตั้งแต่ 1501 คนขึ้นไป

สำนักงานการศึกษา (2545 : 80) จำแนกขนาดโรงเรียน คือ

1. โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียน 1 – 400 คน
2. โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียน จำนวน 401 – 800 คน
3. โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียน จำนวนมากกว่า 800 คนขึ้นไป

ในงานวิจัยครั้งนี้ ศึกษาขนาดของโรงเรียนโดยใช้เกณฑ์การแบ่งขนาดของโรงเรียนของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดเล็ก สำหรับผลงานวิจัยเกี่ยวกับขนาดโรงเรียน ได้แก่

สนอง ปานเชียงวงษ์ (2542 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี รวมทุกด้านและจำแนกเป็นรายด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า ทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ที่มีปัญหารวมทุกด้านและจำแนกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูสายผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหามากกว่าในโรงเรียนขนาดกลางและในโรงเรียนขนาดใหญ่

ผดุงศักดิ์ แสงสว่าง (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาการปฏิบัติตามกระบวนการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า

1. ครู อาจารย์โดยส่วนรวมและจำแนกขนาดโรงเรียน มีการปฏิบัติตามกระบวนการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมและเป็นรายชั้นตอนทั้ง 6 ชั้นตอน อยู่ในระดับมาก ยกเว้น ครู อาจารย์ในโรงเรียนขนาด 2 มีการปฏิบัติในชั้นตอนการจัดตั้งกรรมการโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการปฏิบัติเป็นรายชั้นอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยมากในแต่ละชั้นตอนเรียงตามลำดับดังนี้ ชั้นการปฏิบัติตามแผนและทำให้เกิดผลจริง ชั้นการประเมินและปรับปรุงให้เป็นแผนต่อเนื่อง ชั้นการประเมินความต้องการในการพัฒนา ชั้นการรายงานความก้าวหน้าต่อประชาชน และชั้นการสร้างแผนปรับปรุงโรงเรียน

2. ครูอาจารย์ในโรงเรียนขนาดต่างกันมีการปฏิบัติตามกระบวนการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมและเป็นรายชั้นตอนทั้ง 6 ชั้นตอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครู อาจารย์ในโรงเรียนขนาด 2 มีการปฏิบัติมากกว่าครู อาจารย์ในโรงเรียนขนาด 3 และ 4

จากผลงานวิจัยที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และคุณภาพในการจัดการศึกษานั้น โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ย่อมจัดกิจกรรมและวิธีการพัฒนางานด้านต่าง ๆ แตกต่างกันไป ทั้งในด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรทั้งนี้เพราะปัจจัยต่าง ๆ ในการสนับสนุน

ของโรงเรียนย่อมแตกต่างกัน อันเป็นผลให้คุณภาพของโรงเรียนแต่ละขนาดมีความแตกต่างกันไปด้วย ซึ่งอาจจะส่งผลทำให้ทัศนคติของบุคลากรในโรงเรียนมีทัศนคติต่อการประกันคุณภาพแตกต่างกันด้วย

4.2 การเปิดรับสื่อข่าวสาร

4.2.1 ลักษณะการเปิดรับสื่อข่าวสาร

ข่าวสารเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ และการดำเนินชีวิตของมนุษย์ มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความคิดเห็น ความรู้ และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมนุษย์เกิดความไม่แน่ใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ความต้องการข่าวสารและการเปิดรับข่าวสารเป็นสิ่งจำเป็น เพราะมนุษย์ต้องการนำข่าวสารนั้นมาเป็นปัจจัย เพื่อพิจารณาประกอบความคิดและการตัดสินใจของตน แต่มนุษย์ต้องการนำข่าวสารทุกอย่างที่ผ่านเข้าสู่ตนทั้งหมด แต่จะเป็นผู้เลือกใช้สื่อประเภทต่าง ๆ เอง และจะเลือกรับรู้เพียงบางส่วนที่คิดว่ามีประโยชน์ โดยขึ้นอยู่กับความพึงพอใจในการตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ของตน โดยมีกระบวนการเลือกสรร (Selective Process) ในการรับรู้ข่าวสารของผู้รับสารเองเป็นตัวกำหนด ซึ่งจะแตกต่างกันตามประสบการณ์ ตามความต้องการ ตามความรู้ สิกนิกคิด ตามทัศนคติ ที่ไม่เหมือนกัน (วีระพันธ์ นนทะนาคร. 2545 : 21) พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเป็นพฤติกรรมทางการสื่อสารอย่างหนึ่ง ที่อาจจัดอยู่ในกลุ่มพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ (Media Exposure) หรือพฤติกรรมการใช้สื่อ (Media exposure)

อัทคิน (ต่อตระกูล อุบลวัตร. 2545 : 26 อ้างอิงจาก Charles K. Atkin. 1973 : 208) กล่าวว่า บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมากย่อมมีหูตากว้างไกล มีความรู้ความเข้าใจในสภาพแวดล้อม และเป็นคนทันสมัยทันเหตุการณ์กว่าบุคคลที่เปิดรับข่าวสารน้อย

โรเจอร์ส และเชวหนิง (ฐิติ วิทยสรณะ. 2539 : 11 อ้างอิงจาก Rogers and Svenning. 1969 : 363 – 364) นิยามไว้ว่าสื่อมวลชนนั้นคลุมถึง 5 ประเภท คือ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และภาพยนตร์ ดัชนีในการวัดการเปิดรับสื่อมวลชนในความหมายของเขา จึงประกอบด้วยจำนวนรายการวิทยุที่รับฟังต่อสัปดาห์ การอ่านหนังสือพิมพ์ต่อสัปดาห์ ภาพยนตร์ที่ดูต่อปี

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. 2533 : 53 – 54) กล่าวถึง การเลือกเปิดรับข่าวสารเป็นกระบวนการภายในบุคคล ที่พิจารณาว่าตนเองพร้อมจะเปิดรับข่าวสารหรือไม่ จะเลือกเปิดรับข่าวสารประเภทไหน จากสื่ออะไร และเวลาใด เมื่อเปิดรับแล้วก็มาถึงขั้นของการเลือกสนใจ คือจะเลือกอ่านหรือรับเฉพาะข่าวสารที่ตนเองสนใจอยากรู้หรือมีความสอดคล้องกับความคิดของตนเอง และเมื่อตัดสินใจรับข่าวสารใดแล้วก็พยายามหาความรู้จากการสารนั้น เพื่อที่จะจดจำ เป็นความรู้ต่อไป

ยุพา สุภากุล (2540 : 36) กล่าวถึง ความหมายของการเปิดรับสื่อหมายถึงแนวโน้มที่ผู้รับสารจะเลือกสนใจหรือเปิดรับข่าวสารจะแหล่งหนึ่งแหล่งใดที่มีอยู่

สรุปได้ว่า ลักษณะการเปิดรับสื่อข่าวสาร เป็นพฤติกรรมที่ครูปฐมวัยศึกษาหาข่าวสารที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาจากการอ่านบทความจากหนังสือพิมพ์ วารสาร และการฟังข่าวสารจากโทรทัศน์ วิทยุ ต่อสัปดาห์

4.2.3 อิทธิพลของสื่อมวลชน

ประมะ สตะเวทิน (2539 : 180 -183) ได้สรุปแนวคิดและผลการวิจัยของนักวิชาการหลายคน เช่น โจเซฟ ที แคลปเปอร์ (Joseph T. Klapper) แองกัส แคมพ์เบลล์ ฟิลิป อี คอนเวอร์ส อี มิลเลอร์ และโดนัลด์ อี สโตคส์ (Angus Campbell, Philip E. Converse, Warren E. Miller and Donald E. Stokes) วิลเบอร์ ชรามม์ แจ็ค ลายล์ และเอ็ดวิน บี พาร์เกอร์ (Wilbur Schramm, Jack Lyle and Edwin B. Parker) เกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนไว้ดังนี้

1. อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อประชาชนนั้นไม่ใช่อิทธิพลโดยตรง หากแต่เป็นอิทธิพลโดยอ้อมเพราะมีปัจจัยต่าง ๆ ที่สะกิดกันอิทธิพลของสื่อมวลชน ได้แก่

1.1 ความมีใจโน้มเอียงของผู้รับสาร (Predispositions) ผู้รับสารของสื่อมวลชนประกอบด้วยประชาชนซึ่งมีการเกี่ยวข้องกับติดต่อและเป็นสมาชิกของสถาบันสังคมต่าง ๆ เมื่อบุคคลนั้นสัมผัสกับสื่อมวลชนเขาก็จะนำเอาทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมที่ได้รับอิทธิพลจากการคบหาสมาคมกับคนอื่น และจากสถาบันสังคมที่ตนเป็นสมาชิกติดตัวมาด้วย

1.2 การเลือกของผู้รับสาร ประชาชนจะเลือกรับสื่อและสารที่สอดคล้องกับความคิดเห็นและความสนใจของตน และจะหลีกเลี่ยงไม่ยอมรับสารที่ไม่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับความคิดเห็นและความสนใจของตน ในการตีความหมายของสารก็เช่นเดียวกัน ประชาชนจะพยายามตีความสารที่ตนอ่าน (ดู, ฟัง) ตามความเชื่อและค่านิยมที่ตนมีอยู่เดิม ในทำนองเดียวกันประชาชนก็จะเลือกจดจำเฉพาะสิ่งที่สนับสนุนความคิดและความเชื่อของตน

1.3 จากข่าวสารจากสื่อมวลชนไม่ได้ไปถึงประชาชนทั่วไปในทันที หากแต่ต้องผ่านขั้นตอน 2 ขั้นตอน โดยมีบุคคลเป็นตัวแทรกเพื่อทำหน้าที่ในการถ่ายทอดข่าวสารจากสื่อมวลชนไปยังประชาชนคนอื่น ๆ ในชุมชนหรือในสังคม ตามทฤษฎีการสื่อสารแบบสองขั้นตอน (Two-Step Flow of Communication) บุคคลที่ทำหน้าที่ดังกล่าวเรียกว่า ผู้นำทางความคิดเห็น (Opinion Leaders) โดยในการถ่ายทอดข่าวสารจากสื่อมวลชนไปยังประชาชนนั้น ผู้นำทางความคิดเห็นมักสอดแทรกความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปด้วย

1.4 ลักษณะของธุรกิจด้านสื่อมวลชน (Economic Aspects) การดำเนินธุรกิจด้านสื่อมวลชนในสังคมเสรีนิยมซึ่งมีระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนั้น ธุรกิจสื่อมวลชนถือเป็นตลาดแห่งความคิดที่เสรี (Free Market Place of Idea) สื่อมวลชนสามารถแข่งขันกันโดยเสรีภาพในการที่จะเลือกเชื่อถือความคิดเห็นใดความคิดเห็นหนึ่งได้และสามารถใช้วิจารณ์ของตนตัดสินว่าควรเชื่อสื่อมวลชนไหนดี

2. อิทธิพลที่สื่อมวลชนมีต่อประชาชนเป็นเพียงผู้สนับสนุน (An Agent of Reinforcement) เท่านั้น กล่าวคือสื่อมวลชนจะสนับสนุนทัศนคติ รสนิยม ความมีใจโน้มเอียง ตลอดจนแนวโน้มในด้านของพฤติกรรมของประชาชนให้มีความเข้มแข็งขึ้น และพร้อมที่จะแสดงให้ปรากฏออกมาเมื่อมีแรงจูงใจเพียงพอหรือเมื่อโอกาสเหมาะสม

3. ในบางกรณีสื่อมวลชนอาจทำหน้าที่เป็นผู้เปลี่ยนแปลงประชาชนได้เช่นกัน (An Agent of Reinforcement) จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลมีความโน้มเอียงที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่ก่อนแล้ว หากสื่อมวลชนสามารถเสนอสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการของเขา เขาก็จะเปลี่ยนทัศนคติหรือพฤติกรรมได้ สื่อมวลชนจึงทำหน้าที่เป็นเพียงผู้เสนอหนทางในการเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมเท่านั้น (Provide the Means for Change)

4. สื่อมวลชนสามารถสร้างทัศนคติและค่านิยมใหม่ให้เกิดแก่ประชาชนได้ในกรณีบุคคลนั้น ๆ ไม่เคยมีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก่อน ทัศนคติและค่านิยมใหม่จะเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลนั้นรับสารที่เสนอเรื่องราวในแนวเดียวกันบ่อย ๆ ซ้ำ ซาก เท่านั้น อิทธิพลของสื่อมวลชนในแง่หนึ่งมีลักษณะสะสม (Cumulative Impact) มีอิทธิพลที่ก่อให้เกิดผลได้ทันทีทันใด หรือในระยะเวลาอันสั้น

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับสื่อข่าวสาร

รัชชัช พานิชยากรณ์ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการใช้ เครือข่ายสารสนเทศห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (จุฬาลิเน็ต) ของนิสิต และบุคลากรภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเครือข่ายจุฬาลิเน็ต ของอาจารย์ นิสิต และนักวิชาการในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในเรื่องเครือข่ายจุฬาลิเน็ต แต่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติที่มีต่อเครือข่าย จุฬาลิเน็ต ของอาจารย์และนักวิชาการภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ไม่พบความสัมพันธ์ในส่วนของนิสิต) นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการใช้ เครือข่ายจุฬาลิเน็ตของอาจารย์ นิสิต และนักวิชาการในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปได้ การเปิดรับสื่อข่าวสารของบุคคลจากสื่อมวลชนทั้งทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ของบุคคลนั้นที่สนับสนุนในการเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลเมื่อบุคคลนั้นรับสารที่เสนอเรื่องราวในแนวเดียวกันบ่อย ๆ ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่า การเปิดรับสื่อข่าวสารจะเป็นตัวแปรหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทัศนคติต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

4.3 ลักษณะของประสบการณ์

4.3.1 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการอบรม

4.3.1.1 ความหมายของการฝึกอบรม

สมคิด บางโม (2538 : 14) ได้สรุปว่า การฝึกอบรมหมายถึง กระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคลโดยมุ่งศึกษาเพิ่มความรู้ (KnowlEdge) ทักษะ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) อันจะนำไปสู่การยกมาตรฐานการทำงานให้สูงขึ้น ทำให้บุคคลมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานและองค์การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

วันชัย เทชพรุ่ง (2538 : 68) ได้กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการปรับปรุงผลการทำงานการฝึกอบรมเรื่องทัศนคติมีความสำคัญอย่างมาก การมีทัศนคติที่ถูกต้อง ทักษะต่าง ๆ จะถูกนำมาใช้ และจุดบกพร่องในทักษะต่าง ๆ ก็จะถูกแก้ไขได้

นิรชรา ทองธรรมชาติ และคณะ (2545 : 12) ได้กล่าวว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการ หรือกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะความชำนาญความรู้อันจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่จำกัดการศึกษา สถานที่ เพศ และโอกาส และเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรมจะช่วยลดปัญหาของการทำงานและป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

สรุปได้ว่า การอบรม เป็นการพัฒนาบุคคลให้เกิดความรู้ ความชำนาญ และทัศนคติต่อเรื่องที่ได้การอบรมนั้น เพื่อให้บุคคลที่ได้รับการอบรมสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3.1.2 ความสำคัญของการฝึกอบรม

อ้อม ประนอม (2540 : 5) ได้สรุปความสำคัญและประโยชน์ของการฝึกอบรมไว้ดังนี้ คือ

1. ช่วยปรับปรุงหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
2. ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ

3. ช่วยเสริมสร้างทัศนคติที่ถูกต้องในการปฏิบัติงาน

4. ช่วยสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

5. ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนผู้ปฏิบัติงาน โดยการเพิ่มคุณภาพของผู้ปฏิบัติงานที่มีอยู่จำกัดแทนการเพิ่มงบประมาณ หรือการเพิ่มจำนวนผู้ปฏิบัติงาน

พัฒนา สุขประเสริฐ (2545 : 13) ได้สรุปความสำคัญไว้ดังนี้ คือ

1. ช่วยให้ผู้คลแต่ละคนมีคุณสมบัติอันเหมาะสมในหน้าที่ที่รับผิดชอบทำให้เกิดการพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้ความเข้าใจ ความชำนาญและมีทัศนคติที่ดียุ่เสมอ

2. ช่วยให้ผู้คลมีความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะและประสบการณ์สามารถเลือกใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้ได้อย่างเหมาะสมคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

3. ช่วยให้ผู้คลากรเกิดความเชื่อมั่นในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากโครงการฝึกอบรมที่วางแผนอย่างดีจะต้องประสบผลสำเร็จตรงตามเป้าหมายทุกครั้ง ทำให้ผู้คลากรเกิดการสะสมความเชื่อมั่นในการทำงาน

4. ช่วยพัฒนาระบบการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม งานเกิดความสำเร็จ คนพอใจในงานและพอใจในเพื่อนร่วมงาน การฝึกอบรมจะฝึกให้แต่ละกลุ่มต้องตระหนักถึงความสำคัญของตนเองที่มีผลต่อการทำงานของเพื่อนร่วมงาน โดยทุกคนจะต้องคำนึงถึงภาระรับผิดชอบที่มีอยู่ร่วมกัน

5. ช่วยให้ผู้คลากรมีความพร้อมที่จะทำงานในตำแหน่งหน้าที่การงานที่มีความรับผิดชอบสูงขึ้น เกิดความก้าวหน้าในอาชีพและรายได้

6. ช่วยให้ขวัญและกำลังใจของผู้คลากรแต่ละคนดีขึ้นเนื่องจากทุกคนเชื่อมั่นในความสามารถและตระหนักถึงคุณค่าของตน จึงมีกำลังใจในการทำงาน แม้จะมีอุปสรรคมากก็ไม่ท้อถอย

7. ช่วยให้ผู้เข้าทำงานใหม่รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานมีความเข้าใจในหน่วยงานและระบบการบริหาร

8. บุคลากรสามารถเข้าใจถึงวิธีการฝึกอบรมว่า ใช้แรงกระบวนกรยอมรับ ของบุคคลเป้าหมายโดยใช้บุคคลเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องด้วยตนเองภายในระยะเวลาอันสั้น และเผยแพร่ให้ผู้คลเป้าหมายได้เป็นจำนวนมากในคราวเดียวกัน

9. ช่วยให้หน่วยงานปรับตัวได้ดีขึ้นสอดคล้องกับการผันแปรทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยีในปัจจุบันและที่จะมีมาในอนาคต

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรม

สมเกียรติ โสณณะยะ (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำความรู้ความสามารถและทักษะที่ได้จากการอบรมความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า ครูโดยรวมและเป็นรายด้าน 2 ด้าน อยู่ในระดับมาก คือ การนำความรู้และทักษะไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนและด้านทักษะเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ แต่มีความคิดเห็นในอีกด้านที่เหลือน้อยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียนพบว่า ครูในโรงเรียน

ขนาดใหญ่พิเศษมีความคิดเห็นต่อการนำความรู้ความสามารถและทักษะที่ได้จากการอบรมความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวม และรายด้าน 2 ด้านอยู่ในปานกลาง ความคิดเห็นอีกด้านหนึ่งที่เหลืออยู่ในระดับมาก คือ ด้านทักษะเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ แต่อยู่มีความคิดเห็นต่อการนำความรู้ความสามารถและทักษะที่ได้จากการอบรมความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวม และรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านการนำความรู้และทักษะไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ส่วนอีก 2 ด้านที่เหลือ ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

4.3.2 ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการเป็นวิทยากร

4.3.2.1 ความหมายและลักษณะของวิทยากร

สุวิทย์ มูลคำ (2541 : 3) กล่าวว่า วิทยากร คือผู้ที่ทำหน้าที่เป็นตัวการสำคัญ ที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรม เกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดทักษะ เกิดทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับเรื่องที่อบรม จนกระทั่งผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้และสามารถจุดประกายความคิด เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิด เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของเรื่องหรือวิชานั้น ๆ

นิรชรา ทองธรรมชาติและคณะ (2544 : 120) ให้ความหมายว่า วิทยากร คือ บุคคลที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระของหลักสูตร หรือวิชาความรู้ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติ ที่ดีต่อการทำงาน

วิบูลย์ บุญยโรกุล (2545 : 185) ให้ความหมายว่า วิทยากร คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ดำเนินกิจกรรมในชั้นเรียน เพื่อก่อให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ทัศนคติ และประสบการณ์ระหว่างผู้เข้าฝึกอบรมด้วยกัน จนเป็นผลให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เพิ่มพูนความรู้ทักษะ หรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมนั้น

สรุปได้ว่า วิทยากร เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของตนที่มีอยู่ให้กับบุคคลอื่น

4.3.2.2 คุณสมบัติของวิทยากร

สุภาพร พิศาลบุตรและยงยุทธ เกษสาคร (2544 : 116 –117) สรุปคุณสมบัติของวิทยากร ไว้ดังนี้ คือ

1. เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในหัวข้อที่กำหนด หรือในวิชาแขนงนั้น ๆ ซึ่งเมื่อเชิญมาแล้วจะสามารถให้ข้อคิดเห็น ทั้งในด้านเนื้อหา เทคนิค และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี
2. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อจะได้ประสบการณ์ต่าง ๆ มา ถ่ายทอดให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เป็นอย่างดี เคยดูงานและเป็นผู้ที่วางการนั้น ๆ ยอมรับในความสามารถในการทำงานเป็นอย่างดี
3. เป็นผู้ที่คนในวงงานนั้น ๆ รู้จักดี เป็นผู้ที่มีชื่อเสียง สามารถเข้าถึงจิตใจของผู้เข้ารับการอบรมได้
4. เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
5. เป็นผู้ที่มีความสามารถในการสอน และการใช้สื่อการสอนประเภทต่าง ๆ ได้

6. เป็นผู้สนใจทางวิชาการและเป็นคนทันต่อเหตุการณ์

นอกจากนี้สัทวิทย์ มูลคำ (2541 : 5 – 6) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของวิทยากร ไว้

ดังนี้ คือ

1. ต้องเป็นคนรอบรู้ ศึกษาความรู้อยู่เสมอ
2. ต้องรู้รายละเอียดในเรื่องนั้นอย่างเพียงพอ
3. ต้องเข้าใจเหตุผลของรายละเอียดนั้น
4. ต้องรู้สมมติฐานหรือความเป็นมาของสิ่งนั้น
5. ต้องสามารถประยุกต์สิ่งนั้นให้เห็นเป็นจริงได้

สรุปได้ว่า คุณสมบัติของการเป็นวิทยากร ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ในทำงานเรื่องนั้นเป็นอย่างดี ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ ประสบการณ์ของการเป็นวิทยากรของครูปฐมวัยแสดงว่าจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพเป็นอย่างดี อาจส่งผลให้ที่มีทัศนคติต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนแตกต่างกันด้วย

4.3.3 ประสพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับมีส่วนร่วมในการทำงาน

4.3.3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

ติน ปรัชญาพฤกษ์ (2533 : 624) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งหรือเข้าไปมีส่วนมีเสียงในการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงเป็นนโยบายในครั้งใหม่ต่อไป

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537 : 182 – 183) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) ว่า เป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ หรือ กระบวนการบริหารประสิทธิผลขององค์การขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การนั้น ในการปฏิบัติการกิจให้บรรลุเป้าหมาย วิธีการหนึ่งในการรวมพลังความคิด สติปัญญา ก็คือ การให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์การนั้นบุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง (Involvement) ในการดำเนินการหรือปฏิบัติการกิจต่าง ๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพัน (Commitment)

4.4.1 ประเภทของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมแบ่งได้หลายประเภท ดังนี้ บรูก (ติน ปรัชญาพฤกษ์. 2533 : 626 ; อ้างอิงจาก Burk. 1968 : 288 – 292)

1. การมีส่วนร่วมโดยอาศัยกลยุทธ์การศึกษา การมีส่วนร่วมประเภทนี้แทบจะเรียกว่าเป็นการที่ส่วนร่วมไม่ได้เลย ทั้งนี้เพราะผู้บริหาร มองว่าบุคลากรที่เข้ามามีส่วนร่วมนั้นเป็นคนโง่เขลา ฉะนั้นผู้บริหารจึงหลอกให้เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้บริหารจะได้ให้การศึกษาให้บุคลากรเป็นคนที่มีความรู้
2. การมีส่วนร่วมโดยอาศัยกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมประเภทนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะให้เข้ามามีส่วนร่วมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสียใหม่ หลังจากนั้นได้เข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่ม
3. การมีส่วนร่วมโดยอาศัยกลยุทธ์ของการเพิ่มเติมจำนวนผู้ปฏิบัติงาน ในกรณีนี้ผู้บริหารหรือองค์การขาดกำลังคน ฉะนั้นจึงยอมให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้ปฏิบัติงานแทนจำนวนบุคลากรที่

ยังขาดอยู่ การยอมให้มีส่วนร่วมในส่วนนี้ จึงเท่ากับว่าผู้บริหารหรือองค์กรกำลังใช้บุคลากรเป็นเครื่องช่วยในการปฏิบัติงาน

4. การมีส่วนร่วมโดยอาศัยกลยุทธ์การดึงผู้อื่นเข้ามาเป็นสมัครพรรคพวกในกรณีนี้ผู้บริหารหรือองค์กรกำลังใช้บุคลากรเป็นเครื่องช่วยในการปฏิบัติงาน

5. การมีส่วนร่วมโดยอาศัยกลยุทธ์อำนาจของชุมชน ในกรณีนี้ผู้บริหารจะพยายามดึงเอาผู้ที่มีอิทธิพลและจำนวนผู้คน que คิดว่าจะอยู่ฝ่ายตนให้มาเป็นพรรคพวกของตนให้มากที่สุด

สำหรับผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ได้แก่

วันเพ็ญ บัวทอง (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของแพทย์ในการประกัน

คุณภาพการศึกษา ศูนย์แพทย์ศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลสระบุรี และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของแพทย์ในการประกันคุณภาพการศึกษาของศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลสระบุรี ใน 9 องค์ประกอบตามกระบวนการ PDCA ของทฤษฎี TOM จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและภาระงาน โดยใช้แพทย์ที่ปฏิบัติงานที่โรงพยาบาลสระบุรี และสอนนักศึกษาแพทย์ที่ศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิก โรงพยาบาลสระบุรีเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 70 คน ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของแพทย์ในการประกันคุณภาพการศึกษาของศูนย์แพทยศาสตรศึกษาชั้นคลินิกโรงพยาบาลสระบุรี พบว่า

1. แพทย์มีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาใน 9 องค์ประกอบ ตามกระบวนการ PDCA ของทฤษฎี TOM โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า แพทย์มีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาในองค์ประกอบที่ 2 การเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก

2. แพทย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 10 ปี กับแพทย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาตามรายองค์ประกอบพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในองค์ประกอบที่ 4 การวิจัย

3. แพทย์ที่มีภาระงานแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาใน 9 องค์ประกอบไม่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า การทำงานแบบมีส่วนร่วมของบุคคลย่อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้จากการที่มีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่มและการตัดสินใจของกลุ่มจะช่วยแก้ไขการต่อต้านที่จะเปลี่ยนทัศนคติใหม่ ๆ ถ้าในกลุ่มตัดสินใจที่จะยอมรับทัศนคติใหม่ ๆ สมาชิกในกลุ่มก็จะยอมรับทัศนคตินั้นด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่า การทำงานแบบมีส่วนร่วมเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติการประกันคุณภาพ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศและงานวิจัยในต่างประเทศที่กล่าวต่อไปนี้ไม่ได้เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการประกันคุณภาพในระดับปฐมวัยแต่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาดังต่อไปนี้

5.1 งานวิจัยในประเทศ

สยาม สุ่มงาม (2541 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง กระบวนการดำเนินงาน ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาการประกันคุณภาพ : กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนนาร่อง ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า 1) กระบวนการดำเนินงานการประกัน

คุณภาพของโรงเรียนนำร่องของสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานีเข้าสู่ระบบประกันคุณภาพในขั้นตอนการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีการปรับขยายเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนให้เหมาะสมกับท้องถิ่นด้วยการทำพิจารณา พร้อมทั้งจัดอบรมบุคลากร เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา นำไปถ่ายทอดและนิเทศ ติดตาม การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัด 2) ปัญหาที่พบ คือ การนำความรู้ไปถ่ายทอด ของศึกษานิเทศก์ให้กับผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ใช้วิธีการผนวกในงานปกติ ทำให้ผู้บริหารบางคนได้รับความรู้ไม่ชัดเจน เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาและยังพบว่า การนิเทศ กำกับติดตามการถ่ายทอดยังไม่เป็นระบบ และพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรทางการศึกษาบางคน ยังไม่พบว่ามี การเปลี่ยนแปลง 3) แนวทางแก้ปัญหาของจังหวัด ได้ดำเนินการนิเทศด้วยการให้คำแนะนำด้วยวิชาการ กระตุ้นเตือนการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียน ให้เร่งรีบดำเนินการตามนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา และการให้ความช่วยเหลือเป็นรายกรณี ด้านการขาดงบประมาณ

แก้วเวียง วิโรจน์รัตน์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา แบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 52 ข้อ มี 6 ด้านคือ ในด้านการจัดทำมาตรฐานโรงเรียน การจัดทำข้อมูลพื้นฐานและระบบสารสนเทศ การกำหนดเป้าหมาย การจัดทำแผน การดำเนินงานของโรงเรียน การดำเนินงานตามแผนและตรวจสอบคุณภาพภายในและการรายงานความก้าวหน้าผลการวิจัย พบว่า 1) ข้าราชการครูโดยรวม ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดกลาง และข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เห็นว่า มีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวม และเป็นรายด้าน 6 ด้าน อยู่ในระดับน่าพอใจ ยกเว้น ข้าราชการครูโดยรวม เห็นว่า มีการดำเนินงานด้านการกำหนดเป้าหมาย อยู่ในระดับดี ส่วนข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ เห็นว่ามีการดำเนินงานโดยรวมและเป็นรายด้าน 5 ด้าน อยู่ในระดับดี และเห็นว่ามี การดำเนินงานด้านการจัดทำมาตรฐานโรงเรียน อยู่ในระดับน่าพอใจ 2) ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดต่างกัน เห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีขนาดต่างกัน เห็นว่ามีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวม และเป็นรายด้าน ทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดใหญ่จะเห็นได้ว่า มีการดำเนินงานมากกว่าข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดกลาง และในโรงเรียนขนาดเล็ก 3) ปัญหาในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง 6 ด้านได้แก่ การได้รับความร่วมมือจากชุมชนและผู้ร่วมงานน้อย การจัดทำข้อมูลพื้นฐานและระบบสารสนเทศไม่ชัดเจน ไม่มีระบบไม่ตรงกับความเป็นจริง และไม่ครบทุกเรื่อง การกำหนดเป้าหมายไม่มีความชัดเจน กว้างเกินไป และไม่ตรงกับความต้องการของชุมชน ในการจัดทำแผนครูอาจารย์ ผู้ปฏิบัติงาน และผู้เกี่ยวข้อง ไม่มีส่วนร่วมเท่าที่ควร แผนของโรงเรียนไม่สามารถ นำมาใช้ปฏิบัติได้อย่างจริงจังการตรวจสอบภายในไม่มีความต่อเนื่อง และไม่มีเครื่องมือตรวจสอบที่ชัดเจน การรายงานความก้าวหน้าและการเผยแพร่ต่อสาธารณชนมีน้อยมาก

ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ (2544 : 132 – 148) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการประเมินผลภายในของสถานศึกษา : กรณีตัวอย่างสถานศึกษานำร่องโรงเรียนคันทนา ยาว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและติดตามความก้าวหน้าในการทำการประเมินผลภายในของโรงเรียนคันทนา ยาว ในลักษณะเพื่อศึกษาสภาพการทำการประเมินผลภายใน ในเรื่องสภาพการดำเนินงานของโรงเรียน สภาพการทำการประเมินผลภายใน

ของโรงเรียนก่อนเข้าโครงการและความสำเร็จของการทำการประเมินผลภายในของโรงเรียน เพื่อศึกษา ปัญหาและอุปสรรคตลอดจนปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประเมินผลภายในโรงเรียน โดยใช้วิธีวิจัยโดยการสังเกต แบบสอบถาม และการวิเคราะห์เอกสาร ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการทำการประเมินผลภายในของโรงเรียนคันทนาขาว สภาพการดำเนินงานโดยทั่วไปก่อนเข้าโครงการ ประสบความสำเร็จในด้านการขยายจำนวนนักเรียน สภาพแวดล้อม และบรรยากาศในโรงเรียน แต่ประสบปัญหาด้านคุณภาพนักเรียน บุคลากร งบประมาณ และสภาพปัญหาชุมชน ส่วนสภาพการประเมินผลภายในก่อนเข้าโครงการเริ่มมีการดำเนินการอยู่บ้าง โดยมีผู้บริหารเป็นผู้นำ 2) ปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ เรื่องความเข้าใจในระบบที่พัฒนา ส่งผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ ผู้บริหารซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด รองลงมา ได้แก่ การทำงานเป็นทีม การวางแผนที่ดี คู่มือการประเมินผล การนิเทศของนักวิจัยในพื้นที่และความใจกว้างของบุคลากรในโรงเรียน

สุคนธ์ สากลาวรี (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบตรวจรายการ ผลการวิจัย พบว่า ด้านสภาพการดำเนินการ พบว่า 1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ใช้วิธีการประชุมครูก่อนลงมือปฏิบัติงานมากที่สุด รองลงมา คือ มีการวัดผล การเรียนตามสภาพจริง และที่ปรากฏน้อยที่สุด คือ บุคลากรมิได้ทำงานแต่เพียงเท่าที่โรงเรียนกำหนดให้เท่านั้น 2) การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน โรงเรียนมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประวัติของโรงเรียนมากที่สุด รองลงมา คือ การให้ความร่วมมือของผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นให้การสนับสนุนในด้านหลักสูตร การเรียนการสอนน้อยที่สุด 3) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนวางแผนด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้บริหารมีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนและที่ปรากฏน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนของผู้ปกครองและชุมชน ด้านปัญหาการดำเนินการ พบว่า 1) ปัญหาการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน คือ ปัญหาเรื่องบุคลากรขาดการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอมากที่สุด 2) ปัญหาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน คือ โรงเรียนขาดข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนมากที่สุด และ 3) ปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ได้แก่ การวางแผนการบริหารการศึกษาในโรงเรียนด้านวิชาการที่มีปัญหามากที่สุด

เพ็ญศรี คชศิลา (2543 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการนำผลการประเมินมาตรฐานมาใช้ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้บริหารโรงเรียนได้นำผลการประเมินมาใช้ทุกประเด็นโดยเฉพาะมาตรฐานที่ไม่ผ่านการประเมินด้านปัจจัย คือ ครูมีลักษณะตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู และผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่จะบริหารสถานศึกษา 2) ปัญหาที่พบ คือ การขาดงบประมาณ ครูมีชั่วโมงสอนมาก ครูไม่เห็นความสำคัญของการเป็นสมาชิก ชมรม วิชาชีพครู ขาดการยอมรับซึ่งกันและกัน ขาดการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ขาดการวิจัยและนำผลการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การดำเนินการประกันคุณภาพในโรงเรียน โดยทั่วไปจะครอบคลุมในเรื่องการดำเนินด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพ และการประเมิน และรับรองคุณภาพการศึกษาซึ่งทำเฉพาะในระดับประถมศึกษาแต่การประเมินการจัดศึกษาระดับปฐมวัยยังมิได้มีการกำหนดเกณฑ์กลางที่เป็นคุณภาพขั้นต่ำของการจัดบริการสถานบริการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ที่ทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน จะต้องยึดถือปฏิบัติ

5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

ดอนดอโร (Dondero. 1993 : 1607 – A) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการโรงเรียนที่อาศัยโรงเรียนเป็นพื้นฐาน ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครู ประสิทธิภาพของโรงเรียนและพึงพอใจในงานผลการศึกษาพบว่า การจัดการโรงเรียน ที่อาศัยโรงเรียนเป็นพื้นฐานมีการจัดการในโรงเรียนตามข้อเสนอแนะของครูผู้ร่วมงาน โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการกำหนดกฎระเบียบในการปกครองตนเอง จะพบว่า ครูที่ได้รับความรับผิดชอบและให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันจะมีความสุขรอบคอบ โรงเรียนมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้การที่ครูได้มีโอกาสในการร่วมตัดสินใจพบว่า มีความสัมพันธ์ในด้านบวกกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

กอร์โรว์ (Gorow. 1997 : 41 – A) ได้ทำการวิจัยการลงความเห็นของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เรื่องบรรยากาศของโรงเรียนและพึงพอใจในหน้าที่การงานที่มีผลต่อการปฏิบัติงานที่ได้ผลสูงและต่ำของโรงเรียน ผู้วิจัยพยายามสังเกตถึงความแตกต่างในเรื่องการตัดสินใจเกี่ยวกับบรรยากาศของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จสูงและต่ำในช่วง 3 ปี โดยศึกษาจากโรงเรียนประถมศึกษา 14 โรง พบว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จสูงนั้น ครูมีความพอใจในระดับหน้าที่การงานและบรรยากาศในโรงเรียนมากกว่า

แพร์ทท์ (Pratt. 1997 : Abstract) ได้วิจัยเกี่ยวกับธรรมนูญโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์การจัดทำธรรมนูญโรงเรียนจะต้องมีการจัดการเรียนการสอน และการประเมินตามเกณฑ์ของตนเอง ธรรมนูญโรงเรียนเป็นการกำหนดทางเลือกของโรงเรียนเพื่อบริการชุมชนและประเด็นการปฏิรูปในโรงเรียน บ่งชี้ถึงความสอดคล้องในธรรมนูญโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยการบริหาร ความเป็นการบริหารอิสระของโรงเรียน การประเมินผลมีความเชื่อถือได้ ในการประเมินผลการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานของนักเรียน และการกำหนดมาตรฐานในการทดสอบ

แยนเซย์ (Yancey. 1997 : Abstract) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองต่อการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา โดยศึกษาถึงความสัมพันธ์ของผู้ปกครองนักเรียน 44 คน ในการทำงานร่วมกับครูในองค์กรจากการสังเกต สัมภาษณ์ และการมีส่วนร่วม พบว่า ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญต่อการวินิจฉัยสั่งการตามโครงสร้าง ผู้ปกครองขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปฏิทินการปฏิบัติงานของโรงเรียนก่อนจะเปิดการเรียนการสอนและพบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่สำคัญ ๆ ขององค์กรตั้งแต่ต้น รวมถึงการวางแผนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน และต้องมีบทบาทตามข้อกำหนดของธรรมนูญโรงเรียน

ทัฟฟ์ (Taff. 1998 : 2486 – A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของครูเกี่ยวกับบทบาทของครูใหญ่กับประสิทธิภาพของโรงเรียนในโรงเรียนชนบทและโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน 536 คน ในโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 25 โรงเรียน ในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงใต้ของมลรัฐอัลบามา การเก็บข้อมูลใช้แบบทดสอบตามมาตรวัดการรับรู้ประสิทธิภาพของโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า ครูที่รับรู้ว่ามีประสิทธิภาพดี จะรับรู้ว่าคุณสมบัติโรงเรียนมีความเป็นผู้นำทางการเรียนการสอนอยู่ในระดับดี ส่วนครูที่รับรู้ว่ามีประสิทธิภาพไม่ดี ก็จะรับรู้ว่าการจัดการเรียนการสอนไม่ดี

สมาคมแห่งชาติเพื่อการศึกษาของเด็กเล็ก (National Association for the Education of Children NAEYC) แห่งสหรัฐอเมริกา (กุศล สุนทรธาดา และ จิตตินันท์ เทระคุปต์. 2544 : 231) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง The Quality and Child Outcomes in children center พบว่าการจัดบริการสำหรับเด็กปฐมวัยต้องการทรัพยากรเพื่อปรับปรุงในด้านค่าตอบแทนบุคลากรและปรับปรุงสัดส่วนของบุคลากรต่อเด็ก เพื่อลดอัตราเข้า - ออกของงานเนื่องจากตัวแปรด้านบุคลากรเป็นกำหนดผลผลิตคือพัฒนาการของเด็ก นอกจากนี้

อัตราเข้า - ออกของงานเนื่องจากตัวแปรด้านบุคลากรเป็นกำหนดผลผลิตคือพัฒนาการของเด็ก นอกจากนี้ การกำหนดมาตรฐานคุณภาพขั้นต่ำของแต่ละรัฐ และการบังคับใช้มาตรฐานดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็น เกณฑ์ใหม่ในการประกันคุณภาพของ NAEYC (1999) ประกอบด้วย

มาตรฐานด้านปัจจัย ได้แก่

1. จำนวนบุคลากรต่อเด็กเป็นไปอย่างเหมาะสม
2. จำนวนเด็กในแต่ละกลุ่มจะต้องไม่มาก
3. บุคลากรมีการศึกษาสูง (มากกว่าภาคบังคับ) และได้รับการฝึกอบรมเฉพาะด้าน โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย

เฉพาะความรู้เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย

4. อัตราเข้า - ออกจากงานของบุคลากรต่ำ

มาตรฐานด้านกระบวนการ ได้แก่

1. บุคลากรได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับภาระงาน
2. มีการบริหารงานที่มั่นคง
3. มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับอายุของเด็ก
4. มีการจัดกิจกรรมที่เป็นความคิดริเริ่มของเด็ก
5. จัดสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพที่มีเด็กเป็นศูนย์กลาง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก
6. บุคลากร / ครู มีปฏิสัมพันธ์ที่สนองตอบเด็กตลอดเวลา ไม่หยาบคายกับเด็ก
7. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรด้วยกัน
8. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรและผู้ปกครอง
9. จัดบริการด้านสุขภาพและความปลอดภัย รวมทั้งบริการอาหารและโภชนาการ
10. มีการวางแผนและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานด้านผลผลิต ได้แก่

1. เด็กมีความสุขสบายกับการเล่นและการทำกิจกรรม
2. เด็กต้องได้รับการพัฒนาทุกด้านอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม การเตรียมความพร้อมเพื่อรับการประเมินภายนอกของโรงเรียนอนุบาลในอังกฤษ (สำนัก

งานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 6 - 8) สำนักงานมาตรฐานการศึกษาได้จัดตั้งด้วยบริการการตรวจอนุบาลศึกษา ซึ่งเป็นเสมือนผู้ทำสัญญาการตรวจโรงเรียน หน่วยบริการการตรวจโรงเรียนจะมอบหมายให้ผู้รับสัญญาการตรวจโรงเรียนไปดำเนินการตรวจโรงเรียนอนุบาลเอกชน โรงเรียนอนุบาลอาสาสมัคร และโรงเรียนอนุบาลอิสระ ผู้รับสัญญาการตรวจโรงเรียนจะประกาศให้มีการยื่นประมูลเพื่อตรวจโรงเรียนอนุบาลที่ขึ้นทะเบียน การจ้างจะพิจารณาจากคุณภาพของผู้ประมูลและจำนวนที่กำหนด การตรวจโรงเรียนอนุบาลนั้นมีวัตถุประสงค์คือ ต้องการชี้บ่งจุดแข็งและจุดอ่อนของการจัดการศึกษาในชั้นอนุบาล เพื่อให้โรงเรียนสามารถปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาที่ดำเนินการอยู่ เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้บรรลุตามมาตรฐานที่คาดหวังเมื่อจบการศึกษา นอกจากนี้ยังเป็นการให้ข้อมูลแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาที่โรงเรียนจัดให้กับเด็กและข้อค้นพบจากการตรวจจะปรากฏในรายงานประจำปีของหัวหน้าผู้ตรวจในโรงเรียนของสมเด็จพระราชินีด้วย กระบวนการตรวจโรงเรียนผู้ตรวจโรงเรียนจะประเมินการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อช่วยให้เด็กปฐมวัยมีความก้าวหน้า บรรลุตามเป้าหมายทางการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ผู้ตรวจโรงเรียนจะพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

1. โรงเรียนมีลักษณะเป็นอย่างไร และมีประสิทธิภาพเพียงใด
  2. เด็กเรียนรู้ในภาพรวม และใน 6 ด้านของการเรียนรู้ได้ดีเพียงใด
  3. เด็กได้รับการสอนดีเพียงใด และมีผลต่อความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของเด็กอย่างไร
  4. ความร่วมมือของโรงเรียนกับผู้ปกครอง และผู้ดูแลเด็ก ดีเพียงใด
  5. มีการพัฒนาปรับปรุงอะไรบ้าง ภายหลังจากการตรวจครั้งที่ผ่านมา
- เมื่อได้ข้อมูลแล้วผู้ตรวจโรงเรียนต้องพิจารณาตัดสินใจในเรื่องต่อไปนี้
    1. มีสิ่งใดบ้างที่โรงเรียนทำได้ดี
    2. มีสิ่งใดบ้างที่โรงเรียนจะต้องปรับปรุง
    3. ในภาพรวมแล้ว เด็กมีความก้าวหน้าตามเป้าหมายการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเพียงใด

การจัดการศึกษาเป็นที่ยอมรับมากเพียงใด ข้อเสนอแนะที่โรงเรียนต้องดำเนินการปรับปรุงก่อนการตรวจโรงเรียนครั้งต่อไปมีในเรื่องใด

จากการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศ สรุปได้ว่า ได้มีระบบการประกันคุณภาพตามช่วงระยะเวลา เช่น 1 ปี 2 ปี และ 3 ปี โดยการประกันคุณภาพในแต่ละปีนั้นได้การกำหนดมาตรฐาน / เกณฑ์คุณภาพที่สำคัญ และตัวชี้วัดจำนวนหนึ่งจากน้อยไปหามาก ตามระยะเวลาของการประกันคุณภาพ และกำหนดเกณฑ์คุณภาพและตัวชี้วัดให้เหมาะสมกับกลุ่มอายุของเด็ก เพื่อให้สถานเลี้ยงดูเด็กได้พัฒนาตนเองตามมาตรฐาน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษา ทักษะของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดการทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ครูผู้สอนในระดับปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 428 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ครูผู้สอนในระดับปฐมวัยโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจากโรงเรียนจำนวน 428 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนโดยใช้ 50% ของกลุ่มประชากรทั้งหมด ได้ประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่จะใช้ในการวิจัยจาก 214 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 190 คน จำแนกตามขนาดโรงเรียน ดังนี้

ขนาดโรงเรียน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ขนาดเล็ก	76	38
ขนาดกลาง	240	100
ขนาดใหญ่	112	52
รวม	428	190

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาจาก ตำรา เอกสาร ผลงานวิจัย เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนของสังกัด กรุงเทพมหานคร เอกสารการประกันคุณภาพของกรมวิชาการ เอกสารการประกันคุณภาพของกรมสามัญ เอกสารการประกันคุณภาพของสำนักงานการศึกษาและprüfungผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของครูปฐมวัยได้แก่ ขนาดโรงเรียน การเปิดรับสื่อข่าวสาร ลักษณะของประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพ ชนิดเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามวัดด้านความรู้ที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา วัดโดยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีจำนวน 20 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 อันดับ เป็นข้อคำถามทั้งทางบวกและทางลบ ให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความเป็นจริง เห็นด้วยมากที่สุดให้ 4 คะแนน เห็นด้วยมาก ให้ 3 คะแนน เห็นด้วยน้อย 2 คะแนน เห็นด้วยน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน และถ้าเป็นข้อคำถามเชิงลบจะให้คะแนนกลับกัน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามวัดด้านความรู้สึกที่มีต่อการประกันคุณภาพ วัดโดยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีจำนวน 20 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 อันดับ เป็นข้อคำถามทั้งทางบวกและทางลบ เห็นด้วยมากที่สุดให้ 4 คะแนน เห็นด้วยมากให้ 3 คะแนน เห็นด้วยน้อย 2 คะแนน เห็นด้วยน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน และถ้าเป็นข้อคำถามเชิงลบจะให้คะแนนกลับกัน

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามวัดการปฏิบัติที่มีต่อการประกันคุณภาพ วัดโดยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีจำนวน 20 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 อันดับ เป็นข้อคำถามทั้งทางบวกและทางลบ เห็นด้วยมากที่สุดให้ 4 คะแนน เห็นด้วยมากให้ 3 คะแนน เห็นด้วยน้อย 2 คะแนน เห็นด้วยน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน และถ้าเป็นข้อคำถามเชิงลบจะให้คะแนนกลับกัน

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามครูปฐมวัยที่สอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพของกรมวิชาการ กรมสามัญ สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติและคู่มือการประเมินมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

2. ศึกษาวิธีการสร้างมาตรวัดทัศนคติ การสร้างแบบสอบถาม หลักการวิจัยแบบสำรวจจากเอกสารและตำรา เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการวิจัยและการสร้างแบบสอบถาม

3. ศึกษาวิธีการสร้างมาตรวัดแบบลิเคิร์ต เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามด้านการวัดทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพ

4. การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นเองโดยแบ่งเป็น 4 ตอน ให้มีเนื้อหาครอบคลุมในวัตถุประสงค์ของการวิจัยทุกด้าน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของครูปฐมวัย ได้แก่ ขนาดโรงเรียน การเปิดรับสื่อข่าวสาร และลักษณะของประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพ มีจำนวน 6 ข้อ ข้อคำถามตอนนี้เป็น การตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามวัดด้านความรู้ที่มีต่อการประกันคุณภาพ มีลักษณะเป็นแบบมาตรประเมินค่า 4 ระดับ มีจำนวน 32 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามวัดด้านความรู้สึกที่มีต่อการประกันคุณภาพ มีลักษณะเป็นแบบมาตรประเมินค่า 4 ระดับ มีจำนวน 32 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามวัดด้านการปฏิบัติที่มีต่อการประกันคุณภาพ มีลักษณะเป็นแบบมาตรประเมินค่า 4 ระดับ มีจำนวน 30 ข้อ

5. นำมาตรวัดทัศนคติที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทเพื่อตรวจสอบแล้วปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้ครบถ้วนตามนิยามศัพท์ที่ได้กำหนดไว้

6. นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจข้อคำถามเพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) ความครอบคลุม ความถูกต้องตามวัตถุประสงค์ โดยตัดสินตรงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเกณฑ์ ก่อนนำไปใช้ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- 6.1 รองศาสตราจารย์วราภรณ์ รักวิจัย ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ฝ่ายประถม
- 6.2 อาจารย์ ดร. มารศรี สุขานิติ อาจารย์ประจำภาคคณะบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- 6.3 อาจารย์ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ ศึกษานิเทศก์ ระดับ 9 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 1 จังหวัดราชบุรี
- 6.4 คุณสายพิน ตันศิริ ศึกษานิเทศก์ ระดับ 7 สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
- 6.5 อาจารย์มิ่ง เทพครเมือง นักวิชาการ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ฝ่ายประถม
7. ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความร่วมมือจากคณบดี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ไปติดต่อกับผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง เพื่อแจ้งความประสงค์เกี่ยวกับการตรวจสอบ แก๊ซ และให้ข้อเสนอแนะสำหรับปรับปรุงแบบสอบถาม หลังจากนั้นผู้วิจัยรวบรวมข้อแก๊ซ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงเพิ่มเติม คำ สำนวน เนื้อหา ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิมาโดยตัดคำถามในตอนี่ 2 ซึ่งซ้ำกันออก ปรับปรุงภาษาให้มีความถูกต้องชัดเจนทั้ง 4 ตอน
8. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับแก้ใหม่แล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 คน จำนวน 9 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดบึงทองหลาง โรงเรียนวัดเทพลีลา โรงเรียนพระรามเก้า โรงเรียนสุเหร่าลาดพร้าว โรงเรียนสุเหร่าคลองจั่น โรงเรียนไขศรีปราโมชญานุสรณ์ โรงเรียนสวัสดิ์ โรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราษฎร์อนุกุล) โรงเรียนสุเหร่าสนามกลางลำ
9. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มครูปฐมวัย จำนวน 50 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร แล้วนำคะแนนคำตอบที่ได้มาหาค่าอำนาจจำแนกโดยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยใช้เทคนิค 25% ในการแบ่งกลุ่ม และใช้การทดสอบหาค่า t - test ในการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย โดยคัดเลือกข้อคำตอบที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5
10. ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบัก (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200) แล้วรวบรวมผลคำนวณค่าความเชื่อมั่น 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยขอให้สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียนในสังกัด เพื่อขอความอนุเคราะห์แจ้งผู้เกี่ยวข้องตอบแบบสอบถาม
3. ส่งแบบสอบถามและหนังสือตอบรับจากสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร พร้อมทั้งซองเปล่าติดแสตมป์โดยเจ้าหน้าที่ของถึงผู้วิจัย ไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ระบุ กำหนดวันส่งคืนไว้ด้วยและผู้วิจัยไปสอบถามที่โรงเรียนด้วยตนเองอีกส่วนหนึ่ง ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 1 เดือน ครั้งที่ 1 ได้รับแบบสอบถามคืน

จำนวน 165 ฉบับและผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อไปที่โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยการโทรศัพท์และไปติดต่อด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนครั้งที่ 2 เป็นจำนวน 25 ฉบับ

4. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการส่งไปรษณีย์และเก็บข้อมูลด้วยตนเองหลังจากนั้นทำการตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถามแต่ละฉบับและทำการคัดเลือกฉบับที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด และดำเนินการวิเคราะห์ต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปตามขั้นตอน ดังนี้

1. คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ทศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการรับรู้ ด้านความรู้สึกรู้สึก และด้านการปฏิบัติ ตามตัวแปรอิสระ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และเมื่อผลทดสอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะตรวจสอบความแตกต่างของคะแนนรายคู่โดยใช้วิธีเชฟเฟ (Scheffe')

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
  - 1.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544 : 36)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

- 1.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544 : 65)

$$S = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S^2	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2. สถิติวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

2.1 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรายข้อ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามทั้งหมด

2.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยโดยใช้ค่าสถิติ t - test for independent samples (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2544 : 173 - 174)

กรณีความแปรปรวนเท่ากันใช้

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติทดสอบที่
	$\bar{X}_1$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1
	$\bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2
	S_1	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1
	S_2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มที่ 2
	n_1	แทน	จำนวนคนกลุ่มที่ 1
	n_2	แทน	จำนวนคนกลุ่มที่ 2

3. วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way Analysis of variance) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 236)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป
 MS_b แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
 MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้ว ตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีเชฟเฟ้ (Scheffe')

4. การแปลระดับทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50	น้อยที่สุด	หมายถึง	ทัศนคติต่อการประกันคุณภาพระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50	น้อย	หมายถึง	ทัศนคติต่อการประกันคุณภาพระดับค่อนข้างต่ำ
คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50	มาก	หมายถึง	ทัศนคติต่อการประกันคุณภาพระดับค่อนข้างสูง
คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.00	มากที่สุด	หมายถึง	ทัศนคติต่อการประกันคุณภาพระดับสูง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาเรื่องทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
ครั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ตรงกัน ผู้วิจัยได้
กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา F - test
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

- 1 ข้อมูลพื้นฐานของครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
- 2 วิเคราะห์ระดับทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
- 3 การเปรียบเทียบทัศนคติของครูปฐมวัยจำแนกตามขนาดโรงเรียน การเปิดรับสื่อข่าวสารและ
ลักษณะของประสบการณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1 ข้อมูลพื้นฐานของครูปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 นี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลเกี่ยวกับขนาดโรงเรียน การเปิดรับสื่อข่าวสาร
ลักษณะของประสบการณ์ มาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละปรากฏผลดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 1 จำนวนความถี่และร้อยละของครูปฐมวัยตามขนาดโรงเรียน การเปิดรับสื่อข่าวสารและลักษณะของประสบการณ์

ตัวแปร	ระดับตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ขนาดโรงเรียน	โรงเรียนขนาดเล็ก	38	20.00
	โรงเรียนขนาดกลาง	100	52.60
	โรงเรียนขนาดใหญ่	52	27.40
การเปิดรับสื่อข่าวสาร	การอ่านบทความ	11	5.8
	- ไม่เคย	133	70.0
	- 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์	46	24.2
	- มากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์		
	การฟังข่าวสาร		
	- ไม่เคย	12	6.3
	- 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์	127	66.8
- มากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์	51	26.8	
ลักษณะของประสบการณ์	ได้รับการอบรม	30	15.8
	- ไม่เคย	91	47.9
	- 1- 2 ครั้ง	69	36.3
	- มากกว่า 2 ครั้ง		
	เป็นวิทยากร		
	- ไม่เคย	167	87.90
	- 1- 2 ครั้ง	20	10.5
	- มากกว่า 2 ครั้ง	3	1.6
	การมีส่วนร่วมในการทำงาน		
	- หัวหน้า	31	16.3
- คณะกรรมการ	150	78.9	
- ไม่เกี่ยวข้อง	9	4.7	

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดกลางมากที่สุด จำนวน 100 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 52.6 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 52 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 27.4 และ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 38 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 20

เมื่อจำแนกตามการเปิดรับสื่อข่าวสาร ด้านการอ่านบทความ พบว่า ครูปฐมวัยอ่านบทความ 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์ มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 70 ครูปฐมวัยที่อ่านบทความมากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์ มีจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 และครูปฐมวัยที่ไม่เคยอ่านบทความเลย มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8 และ ด้านการฟังข่าวสาร ครูปฐมวัยที่ฟังข่าวสาร 1 - 2 ครั้งต่อสัปดาห์ มีจำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 66.8 ครูปฐมวัยที่ฟังข่าวสารมากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์มีจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 และครูปฐมวัยที่ไม่เคยฟังข่าวสาร มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3

เมื่อจำแนกตามลักษณะของประสบการณ์ ด้านการอบรม พบว่า ครูปฐมวัยที่ได้รับการอบรม 1 – 2 ครั้ง มีจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 47.9 ครูปฐมวัยที่ได้รับการอบรมมากกว่า 2 ครั้ง มีจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 36.3 และครูปฐมวัยที่ไม่เคยได้รับการอบรมเลย มีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 ด้านการเป็นวิทยากร พบว่า ครูปฐมวัยที่ไม่เคยเป็นวิทยากรเลยมีจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 87.9 ครูปฐมวัยที่เป็นวิทยากร 1 - 2 ครั้ง มีจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 ครูปฐมวัยที่เป็นวิทยากรมากกว่า 2 ครั้ง มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 และ ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานในการดำเนินงานกิจกรรมการประกันคุณภาพในโรงเรียน พบว่า ครูปฐมวัยที่เป็นคณะกรรมการ มีจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 78.9 ครูปฐมวัยที่เป็นหัวหน้ามีจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3 และครูปฐมวัยที่ไม่เกี่ยวข้องเลย มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7

2 วิเคราะห์ระดับทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัด

กรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 นี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการวัดทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มาวิเคราะห์เป็นสองส่วน คือ

2.1 นำข้อมูลจากการวัดทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยจำแนกด้านการรับรู้ ด้านความรู้สึก ด้านการปฏิบัติ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ระดับทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและแยกรายด้าน

ตัวแปร	$\bar{X}$	SD	ระดับทัศนคติ
1. ด้านการรับรู้	3.15	.31	ค่อนข้างสูง
2. ด้านความรู้สึก	2.91	.33	ค่อนข้างสูง
3. ด้านการปฏิบัติ	3.17	.30	ค่อนข้างสูง
ทัศนคติโดยรวม	3.08	.27	ค่อนข้างสูง

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่า ครูปฐมวัยมีทัศนคติต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 3.0756$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน ปรากฏว่าด้านการรับรู้ ($\bar{X} = 3.1529$) ด้านความรู้สึก ($\bar{X} = 2.9087$) ด้านการปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.1665$) ต่อ การประกันคุณภาพอยู่ในระดับ ค่อนข้างสูง

2.2 นำข้อมูลจากการวัดทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพมาหาค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน รายข้อในแต่ละด้าน ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ทัศนคติต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครด้านการรับรู้ จำแนกรายข้อ

ข้อ	ทัศนคติด้านการรับรู้	$\bar{X}$	SD	ระดับทัศนคติ
1.	การประกันคุณภาพใช้หลักการดำเนินงานตามสภาพจริงที่ตรวจสอบได้	3.29	.55	ค่อนข้างสูง
2.	การประกันคุณภาพทำให้สถานศึกษามีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ	3.28	.49	ค่อนข้างสูง
3.	การประกันคุณภาพทำให้สถานศึกษาทำงานเป็นระบบมากขึ้น	3.37	.52	ค่อนข้างสูง
4.	การประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการดำเนินงานตามปกติของโรงเรียน	3.26	.51	ค่อนข้างสูง
5.	การประกันคุณภาพเป็นสิ่งที่ต้องทำเพิ่มจากงานปกติ	2.41	.81	ค่อนข้างต่ำ
6.	การประกันคุณภาพมีการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน / แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาทำให้บุคลากรมีทิศทางในการจัดการศึกษาที่มีเป้าหมายเดียวกัน	3.39	.59	ค่อนข้างสูง
7.	การประกันคุณภาพทำให้เกิดการวางแผนการปฏิบัติงานที่ยุ่ยากมากขึ้น	2.57	.80	ค่อนข้างสูง
8.	การประกันคุณภาพมีเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาในระดับชั้นปฐมวัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้	3.01	.66	ค่อนข้างสูง
9.	การประกันคุณภาพมีนโยบายในการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยในสังกัดกรุงเทพมหานครที่ชัดเจนยิ่งขึ้น	2.94	.66	ค่อนข้างสูง
10.	การประกันคุณภาพทำให้ข้าพเจ้าต้องมีความเข้าใจต่อหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนในชั้นปฐมวัย	3.16	.62	ค่อนข้างสูง
11.	การประกันคุณภาพทำให้เด็กมีความสามารถตามพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยในระดับปฐมวัย	3.17	.55	ค่อนข้างสูง

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	ทัศนคติต่อการรับรู้	$\bar{X}$	SD	ระดับทัศนคติ
12.	การประกันคุณภาพทำให้เกิดการประเมินผู้เรียนที่ตรงกับสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน	3.24	.54	ค่อนข้างสูง
13.	การประกันคุณภาพต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติงานทุกชั้นตอน	3.19	.55	ค่อนข้างสูง
14.	การประกันคุณภาพทำให้ข้าพเจ้าต้องนำผลการประเมินไปปรับปรุงเพื่อพัฒนาในการจัดการศึกษา	3.33	.54	ค่อนข้างสูง
15.	การประกันคุณภาพทำให้เกิดระบบสารสนเทศที่ดีในชั้นตอนการทำงาน	3.30	.53	ค่อนข้างสูง
16.	การประกันคุณภาพทำให้เกิดการประเมินตนเองเป็นข้อมูลย้อนกลับให้กับผู้สอนหาทางวางแผนปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอน	3.36	.55	ค่อนข้างสูง
17.	การประกันคุณภาพทำให้เกิดระบบนิเทศภายในที่ดี	3.28	.53	ค่อนข้างสูง
18.	การประกันคุณภาพทำให้บุคคลภายนอกที่มารับรองคุณภาพ ได้เห็นข้อมูลที่เป็นปัญหาที่แท้จริงของสถานศึกษา	3.25	.62	ค่อนข้างสูง
19.	การประกันคุณภาพได้รับคำแนะนำในการจัดการศึกษาจากบุคคลภายนอก	2.99	.66	ค่อนข้างสูง
20.	การประกันคุณภาพทำให้เกิดการติดตามผลงานในการปฏิบัติงาน	3.26	.54	ค่อนข้างสูง
	รวม	3.15	.31	ค่อนข้างสูง

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่า

ครูปฐมวัยมีทัศนคติต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนด้านการรับรู้ อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 3.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีเพียง 1 ข้อ (ข้อ 5) ที่ครูแสดงถึงการมีระดับทัศนคติค่อนข้างต่ำ คือ การประกันคุณภาพเป็นสิ่งที่ต้องทำเพิ่มจากงานปกติ ($\bar{X} = 2.41$)

ตาราง 4 ทิศนคติต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครด้านความรู้สึก จำแนกรายข้อ

ข้อ	ทิศนคติด้านความรู้สึก	$\bar{X}$	SD	ระดับทิศนคติ
1.	ข้าพเจ้ายินดีต่อนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานคร	3.24	.54	ค่อนข้างสูง
2.	การประกันคุณภาพเป็นสิ่งที่เข้าใจยาก	2.76	.65	ค่อนข้างสูง
3.	ข้าพเจ้ายินดีที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินกิจกรรมในการประกันคุณภาพ	3.36	.53	ค่อนข้างสูง
4.	ข้าพเจ้ามีความภาคภูมิใจในการร่วมการวางแผนการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน /แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.26	.57	ค่อนข้างสูง
5.	ข้าพเจ้ามีความยินดีที่จะสนับสนุนในการดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมการประกันคุณภาพ	3.38	.52	ค่อนข้างสูง
6.	ข้าพเจ้ากระตือรือร้นในการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น	3.25	.51	ค่อนข้างสูง
7.	ข้าพเจ้าพอใจที่ได้สร้างเครื่องมือที่หลากหลายในการประเมินการปฏิบัติงาน	3.18	.48	ค่อนข้างสูง
8.	ข้าพเจ้าหนักใจในการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้	2.42	.68	ค่อนข้างต่ำ
9.	ข้าพเจ้ากังวลใจในวิธีการแปรผลข้อมูล	2.55	.68	ค่อนข้างสูง
10.	การเขียนรายงานประเมินตนเอง เป็นภาระเพิ่มขึ้นกว่าเดิม	2.61	.68	ค่อนข้างสูง
11.	การประเมินภายนอกทำให้ข้าพเจ้ากังวลใจ	2.43	.72	ค่อนข้างต่ำ
12.	ข้าพเจ้าไม่แน่ใจในคณะประเมินมาตรฐานโรงเรียนจากภายนอกว่าจะมีบรรทัดฐานเดียวกันทั้งหมด	2.24	.84	ค่อนข้างต่ำ
13.	ข้าพเจ้าไม่พอใจเมื่อถูกประเมินจากบุคคลภายนอก	3.18	.68	ค่อนข้างสูง
14.	ข้าพเจ้ากังวลใจกับการประเมินจากคณะบุคคลภายนอก	2.60	.78	ค่อนข้างสูง
15.	ข้าพเจ้าชอบที่ได้รับคำแนะนำในการประเมิน	3.35	.53	ค่อนข้างสูง
16.	ข้าพเจ้าพอใจที่โรงเรียนได้รับการประเมินจากบุคคลทั้งภายในและภายนอก	3.31	.54	ค่อนข้างสูง

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	ทัศนคติด้านความรู้สึก	$\bar{X}$	SD	ระดับทัศนคติ
17.	ข้าพเจ้าคลุมเครือในทิศทางการประกันคุณภาพในระดับชั้นปฐมวัย	2.32	.85	ค่อนข้างต่ำ
18.	การประกันคุณภาพทำให้ข้าพเจ้าเกิดความภาคภูมิใจ	3.17	.57	ค่อนข้างสูง
19.	การประกันคุณภาพทำให้ข้าพเจ้าชวนขยายหาความรู้เพิ่มเติม	3.21	.48	ค่อนข้างสูง
20.	ข้าพเจ้าหนักใจในการสร้างเครื่องมือในการประเมินผล การปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่ตั้งไว้	2.36	.69	ค่อนข้างต่ำ
	รวม	2.91	.33	ค่อนข้างสูง

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า

ครูปฐมวัยมีทัศนคติต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนด้านความรู้สึก อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 2.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อรายการที่ครูแสดงถึงการมีทัศนคติค่อนข้างต่ำ 5 อันดับแรก คือ ข้อ 11 การประเมินภายนอกทำให้ข้าพเจ้ากังวลใจ ($\bar{X} = 2.43$), ข้อ 8 ข้าพเจ้าหนักใจในการวิเคราะห์ ข้อมูลเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ ($\bar{X} = 2.42$), ข้อ 20 ข้าพเจ้าหนักใจในการสร้างเครื่องมือ ในการประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ ($\bar{X} = 2.36$), ข้อ 17 ข้าพเจ้าคลุมเครือในทิศทางการประกันคุณภาพในระดับชั้นปฐมวัย ($\bar{X} = 2.32$) และ ข้อ 12 ข้าพเจ้าไม่แน่ใจในคณะประเมินมาตรฐานโรงเรียนจากภายนอกกว่าจะมีบรรทัดฐานเดียวกันทั้งหมด ($\bar{X} = 2.24$)

ตาราง 5 ทัศนคติต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครด้านการปฏิบัติ จำแนกรายข้อ

ข้อ	ทัศนคติด้านการปฏิบัติ	$\bar{X}$	SD	ระดับทัศนคติ
1.	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามนโยบายการประกันคุณภาพของ กรุงเทพมหานคร	3.24	.44	ค่อนข้างสูง
2.	ข้าพเจ้าเต็มใจที่สนับสนุนในการจัดทำธรรมนูญ โรงเรียน /แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.34	.47	ค่อนข้างสูง
3.	ข้าพเจ้ายินดีที่ได้เป็นผู้มีส่วนร่วมในคณะกรรมการ การดำเนินการจัดธรรมนูญโรงเรียน	3.28	.50	ค่อนข้างสูง
4.	ได้มีการวางแผนการประชุมเกี่ยวกับการทำงาน	3.24	.55	ค่อนข้างสูง
5.	ข้าพเจ้าไม่ได้เป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การประกันคุณภาพการศึกษาเลยเพราะเป็นเรื่องของ ผู้บริหารเท่านั้น	3.33	.74	ค่อนข้างสูง

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	ทัศนคติต่อการรับรู้	$\bar{X}$	SD	ระดับทัศนคติ
6.	ข้าพเจ้าได้รับการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อมูลด้าน การประกันคุณภาพการศึกษา	2.72	.68	ค่อนข้างสูง
7.	ข้าพเจ้าไม่เคยเข้าประชุมเพราะเสียเวลา	3.62	.66	สูง
8.	มีการจัดเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.36	.48	ค่อนข้างสูง
9.	ศึกษาและวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ในปัจจุบันด้านต่าง ๆ เพื่อ ปรับใช้ในการศึกษาปฐมวัย	3.14	.46	ค่อนข้างสูง
10.	มีการวิเคราะห์ผู้เรียนก่อนการสอน	2.92	.55	ค่อนข้างสูง
11.	ข้าพเจ้าศึกษาตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียนเพื่อปรับใช้ให้ เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย	3.09	.46	ค่อนข้างสูง
12.	ข้าพเจ้าศึกษาระบบการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ	2.86	.52	ค่อนข้างสูง
13.	ข้าพเจ้าศึกษาข้อมูลจากสารสนเทศ ก่อนการจัด การศึกษา	2.87	.54	ค่อนข้างสูง
14.	ข้าพเจ้านำผลการประเมินตนเองมาใช้ปรับปรุงแก้ไข ในการจัดการเรียนการสอน	3.15	.46	ค่อนข้างสูง
15.	มีระบบการนิเทศภายในโรงเรียน	3.07	.57	ค่อนข้างสูง
16.	คณะครูและคณะบริหารช่วยกันสร้างเครื่องมือที่ใช้ใน การประเมินผลงาน เช่น แบบสอบถาม แบบสังเกต	3.18	.55	ค่อนข้างสูง
17.	คณะครูช่วยนำผลการประเมินมาชี้แจงในที่ประชุม แล้วช่วยกันแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง	3.11	.62	ค่อนข้างสูง
18.	มีการประเมินตนเองและการจัดทำรายงานได้อย่าง ถูกต้องตามสภาพจริง	3.05	.61	ค่อนข้างสูง
19.	ข้าพเจ้าจะต่อต้านการประเมินคุณภาพเพราะเป็น การทำงานที่ซ้ำซ้อน	3.35	.75	ค่อนข้างสูง
20.	ข้าพเจ้าไม่ยอมรับที่จะต้องประเมินจากบุคคลภายนอก นอกจากหลายคณะ	3.38	.74	ค่อนข้างสูง
	รวม	3.17	.30	ค่อนข้างสูง

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า

ครูปฐมวัยมีทัศนคติต่อการประกันคุณภาพด้านความรู้สึก อยู่ในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อรายการที่ครูแสดงถึงการมีทัศนคติสูงมีเพียง 1 ข้อ คือ ข้อ 7 ข้าพเจ้าไม่เคยเข้าประชุมเพราะเสียเวลา ($\bar{X} = 3.62$)

3 เปรียบเทียบทัศนคติของครูปฐมวัยจำแนกตามขนาดโรงเรียน การเปิดรับสื่อมวลชนและลักษณะของประสบการณ์ต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาหาค่าเฉลี่ยและค่าความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพ ในแต่ละด้านและคะแนนรวม จำแนกตามขนาดโรงเรียน การเปิดรับสื่อข่าวสาร และลักษณะของประสบการณ์ แล้วทดสอบความแตกต่างของทัศนคติระหว่างตัวแปรอิสระโดยใช้ F-test ตลอดจนตรวจสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้ วิธีเชฟเฟ (Scheff's Test) ในกรณีที่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่มากกว่าสองกลุ่ม ตาราง 6 – 20

ตาราง 6 ทัศนคติต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจำแนกตามขนาดโรงเรียน

ทัศนคติต่อการประกันคุณภาพ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
1. ด้านการรับรู้	ระหว่างกลุ่ม	.338	2	0.169	1.722
	ภายในกลุ่ม	18.368	187	0.098	
	รวม	18.706	189		
2. ด้านความรู้สึก	ระหว่างกลุ่ม	.556	2	0.278	2.565
	ภายในกลุ่ม	20.277	187	0.108	
	รวม	20.833	189		
3. ด้านการปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	.747	2	0.374	4.436*
	ภายในกลุ่ม	15.749	187	0.084	
	รวม	16.497	189		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.51	2	0.255	3.528*
	ภายในกลุ่ม	13.52	187	0.072	
	รวม	14.03	189		

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า

ทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพจำแนกตามขนาดโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมและด้านการปฏิบัติ

ในกรณีที่พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ต่อไปด้วยการนำค่าเฉลี่ยทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพ ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันมาทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheff's Test) ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 7

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติโดยภาพรวมของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนเป็นรายคู่
จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	เล็ก	กลาง	ใหญ่
	2.97	3.09	3.11
เล็ก	-	0.12	0.14*
กลาง	-	-	0.02
ใหญ่	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 7 พบว่า ครูปฐมวัยในโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็กมีทัศนคติ
โดยรวมต่อการประกันคุณภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติด้านการปฏิบัติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนเป็น
รายคู่ จำแนกขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	ใหญ่	กลาง	เล็ก
	3.23	3.18	3.05
ใหญ่	-	0.05	0.18*
กลาง	-	-	0.13
เล็ก	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 8 พบว่า ครูปฐมวัยที่ในโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็กมี
ทัศนคติด้านการปฏิบัติต่อการประกันคุณภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความ
แตกต่าง

ตาราง 9 ทศนคติต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจำแนกการเปิดรับสื่อข่าวสาร
ด้านการอ่านบทความ

ทศนคติต่อการประกันคุณภาพ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
1. ด้านการรับรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.930	2	0.465	4.891*
	ภายในกลุ่ม	17.776	187	0.095	
	รวม	18.706	189		
2. ด้านความรู้สึก	ระหว่างกลุ่ม	0.797	2	0.398	3.718*
	ภายในกลุ่ม	20.036	187	0.107	
	รวม	20.833	189		
3. ด้านการปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	0.987	2	0.493	5.947*
	ภายในกลุ่ม	15.510	187	0.082	
	รวม	16.497	189		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.742	2	0.371	5.217*
	ภายในกลุ่ม	13.288	187	0.071	
	รวม	14.03	189		

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 9 พบว่า

ทศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพเมื่อจำแนกตามการเปิดรับสื่อข่าวสาร ด้านการอ่านบทความมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมและรายด้าน ในด้านการรับรู้ ด้านความรู้สึก และด้านการปฏิบัติ

ในกรณีที่พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ต่อไปด้วยการนำค่าเฉลี่ยทศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพ ที่มีการอ่านบทความต่างกันมาทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheff's Test) ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 10

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติโดยภาพรวมของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนเป็นรายคู่ จำแนกการเปิดรับสื่อข่าวสาร ในด้านการอ่านบทความ

อัตราการอ่านบทความ	ไม่เคย	1 – 2 ครั้ง	มากกว่า 2 ครั้ง
ต่อสัปดาห์	2.84	3.07	3.13
ไม่เคย	-	0.23*	0.29*
1 – 2 ครั้ง	-	-	0.06
มากกว่า 2 ครั้ง	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 10 พบว่า ครูปฐมวัยที่ไม่เคยอ่านบทความกับอ่านบทความ 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์ และอ่านบทความมากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์มีทัศนคติโดยภาพรวมต่อการประกันคุณภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูปฐมวัยที่อ่านบทความ 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์กับที่อ่านบทความมากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์ไม่ต่างกัน

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติด้านการรับรู้ของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนเป็นรายคู่ จำแนกการเปิดรับสื่อข่าวสาร ด้านการอ่านบทความ

อัตราการอ่านบทความ	ไม่เคย	1 – 2 ครั้ง	มากกว่า 2 ครั้ง
ต่อสัปดาห์	2.87	3.17	3.15
ไม่เคย	-	.30*	0.28*
1 – 2 ครั้ง	-	-	0.02
มากกว่า 2 ครั้ง	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 11 พบว่า ครูปฐมวัยที่ไม่เคยอ่านบทความกับอ่านบทความ 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์และอ่านบทความมากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์มีทัศนคติด้านการรับรู้ต่อการประกันคุณภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูปฐมวัยที่อ่านบทความ 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์กับครูปฐมวัยที่อ่านบทความมากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์ไม่ต่างกัน

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติด้านความรู้สึกของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนเป็นรายคู่ จำแนกการเปิดรับสื่อข่าวสาร ด้านการอ่านบทความ

อัตราการอ่านบทความ	ไม่เคย	1-2 ครั้ง	มากกว่า 2 ครั้ง
ต่อสัปดาห์	2.66	2.91	2.96
ไม่เคย	-	.25	0.30*
1-2 ครั้ง	-	-	0.05
มากกว่า 2 ครั้ง	-	-	.

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 12 พบว่า ครูปฐมวัยที่ไม่เคยอ่านบทความกับอ่านบทความมากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์มีทัศนคติด้านความรู้สึกต่อการประกันคุณภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติด้านการปฏิบัติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนเป็นรายคู่ จำแนกการเปิดรับสื่อข่าวสาร ด้านการอ่านบทความ

อัตราการอ่านบทความ	ไม่เคย	1-2 ครั้ง	มากกว่า 2 ครั้ง
ต่อสัปดาห์	2.99	3.14	3.28
ไม่เคย	-	0.15	0.29*
1-2 ครั้ง	-	-	0.14*
มากกว่า 2 ครั้ง	-	-	.

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 13 พบว่า ครูปฐมวัยที่อ่านบทความมากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์กับครูปฐมวัยที่ไม่เคยอ่านบทความและอ่านบทความ 1-2 ครั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนครูปฐมวัยที่ไม่เคยอ่านบทความกับครูปฐมวัยที่อ่านบทความมากกว่า 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ไม่ต่างกัน

ตาราง 14 ทศนคติต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจําแนกการเปิดรับสื่อข่าวสาร
ด้านการฟังข่าวสาร

ทศนคติต่อการประกันคุณภาพ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F
1. ด้านการรับรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.052	2	0.026	0.265
	ภายในกลุ่ม	18.653	187	0.099	
	รวม	18.706	189		
2. ด้านความรู้สึก	ระหว่างกลุ่ม	0.078	2	0.039	0.356
	ภายในกลุ่ม	20.754	187	0.111	
	รวม	20.833	189		
3. ด้านการปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	0.603	2	0.302	3.55*
	ภายในกลุ่ม	15.893	187	0.084	
	รวม	16.497	189		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.161	2	0.08	1.087
	ภายในกลุ่ม	13.869	187	0.74	
	รวม	14.03	189		

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 14 พบว่า

ทศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพจําแนกการเปิดรับสื่อข่าวสาร ด้านการฟังข่าวสาร
ไม่แตกต่างกันในภาพรวมแต่ด้านการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในกรณีที่พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ต่อไปด้วยการนำค่า
เฉลี่ยทศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพ ที่มีการฟังข่าวสารต่างกันมาทดสอบความแตกต่างเป็น
รายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ้ (Scheff's Test) ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 15

ตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติด้านการปฏิบัติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนเป็นรายคู่ จำแนกการเปิดรับสื่อข่าวสาร ด้านการฟังข่าวสาร

อัตราการฟังข่าวสาร	ไม่เคย	1-2 ครั้ง	มากกว่า 2 ครั้ง
ต่อสัปดาห์	3.15	3.12	3.25
ไม่เคย	-	0.03	0.10
1-2 ครั้ง	-	-	0.13*
มากกว่า 2 ครั้ง	-	-	.

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 15 พบว่า ครูปฐมวัยที่ฟังข่าวสารมากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์กับฟังข่าวสาร 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ มีทัศนคติด้านการปฏิบัติต่อการประกันคุณภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 16 ทัศนคติต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจำแนกลักษณะของประสบการณ์ ด้านการอบรม

ทัศนคติต่อการประกันคุณภาพ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
1. ด้านการรับรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.143	2	0.071	0.723
	ภายในกลุ่ม	18.562	187	0.099	
	รวม	18.706	189		
2. ด้านความรู้สึกรู้สึก	ระหว่างกลุ่ม	0.683	2	0.341	3.169*
	ภายในกลุ่ม	20.150	187	0.108	
	รวม	20.833	189		
3. ด้านการปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	1.032	2	0.516	6.242*
	ภายในกลุ่ม	15.464	187	0.082	
	รวม	16.497	189		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.545	2	0.273	3.781*
	ภายในกลุ่ม	13.485	187	0.072	
	รวม	14.03	189		

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 16 พบว่า

ทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพจำแนกลักษณะของประสบการณ์ ด้านการอบรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมและรายด้าน ในด้านการปฏิบัติและด้านความรู้สึกรู้สึก

ในกรณีที่พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ต่อไปด้วยการนำค่าเฉลี่ยทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพ ที่มีการอบรมต่างกันมาทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheff's Test) ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 17

ตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติโดยรวมของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนเป็นรายคู่ จำแนกลักษณะของประสบการณ์ ด้านการอบรม

จำนวนครั้ง	ไม่เคย	1-2 ครั้ง	มากกว่า 2
	3.03	3.04	3.15
ไม่เคย	-	0.01	0.12
1-2 ครั้ง	-	-	0.10*
มากกว่า 2 ครั้ง	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 17 พบว่าครูปฐมวัยจำแนกตามลักษณะของประสบการณ์ ด้านการอบรม จำนวนมากกว่า 2 ครั้งกับจำนวนที่อบรม 1 – 2 ครั้งมีทัศนคติต่อการประกันคุณภาพโดยภาพรวมแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 18 ผลการเปรียบเทียบทัศนคติด้านการปฏิบัติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนเป็นรายคู่ จำแนกลักษณะของประสบการณ์ ด้านการอบรม

จำนวนครั้ง	ไม่เคย	1-2 ครั้ง	มากกว่า 2
	3.07	3.12	3.26
ไม่เคย	-	0.05	0.18*
1-2 ครั้ง	-	-	0.14*
มากกว่า 2 ครั้ง	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 18 พบว่า ครูปฐมวัยจำแนกตามลักษณะของประสบการณ์ ด้านการอบรม จำนวนครั้งมากกว่า 2 กับจำนวนที่อบรม 1 – 2 ครั้ง และไม่เคยอบรมเลย มีทัศนคติต่อการประกันคุณภาพด้านการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 19 ทศนคติต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจำแนกลักษณะของ
 ประสพการณ์ ด้านการเป็นวิทยากร

ทศนคติต่อการประกันคุณภาพ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F
1. ด้านการรับรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.262	2	0.131	1.329
	ภายในกลุ่ม	18.444	187	0.098	
	รวม	18.706	189		
2. ด้านความรู้สึกรู้สึก	ระหว่างกลุ่ม	0.645	2	0.323	2.989
	ภายในกลุ่ม	20.188	187	0.108	
	รวม	20.833	189		
3. ด้านการปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	0.241	2	0.121	1.387
	ภายในกลุ่ม	16.256	187	0.086	
	รวม	16.497	189		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.357	2	0.178	2.439
	ภายในกลุ่ม	13.673	187	0.073	
	รวม	14.03	189		

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 19 พบว่า

ครูปฐมวัยจำแนกตามลักษณะของประสพการณ์ ด้านการเป็นวิทยากรการมีทศนคติต่อการประกัน
 คุณภาพโดยภาพรวมและรายด้าน ในด้านการรับรู้ ด้านความรู้สึกรู้สึกและด้านการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

ตาราง 20 ทศนคติต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจำแนกลักษณะของ
 ประสพการณ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน

ทศนคติต่อการประกันคุณภาพ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F
1. ด้านการรับรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.478	2	0.239	2.451
	ภายในกลุ่ม	18.228	187	0.097	
	รวม	18.706	189		
2. ด้านความรู้สึก	ระหว่างกลุ่ม	0.581	2	0.29	2.681
	ภายในกลุ่ม	20.252	187	0.108	
	รวม	20.833	189		
3. ด้านการปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	0.307	2	0.154	1.775
	ภายในกลุ่ม	16.189	187	0.086	
	รวม	16.497	189		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.428	2	0.214	2.939
	ภายในกลุ่ม	13.602	187	0.072	
	รวม	14.03	189		

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 20 พบว่า

ครูปฐมวัยจำแนกตามลักษณะของประสพการณ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงานมีทศนคติต่อการ
 ประกันคุณภาพโดยภาพรวมและรายด้าน ในด้านการรับรู้ ด้านความรู้สึกและด้านการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้ต้องการศึกษาทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเพื่อศึกษาระดับของทัศนคติต่อการประกันคุณภาพและศึกษาทัศนคติต่อการประกันคุณภาพจำแนกตามขนาดโรงเรียน การเปิดรับสื่อมวลชน และลักษณะของประสบการณ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอน นักวิชาการ ศึกษานิเทศก์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสำหรับใช้เป็นแนวทางแก้ไขปรับปรุงและการวางแผนการอบรม การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพจำแนกตามขนาดของโรงเรียน การเปิดรับสื่อข่าวสารและลักษณะของประสบการณ์

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางและเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักวิชาการ ศึกษานิเทศก์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสำหรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง และการวางแผนการจัดการอบรม การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน

สมมุติฐานในงานวิจัย

1. ระดับของทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในด้าน การรับรู้ การแสดงความรู้สึก และการปฏิบัติ
2. เปรียบเทียบทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพจำแนกตาม ขนาดโรงเรียน การเปิดรับสื่อข่าวสาร และลักษณะของประสบการณ์ แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 1.1 ประชากรที่ทำการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ครูปฐมวัยที่สอนในชั้นอนุบาลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 428 โรงเรียน
  - 1.2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง 50% ของกลุ่มประชากรทั้งหมด ได้ประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัยจาก 214 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 190 คน

2. ขอบเขตระยะเวลา

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2547 - วันที่ 10 มีนาคม 2547 โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 190 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของครูปฐมวัย ขนาดโรงเรียน การเปิดรับสื่อข่าวสาร และลักษณะของประสบการณ์ ชนิดเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามวัดด้านความรู้ที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา วัดโดยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองมีจำนวน 20 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 อันดับ เป็นข้อคำถามทั้งทางบวกและทางลบ ให้ผู้ตอบเลือกตอบตามความเป็นจริง เห็นด้วยมากที่สุดให้ 4 คะแนน เห็นด้วยมากให้ 3 คะแนน เห็นด้วยน้อย 2 คะแนน เห็นด้วยน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน และถ้าเป็นข้อคำถามเชิงลบจะให้คะแนนกลับกัน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามวัดด้านความรู้สึกที่มีต่อการประกันคุณภาพ วัดโดยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีจำนวน 20 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 อันดับ เป็นข้อคำถามทั้งทางบวกและทางลบ เห็นด้วยมากที่สุดให้ 4 คะแนน เห็นด้วยมากให้ 3 คะแนน เห็นด้วยน้อย 2 คะแนน เห็นด้วยน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน และถ้าเป็นข้อคำถามเชิงลบจะให้คะแนนกลับกัน

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามวัดการปฏิบัติที่มีต่อการประกันคุณภาพ วัดโดยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีจำนวน 20 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 อันดับ เป็นข้อคำถามทั้งทางบวกและทางลบ เห็นด้วยมากที่สุดให้ 4 คะแนน เห็นด้วยมากให้ 3 คะแนน เห็นด้วยน้อย 2 คะแนน เห็นด้วยน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน และถ้าเป็นข้อคำถามเชิงลบจะให้คะแนนกลับกัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยขอให้สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียนในสังกัด เพื่อขอความอนุเคราะห์แจ้งผู้เกี่ยวข้องตอบแบบสอบถาม
3. ส่งแบบสอบถามและหนังสือตอบรับจากสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร พร้อมทั้งซองเปล่าติดแสตมป์โดยเจ้าหน้าที่ของถึงผู้วิจัย ไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ระบุ กำหนดวันส่งคืนไว้ด้วยและผู้วิจัยไปสอบถามที่โรงเรียนด้วยตนเองอีกส่วนหนึ่ง ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 1 เดือน
4. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ไต่จากการส่งไปรษณีย์และเก็บข้อมูลด้วยตนเองหลังจากนั้นทำการตรวจดูความเรียบร้อยของแบบสอบถามแต่ละฉบับและทำการคัดเลือกฉบับที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด และดำเนินการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

1. คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจำแนกตามขนาดโรงเรียน การเปิดรับสื่อข่าวสาร และลักษณะของประสบการณ์ นำข้อมูลมาหาค่าความแปรปรวนแล้วทดสอบความแตกต่างของทัศนคติระหว่างตัวแปรอิสระโดยใช้ F - test ตลอดจนตรวจสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้ วิธีเซฟเฟ (Scheffe') ในกรณีที่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่มากกว่าสองกลุ่ม

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ระดับทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 3.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.1 ด้านการรับรู้ที่มีต่อการประกันคุณภาพ พบว่า ทัศนคติของครูปฐมวัยที่มีต่อการประกันคุณภาพ มีทัศนคติอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 3.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อรายการที่ครูแสดงถึงการมีทัศนคติค่อนข้างต่ำมีเพียง 1 ข้อ คือ ข้อ 5 การประกันคุณภาพเป็นสิ่งที่ต้องทำเพิ่มจากงานปกติ ($\bar{X} = 2.41$)

1.2 ด้านความรู้สึกรู้สึกที่มีต่อการประกันคุณภาพ พบว่า ทัศนคติของครูปฐมวัยที่มีต่อการประกันคุณภาพ มีทัศนคติอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 2.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อรายการที่ครูแสดงถึงการมีทัศนคติค่อนข้างต่ำ 5 อันดับแรก คือ ข้อ 11 การประเมินภายนอกทำให้ข้าพเจ้ากังวลใจ ($\bar{X} = 2.43$), ข้อ 8 ข้าพเจ้าหนักใจในการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ ($\bar{X} = 2.42$), ข้อ 20 ข้าพเจ้าหนักใจในการสร้างเครื่องมือในการประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ ($\bar{X} = 2.36$), ข้อ 17 ข้าพเจ้าคลุมเครือในทิศทางการประกันคุณภาพในระดับชั้นปฐมวัย ($\bar{X} = 2.32$) และ ข้อ 12 ข้าพเจ้าไม่แน่ใจในขณะประเมินมาตรฐานโรงเรียนจากภายนอกว่าจะมีบรรทัดฐานเดียวกันทั้งหมด ($\bar{X} = 2.24$)

1.3 ด้านการปฏิบัติที่มีต่อการประกันคุณภาพ พบว่า ทัศนคติของครูปฐมวัยที่มีต่อการประกันคุณภาพ มีทัศนคติอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 3.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อรายการที่ครูแสดงถึงการมีทัศนคติสูงมีเพียง 1 ข้อ คือ ข้อ 7 ข้าพเจ้าไม่เคยเข้าประชุมเพราะเสียเวลา ($\bar{X} = 3.62$)

2. ผลการเปรียบเทียบทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน การเปิดรับสื่อข่าวสาร และลักษณะของประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพต่างกัน ปรากฏผลดังนี้

2.1 ทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพจำแนกตามขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมและด้านการปฏิบัติ

ในกรณีที่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ (Scheffe') พบว่า

ทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพ ครูปฐมวัยในโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็กมีทัศนคติโดยภาพรวมต่อการประกันคุณภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพ ครูปฐมวัยในโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็กมีทัศนคติด้านการปฏิบัติต่อการประกันคุณภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

2.2 ทัศนคติครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกการเปิดรับสื่อข่าวสาร

1) ทัศนคติครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกการเปิดรับสื่อข่าวสารด้านการอ่านบทความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมและรายด้าน ในด้านการรับรู้ ด้านความรู้สึกและด้านการปฏิบัติ

ในกรณีที่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ (Scheffe) พบว่า

ครูปฐมวัยที่ไม่เคยอ่านบทความกับอ่านบทความ 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์ และ อ่านบทความมากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์ มีทัศนคติโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูปฐมวัยที่อ่านบทความ 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์กับที่อ่านบทความมากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์ไม่ต่างกัน

ครูปฐมวัยที่ไม่เคยอ่านบทความกับอ่านบทความมากกว่า 1 - 2 ครั้ง ต่อสัปดาห์และอ่านบทความมากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์มีทัศนคติด้านการรับรู้ต่อการประกันคุณภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูปฐมวัยที่อ่านบทความ 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์กับที่อ่านบทความมากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์ไม่ต่างกัน

ครูปฐมวัยที่ไม่เคยอ่านบทความกับอ่านบทความมากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์มีทัศนคติด้านความรู้สึกต่อการประกันคุณภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ครูปฐมวัยที่อ่านบทความมากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์กับครูปฐมวัยที่ไม่เคยอ่านบทความและอ่านบทความ 1 - 2 ครั้งต่อสัปดาห์มีทัศนคติด้านการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูปฐมวัยที่ไม่เคยอ่านบทความกับอ่านบทความ 1 - 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ไม่ต่างกัน

2) ทัศนคติครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกการเปิดรับสื่อข่าวสารด้านการฟังข่าวสาร ไม่แตกต่างโดยภาพรวมแต่ด้านการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในกรณีที่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีของ (Scheffe) พบว่า

ครูปฐมวัยที่ฟังข่าวสารมากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์กับฟังข่าวสาร 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์มีทัศนคติด้านการปฏิบัติต่อการประกันคุณภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

2.3 ทัศนคติครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกลักษณะของประสบการณ์

1) ทศนคติครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนก ลักษณะของประสบการณ์ ด้านการอบรมมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมและรายด้าน ในด้านการปฏิบัติ

ในกรณีที่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีของ (Scheffe) พบว่า

ครูปฐมวัยจำแนกลักษณะประสบการณ์ ด้านการอบรมจำนวนอบรมมากกว่า 2 ครั้งกับ จำนวนที่อบรม 1 – 2 ครั้งมีทัศนคติโดยภาพรวมต่อการประกันคุณภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ครูปฐมวัยจำแนกลักษณะประสบการณ์ ด้านการอบรมจำนวนอบรมมากกว่า 2 ครั้งกับ จำนวนที่อบรม 1 – 2 ครั้งและไม่เคยอบรมเลยมีทัศนคติด้านการปฏิบัติต่อการประกันคุณภาพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

2) ทศนคติครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนก ลักษณะของประสบการณ์ ด้านการเป็นวิทยากร ในภาพรวมและรายด้าน ในด้านการรับรู้ ด้านความรู้สึกลง และด้านการปฏิบัติ ไม่แตกต่าง

3) ทศนคติครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนก ลักษณะของประสบการณ์การทำงานแบบมีส่วนร่วม ในภาพรวมและรายด้าน ในด้านการรับรู้ ด้านความรู้สึกลง และด้านการปฏิบัติ ไม่แตกต่าง

อภิปรายผล

จากการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของครูปฐมวัยที่มีต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยพิจารณาประเด็นสำคัญ นำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาทัศนคติของครูปฐมวัยที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับ ค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1.1 ด้านการรับรู้ต่อการประกันคุณภาพ ครูปฐมวัยมีทัศนคติการประกันคุณภาพอยู่ในระดับ ค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 3.15$) เนื่องจาก กระแสโลกในยุคโลกาภิวัตน์กระตุ้นให้สังคมได้ตื่นตัวในเรื่องคุณภาพ และมาตรฐานมากยิ่งขึ้นกว่าที่เคยเป็นมาในอดีต ประกอบกับการปฏิรูปการศึกษาเป็นตามเป้าหมายและตาม เงื่อนไขของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ยังมีส่วนสำคัญที่ได้เพิ่มให้การประกัน คุณภาพที่ไม่เคยมีมาก่อนในวงการการศึกษาของไทย เป็นที่สนใจและต้องการมีส่วนร่วมจากบุคคลทุกระดับ (อนุศักดิ์ สมิตสันต์. 2545 : 1) นอกจากนี้กรุงเทพมหานครได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2545-2547)ให้สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานครทุกแห่งได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (สมศ) ภายในปี พ.ศ 2548 และประกอบกับการปฏิรูปวิชาชีพครูได้รับแรงผลักดันจากพระราช บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในการส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิตและพัฒนาครูให้มี คุณภาพและมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงโดยรัฐจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอและให้มีองค์กรวิชาชีพครูและกำหนดให้ครูต้องมีใบ ประกอบวิชาชีพ (สมหมาย จันทรเรือง. 2544 : 222)

ครูเป็นปัจจัยหลักสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนั้นครูจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการประกันคุณภาพ สามารถวิเคราะห์ระบบและกระบวนการในการประกันคุณภาพการศึกษาได้ และสามารถดำเนินการให้เกิดคุณภาพการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของครูในระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอก พร้อมทั้งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (พฤษี ศิริบรรณพิทักษ์ และสุชาติ กิจพิทักษ์, 2545 : 1) ครูจึงเป็นผู้ที่ถูกเรียกร้องและตั้งความหวังไว้สูงมากและครูเท่านั้นที่จะทำให้เป้าหมายดังกล่าวเป็นจริง และเป็นภาระหน้าที่ของครูเองด้วยที่จะต้องปรับปรุงความรู้ ความชำนาญของตนให้ทันสมัยอยู่เสมอ (กองวิชาการ, 2544 : 15) ซึ่งบทบาทครูในสหัสวรรษใหม่ต้องเป็นผู้เฝ้าหาความรู้และต้องมีความทันสมัย สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก (สมหมาย จันทรเรือง, 2544 : 223) จึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าในวิทยาการใหม่ ๆ ที่แพร่กระจายไปทุกสังคม (ยนต์ ชุ่มจิต, 2544 : 280) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา เหนือเกาะหวาย ที่ศึกษาพฤติกรรมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย ตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าสายชั้นอนุบาล และครูผู้สอนชั้นอนุบาล มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีการนำไปปฏิบัติระดับมากและในการปฏิบัติมีปัญหาน้อยที่สุด

1.2 ด้านความรู้สึกที่มีต่อการประกันคุณภาพ ครูปฐมวัยมีทัศนคติต่อการประกันคุณภาพอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 2.91$) ทั้งนี้เนื่องมาจาก การประกันคุณภาพ (Quality Assurance) เป็นระบบในการควบคุม ตรวจสอบและตัดสินคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ในระบบการประกันคุณภาพจะมีการกำหนดเกณฑ์หรือเงื่อนไขแห่งคุณภาพ มีการควบคุมให้เกิดการปฏิบัติตามเกณฑ์ มีการตรวจสอบมาตรฐานการปฏิบัติและมีการตัดสินว่างานหรือกิจกรรมบรรลุตามเกณฑ์ (สมคิด พรหมจ้อย และสุพัทธ์ พิบูลย์, 2544 : 1) การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรงได้แก่ผู้เรียนและผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่สถานประกอบการ ประชาชนและสังคมโดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ซึ่งการประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการ ป้องกันไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิตไม่มีคุณภาพ (จรัส นองมาก, 2544 : 111) และประกอบกับการดำเนินงานของสำนักงานประเมินรับรองมาตรฐานคุณภาพภายนอกมีหลักการเป็นการประเมินโดยใช้รูปแบบ “กลายณมิตรประเมิน” เพื่อตรวจสอบยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษาและช่วยเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น (<http://www.onesqa.or.th/estimate/basicindoctrination/page2.html>) นอกจากนี้สำนักงานการศึกษาได้ดำเนินการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดให้เป็นไปตามระบบการประกันคุณภาพ ได้จัดเอกสารเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและใช้เป็นแนวทางดำเนินการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานโรงเรียน และพร้อมทั้งการประชุมชี้แจง เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและนำเอกสารดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทั้ง 431 โรงเรียน และสำนักงานการศึกษาได้ทำการนิเทศและติดตามผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งในโรงเรียนแกนนำ การประกันคุณภาพการศึกษาและโรงเรียนอื่น ๆ ทุกโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร (หน่วยศึกษานิเทศก์ : คำนำ) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล ว่องวานิช (2544 : 17) พบว่า ครูอาจารย์มากกว่าร้อยละ 95 ยินดีและเต็มใจที่ทำการประเมินภายในและพร้อมที่จะเรียนรู้การทำประเมินผลภายในและจากรายงานผลการ

ประเมินการปฏิบัติงานของผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสถานศึกษา พบว่า ความรู้สึกของสถานศึกษาหลังจากผู้ประเมินภายนอกได้ตรวจเยี่ยมสถานศึกษาไปแล้ว ส่วนมากมีความรู้สึกเป็นการประเมินที่เป็นกัลยาณมิตร ทำให้ได้รับทราบแนวทาง จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา ข้อเสนอแนะตรงสภาพจริงสามารถนำไปพัฒนาสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ยุคปฏิรูปการศึกษาได้ต่อไป และสถานศึกษามีความภาคภูมิใจและประทับใจ รู้สึกมีคุณค่าและมั่นใจในการจัดการศึกษา (<http://www.onesqa.or.th/report/year2546/part3.pdf>)

1.3 ด้านการปฏิบัติที่มีต่อการประกันคุณภาพ ครูปฐมวัยมีทัศนคติต่อการประกันคุณภาพอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 2.91$) สามารถอภิปรายได้ว่า การที่ครูปฐมวัยมีความพร้อมที่จะร่วมมือปฏิบัติเป็นผลสืบเนื่องที่สัมพันธ์กับด้านการรับรู้และด้านความรู้สึกของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพอยู่ในระดับค่อนข้างสูงเช่นกัน ($\bar{X} = 3.15$, $\bar{X} = 2.91$ ตามลำดับ) สอดคล้องกับงานตา วรินทร์านนท์ (2535 : 213) ที่กล่าวว่า เมื่อบุคคลมีความรู้ และความรู้สึกไปในทิศทางใดทิศหนึ่งแล้ว บุคคลนั้นพร้อมจะแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความรู้และความรู้สึกของตนออกมา จากผลการวิจัยยังพบว่า ข้าพเจ้าปฏิบัติตามนโยบายการประกันคุณภาพของกรุงเทพมหานครและ ข้าพเจ้าเต็มใจที่สนับสนุนในการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน /แผนพัฒนาการศึกษา ($\bar{X} = 3.24$, $\bar{X} = 3.34$) ซึ่งอภิปรายได้ว่า การที่ครูแสดงแสดงพฤติกรรมเช่นนั้นแสดงว่าครูมีความตระหนักในหน้าที่ของตนที่ดำเนินกิจกรรมการประกันคุณภาพในโรงเรียนให้เป็นระบบ ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 ที่กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่ง ต้องดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งในปัจจุบันสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาเริ่มมีความเข้าใจและตื่นตัวที่จะดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเริ่มมีความเข้าใจและตื่นตัวที่จะดำเนินการประกันคุณภาพในสถานศึกษามากขึ้น หน่วยงานในสวนกลาง หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่กำกับดูแลในพื้นที่หลายแห่งได้ดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และได้มีการจัดทำเอกสารให้ความรู้กับบุคลากรเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา การกำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพภายใน การพัฒนาให้สถานศึกษามีกระบวนการประกันคุณภาพภายใน มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมในการประเมินภายใน สารบัญญัตินี้ตั้งกล่าว เป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องนำไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะสร้างความมั่นใจแก่พ่อแม่และประชาชนว่าลูกหลานของตนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ (ชนพร ชุมวรฐานี, 2545 : 2) ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูตระหนักถึงความสำคัญในหน้าที่ของตนและพร้อมที่จะพัฒนาการให้การศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพ จำแนกตามขนาดโรงเรียน การเปิดรับสื่อข่าวสาร และลักษณะของประสบการณ์

2.1 ทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพจำแนกตามขนาดโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05 โดยรวมและด้านปฏิบัติ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนขนาดใหญ่มีทรัพยากรการบริหารมากกว่า ทั้งบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และวิธีการจัดการโดยผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารหลายคน ซึ่งในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก มีทรัพยากรการบริหารค่อนข้างจำกัด ซึ่งถ้าหากเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่จะสามารถดำเนินกิจกรรมการปฏิบัติงานได้ครบทุกด้านเป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ (แก้วเวียง วิโรจน์รัตน์, 2544 : 162) และโรงเรียนขนาดใหญ่เป็นที่ผู้สนใจและจับตามองเป็นอย่างมาก จึงทำให้โรงเรียนขนาดใหญ่ต้องมีการดำเนินการปฏิบัติงานให้ตรงกับการปฏิรูปการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผดุงศักดิ์ แสงสว่าง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติตามกระบวนการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาค้นคว้า

พบว่า ครู อาจารย์ในโรงเรียนขนาดต่างกันมีการปฏิบัติตามกระบวนการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมและเป็นรายชั้นตอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครู อาจารย์ในขนาดสอง มีการปฏิบัติมากกว่าครูอาจารย์ในโรงเรียนขนาดสามและสี่ การบริหารโรงเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดการศึกษานั้น โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ย่อมจัดกิจกรรมและวิธีการพัฒนา งานด้านต่าง ๆ แตกต่างกันไป ทั้งในด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรทั้งนี้เพราะปัจจัยต่าง ๆ ในการสนับสนุนของโรงเรียนย่อมแตกต่างกัน อันเป็นผลทำให้คุณภาพของโรงเรียนแต่ละขนาดมีความแตกต่างกันไป ด้วย ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้อาจส่งผลทำให้ทัศนคติของบุคลากรในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีทัศนคติต่อการประกันคุณภาพแตกต่างกัน

2.2 ทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพจำแนกการเปิดรับสื่อข่าวสาร

1) ทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพจำแนกการเปิดรับสื่อข่าวสาร

ด้านการอ่านบทความ มีทัศนคติต่อการประกันคุณภาพโดยรวมและรายด้าน ในด้านการรับรู้ ด้านความรู้สึก และด้านการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ความเจริญก้าวหน้าของสังคมในยุคที่เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารเกิดขึ้นมากมายและแพร่หลายได้อย่างรวดเร็ว (กรวิชาการ, 2544 : คำนำ) กิจกรรมด้านการสื่อสารในปัจจุบันเป็นกิจกรรมที่มีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับคนเป็นจำนวนมาก เนื่องจากสังคมในปัจจุบันเป็นสังคมที่มีขนาดใหญ่และมีความสลับซับซ้อน การสื่อสารในสังคมจึงต้องอาศัยระบบการสื่อสารมวลชนเป็นสำคัญ (ประมะ สตะเวทิน, 2540 : 27) และวิศรา วราลักษณ์ได้อธิบายถึง สื่อมวลชนว่าหมายถึงสื่อทำให้ผู้ส่งสารซึ่งอาจจะเป็นบุคคลเดียวกันหรือกลุ่มบุคคลสามารถส่งสารข้อมูลไปยังผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากและอยู่กระจัดกระจายได้ในเวลาอันรวดเร็ว นอกจากนี้ โรเจอร์ส (1973 : 43 - 92) ได้กล่าวว่า การสื่อสารคือกระบวนการที่ให้ความคิดและข่าวสารจากแหล่งความรู้ไปยังผู้รับสาร เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 3 ประการ คือการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้รับสาร โดยสื่อมวลชนจะเป็นตัวเสริมเพิ่มความรู้อันเป็นผลต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย เรืองมณีชัชวาล (2539) ที่พบว่า พฤติกรรมการสื่อสารมีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาในระดับความรู้ ทัศนคติ และการนำนวัตกรรมไปใช้สาขาโรจน์ แฟงยัง (2536) ที่พบว่า พฤติกรรมการสื่อสารมีอิทธิพลโดยตรงต่อการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และธวัชชัย พานิชยากรณ์ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการศึกษาพฤติกรรมเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการใช้เครือข่ายสารสนเทศห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในเรื่องเครือข่าย จุฬาลิเน็ตแต่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติที่มีต่อเครือข่ายจุฬาลิเน็ต ของอาจารย์ นักวิชาการในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้ ทำให้ครูปฐมวัยที่มีการเปิดรับสื่อข่าวสารทั้งด้านการอ่านบทความ ส่งผลให้ครูปฐมวัยเกิดการรับรู้ ความรู้สึกและการปฏิบัติในดำเนินกิจกรรมการประกันคุณภาพในโรงเรียน

2) ทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพจำแนกการเปิดรับสื่อข่าวสาร

ด้านการการฟังข่าวสาร มีทัศนคติต่อการประกันคุณภาพโดยรวมและรายด้าน ในด้านการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัจจุบันนี้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อชนิดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งพิมพ์ วิทยุ กระจายเสียง โทรทัศน์ ล้วนเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของเราเป็นอย่างมาก ข่าวบางข่าว เหตุการณ์บางเหตุการณ์ ความเคลื่อนไหวบางอย่าง อาจส่งผลผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม ในประเทศ ในโลกก็มี และในที่สุดย่อมกระทบถึงตัวเราทุกคน ฉะนั้นถ้าหากว่าเราสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อเหล่านี้บ่อยเป็นประจำ ก็ย่อมทำให้เป็นคนรอบรู้ต่อโลกต่อเหตุการณ์

ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ การรับสื่อจึงนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคนโดยเฉพาะ จำเป็นอย่างยิ่งยวดสำหรับคนในอาชีพครูซึ่งมีหน้าที่ถ่ายทอดข้อมูลความรู้ให้เยาวชน (กระจกเงา : 73) นอกจากนี้ชาร์ลส์ อัทกิน (ต่อตระกูล อุบลวัตร อ้างอิงจาก Charles K. Atkin. 1973 : 208) กล่าวว่า บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมากย่อมมีหูตากว้างไกล มีความรู้ความเข้าใจในสภาพแวดล้อมและเป็นทันสมัยทันเหตุการณ์กว่าบุคคลที่เปิดรับข่าวสารน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคุชฎิ โยเหลา อ้อมเดือน สดมณีและวันเพ็ญ วรวงศ์พงศา(2544 : 104) ที่ศึกษาปัจจัยระดับบุคคลและระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของครู สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 พบว่า พฤติกรรมการสื่อสารเป็นปัจจัยระดับบุคคลปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยพบว่าพฤติกรรมการสื่อสารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษา กล่าวคือ ครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารสูงจะมีการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาสูงด้วย ทั้งนี้เนื่องจากว่า พฤติกรรมการสื่อสารเป็นการแสดงออกเพื่อสื่อความหมายกัน โดยทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้สึก นึกคิด ทศนคติและประสบการณ์ เพื่อให้บุคคลเข้าใจตรงกัน (ขวัญเรือน กิตติวัฒน์. 2533 : 5 – 6) โดยครูที่มีพฤติกรรมการสื่อสารสูง คือครูที่มีการสื่อสารระหว่างบุคคลและการสื่อสารมวลชนสูง เช่น ฟังรายการวิทยุที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ อ่านหนังสือพิมพ์โดยการเปิดคอลัมน์การศึกษา ชมรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ค้นคว้าหนังสือและเอกสารเกี่ยวกับวิชาที่สอนอ่านวารสารการศึกษา เป็นต้น ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้ ทำให้ครูปฐมวัยที่มีการเปิดรับสื่อข่าวสารด้านการฟังข่าวสาร ส่งผลให้ครูปฐมวัยเกิดความรู้และความเข้าใจที่ดีในการปฏิบัติกิจกรรมการประกันคุณภาพในโรงเรียน

2.3 ทศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

จำแนกลักษณะของประสบการณ์

1) ทศนคติของครูปฐมวัยจำแนกลักษณะของประสบการณ์ด้านอบรม พบว่า มีทศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมและรายด้านในด้านการปฏิบัติ ซึ่งสามารถอภิปรายได้ว่า ปัจจุบันหน่วยงานทั้งทางราชการและเอกชนได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งการฝึกอบรมเป็นวิธีการหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างคุณภาพของบุคคลได้ (สายใจ ชูปวา. 2541 : 67) การฝึกอบรมเป็นวิธีการสำหรับกระตุ้นและพัฒนาคน ให้มีความตื่นตัวและขวนขวายในความรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป หรือได้พัฒนาให้ก้าวหน้าขึ้น (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2537 : 5) การเข้ารับการอบรม เป็นกระบวนการเสริมสร้างเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ความชำนาญ และทศนคติอันเหมาะสมจนสามารถก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง ในพฤติกรรมและทศนคติ เพื่อยกระดับการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น นอกจากนี้ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2522 : 65) ได้กล่าวว่าสิ่งที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทศนคติได้ก็คือการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยสมเกียรติ โศภณายะ (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนำความรู้ ความสามารถและทักษะที่ได้จากการอบรมความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า ครูโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นต่อการนำความรู้ ความสามารถและทักษะที่ได้จากการอบรมความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยอบรมและรายด้าน อยู่ในระดับดีมาก และสายใจ ชูปวา (2541 : 67) ศึกษาผลการอบรมโครงการให้ความร่วมมือทางวิชาการสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดสาธารณสุขพระราชูปถัมภ์ประชาชนลาวในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทั้งหลักสูตรระยะสั้นและหลักสูตรระยะยาว พบว่าผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ นำความรู้และทักษะด้านการจัดการ ด้าน

งานเทคนิคไปใช้ในการปฏิบัติงานห้องสมุดในระดับปานกลาง ส่วนความรู้ด้านงานบริการและกิจกรรม ผู้เข้ารับการอบรมนำความรู้และทักษะไปใช้ในการปฏิบัติงานห้องสมุดในระดับมาก

2) ทศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพจำแนกลักษณะของประสบการณ์ ด้านเป็นวิทยากร พบว่า มีทัศนคติต่อการประกันคุณภาพโดยภาพรวมและรายด้าน ในด้านการรับรู้ ด้านความรู้สึก และด้านการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน สามารถอภิปรายได้ว่า จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก สาระบัญญัติดังกล่าวเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องนำไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา (กรมติวิชาการ. 2544ก :17) และประกอบกับการประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาเป็นเรื่องของทุกคนในสถานศึกษา มิใช่เป็นเรื่องของคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ และมีใช่เป็นการดำเนินงานแบบต่างคนต่างทำ แต่เป็นเรื่องที่ทุกคนจะต้องทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และมีความเชื่อมโยงระหว่างภารกิจต่าง ๆ ของสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิชาการ ด้านการบริหาร และ กิจกรรมนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา อันจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อทำให้เด็กไทยเป็นคนดี มีความสามารถและมีความสุขจะช่วยสร้างสรรค์สังคมให้มีสันติ สิ่งแวดล้อมยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 53)

3) ทศนคติของครูปฐมวัยจำแนกลักษณะของประสบการณ์ด้านการมีส่วนร่วมในทำงาน พบว่า ทศนคติต่อการประกันคุณภาพโดยภาพรวมและรายด้าน ในด้านการรับรู้ ด้านความรู้สึก และด้านการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจาก การประกาศการใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ 2542 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 ซึ่งพระราชบัญญัติ หมวด 6 มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 24 – 28)และยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีคุณภาพให้ได้ตามมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้ พัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร ปรับปรุงระบบการบริหารจัดสถานศึกษา รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกและการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพที่ดีขึ้นและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยทั่วไป จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาได้กำหนดเป้าหมายไว้ โดยครู ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน มีความรู้ ทักษะ ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในปี 2546 โรงเรียนทุกแห่งมีระบบประกันคุณภาพการศึกษาและภายในปี 2546 โรงเรียนทุกแห่งได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)(สำนักการศึกษา : 85) และประกอบกับแนวคิดหลักการของการประกันคุณภาพการศึกษา ที่ให้ทุกคนและทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกันคิดและมีส่วนรับผิดชอบในการดำเนินการในการจัดการศึกษาและร่วมกระบวนการประเมินและ

ประกันคุณภาพดำเนิน (กรมสามัญ. 2542ข : 5 –6) ดังนั้นจึงส่งผลให้ครูปฐมวัยที่เป็นบุคลากรที่สำคัญคนหนึ่งในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีหน้าที่ในการรับนโยบายและเป็นการเตรียมรับกับการประเมินผลจากหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งหากผลการประเมินตรวจพบว่า ครูบุคคลใดไม่ปฏิบัติหรือละเมิดต่อนโยบายดังกล่าวจะถือว่าบุคคลนั้นมีความผิดบกพร่องต่อการปฏิบัติหน้าที่ อาจส่งผลต่อหน้าที่การงานที่รับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะผลการทำงานวิจัย

1.1 จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ครูปฐมวัยมีทัศนคติต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยเฉพาะด้านการรับรู้และด้านการปฏิบัติ แต่ในด้านความรู้ต่อการประกันคุณภาพเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อ 11 การประเมินภายนอกทำให้ข้าพเจ้ากังวลใจ ($\bar{X} = 2.43$), ข้อ 8 ข้าพเจ้าหนักใจในการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ ($\bar{X} = 2.42$), ข้อ 20 ข้าพเจ้าหนักใจในการสร้างเครื่องมือในการประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ ($\bar{X} = 2.36$), ข้อ 17 ข้าพเจ้าคลุมเครือในทิศทางของการประกันคุณภาพในระดับชั้นปฐมวัย ($\bar{X} = 2.32$) และ ข้อ 12 ข้าพเจ้าไม่แน่ใจในคณะกรรมการมาตรฐานโรงเรียนจากภายนอกว่าจะมีบรรทัดฐานเดียวกันทั้งหมด ($\bar{X} = 2.24$) ผู้วิจัยเสนอว่า ควรกำหนด ทิศทางในการประกันคุณภาพในระดับชั้นปฐมวัยยังให้ชัดเจนและมาตรฐานตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียนที่เหมาะสมกับพัฒนาการของปฐมวัยเพราะมีการประเมินผู้เรียนที่ใช้มาตรฐานและตัวบ่งชี้เดียวกันกับเด็กชั้นประถม ทำให้ครูปฐมวัยเกิดความหนักใจในการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้

1.2 จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่าครูปฐมวัยที่เปิดรับสื่อข่าวสารมากกว่า 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์มีทัศนคติต่อการประกันคุณภาพค่อนข้างสูงกว่า แสดงให้เห็นครูปฐมวัยที่อ่านบทความและฟังข่าวสารมากทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติที่ดีต่อการประกันคุณภาพด้วย ผู้วิจัยเสนอว่า ควรมีการเสนอบทความเกี่ยวกับการประกันคุณภาพในระดับชั้นปฐมวัยให้มากขึ้นกว่าเดิมจะส่งผลให้ครูปฐมวัยได้ศึกษาและทำความเข้าใจในการประกันคุณภาพได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเรื่องเดียวกันนี้ กับกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น โรงเรียนในสังกัด สปช. โรงเรียนเอกชน เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการประกันคุณภาพ

2. ศึกษาค้นคว้าปัจจัยที่ส่งเสริมการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

3. ศึกษาสภาพการดำเนินกิจกรรมการประกันคุณภาพ ภายหลังจากที่ได้รับการประเมินจาก

ภายในและภายนอก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระจกเงา (นามแฝง). (2535). "ภาระใหม่ของครูในยุคข่าวสาร," *วารสารก้าวไกล*. 3(5) ; 73
- กรมวิชาการ. (2539). *การบริหารระบบคุณภาพ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว (คู่มือพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา. อันดับที่ 17/2539)
- กรมวิชาการ. (2541). *สาระนำรู้เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาและการประเมินผล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมวิชาการ. (2543). *แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนข้อมูลสารสนเทศ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กรมวิชาการ. (2544ก). *การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา : กรอบและแนวการดำเนินงาน*. . เอกสารชุดการประกันคุณภาพ. ลำดับที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2544ข). *การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา : แนวทางการจัดทำระบบสารสนเทศสถานศึกษา*. เอกสารชุดการประกันคุณภาพ. ลำดับที่ 2 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- (2544ค). *การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา : แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา*. เอกสารชุดการประกันคุณภาพ. ลำดับที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมสามัญศึกษา. (2542ก). *ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานและตัวชี้วัดมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา*. เอกสารชุดการประกันคุณภาพ. กรมสามัญเล่ม 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- (2544ข). *แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา*. เอกสารชุดการประกันคุณภาพ. กรมสามัญเล่ม 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- เกตุณี จุฑาวิจิตร. (2542). *การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น*. นครปฐม : สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- กุลยา ตันติผลลาชีวะ. (2537). *เอกสารประกอบการสอน ปว.671 การฝึกอบรม*. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กุลยา ตันติผลลาชีวะ. (2544). *การสอนแบบจิตปัญญา*. กรุงเทพฯ : เอ็ดดิสัน เพรสโปรดักส์ จำกัด.
- กุศล สุนทรธาดา และ จิตตินันท์ เคะหะคุปต์. (2544). *รูปแบบและระบบการจัดบริการสถานเลี้ยงดูเด็กที่มีคุณภาพในประเทศไทย : กรณีพินิจศึกษา*. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- แก้วเวียง วิโรจน์รัตน์. (2544). *การดำเนินงานการประกันคุณภาพในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ขวัญเรือน กิตติวัฒน์. (2533). "แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร," ในเอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมศาสตร์การสื่อสาร หน่วยที่ 1-8. 1-42. กรุงเทพฯ : ชันพรีนซ์.
- งามตา วรินทร์านนท์. (2535). *เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.

- จินตนา เหนือเกาะหวาย. (2545). การศึกษาพฤติกรรมของผู้บริหารและครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- จรัส นองมาก. (2544). ปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : ชันพรีนติ้ง.
- ชูศรี วงศ์วิณะ. (2541). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชิดศักดิ์ ไชวาลินธุ์. (2520). การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จิตติ วิทยสรณะ. (2539). การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนกับความรู้ ทัศนคติและการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ นศ.ม (นิเทศศาสตร์พัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐพล ชุมวรฐานี. (2545). บันไดสู่การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : บุค พอยท์ จำกัด.
- คุณหญิง โยเหลลา, อ้อมเดือน สดมณี, และ วันเพ็ญ วรวงศ์พงศา. (2545). ปัจจัยระดับบุคคลและระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของครูสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1. ปรินญาณีพนธ์ กศ.ม (พฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงกมล ไตรวิจิตรกุล. (2544, มีนาคม-มิถุนายน). "การพัฒนาระบบการประเมินผลภายในของสถานศึกษา : กรณีตัวอย่างสถานศึกษานำร่องของโรงเรียนคันทนาเยาว. "วารสาร ครุศาสตร์" 29 (3) : 139-143.
- ดิน ปรัชญาพฤทธิ. (2533). "ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วม". ในเอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมมนุษย์ ในองค์การ. หน่วยที่ 11. พิมพ์ครั้งที่ 7. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ต่อตระกูล อุบลวัตร. (2545). การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และการนำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการสอนของอาจารย์โรงเรียนสาธิตในกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณีพนธ์ นศ.ม (นิเทศศาสตร์พัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ธนพร ชุมวรฐานี. (2545). การเขียนรายงานเชิงประเมินตนเองของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บุค พอยท์ จำกัด.
- ธวัชชัย พานิชยากรณ์. (2539). การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการใช้เครือข่ายสารสนเทศห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (จุฬาลิเน็ต) ของนิสิต และบุคลากรภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ปรินญาณีพนธ์ นศ.ม. (สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ธีรพร อูวรรณโณ. (2528). จิตวิทยาสังคม. โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรชรา ทองธรรมชาติและคณะ. (2544). กลยุทธ์การฝึกอบรมและวิทยากรในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ : ลินคอร์น โปรโมชัน.
- ประภาพร ญูสุวรรณ. (2522). ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2545). จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดีจำกัด.

- ผดุงศักดิ์ แสงสว่าง. (2542). *ศึกษาการปฏิบัติตามกระบวนการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์*. รายงานการศึกษาค้นคว้า อีสระ ๕๕.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2544). *การประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา. พัฒนา สุขประเสริฐ. (2540). *กลยุทธ์ในการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เพ็ญแข แสงแก้ว. (2544). *การวิจัยทางสังคมศาสตร์*. ภาควิชาคณิตศาสตร์และสถิติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เพ็ญศรี สากลวารี. (2544). *สภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ๕๕.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2542). *คู่มือประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ยุพา สุภากุล. (2540). *การสื่อสารมวลชน*. กรุงเทพฯ : โอเอส พรินติ้งเฮ้าส์.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2544). *การศึกษาและความเป็นครูไทย*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- รวิวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์. (2533). *เอกสารคำสอนวิชา 306 การวัดทัศนคติเบื้องต้น*. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). *การประกันคุณภาพการศึกษาทุกคนทำได้ไม่ยาก*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช.
- ล้วน สายยศและอังคณา. (2542). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- วิศรา วราลักษณ์. (2538). *การเปิดรับข่าวสารความรู้เสียดัดและการป้องกันสิ่งเสียดัดจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (นิเทศศาสตร์พัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วันเพ็ญ บัวทอง. (2545). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของแพทย์ในการประกันคุณภาพการศึกษา ศูนย์แพทยศาสตรศึกษา ชั้นคลินิก โรงพยาบาลสระบุรี*. สารนิพนธ์ ๕๕.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- วารินทร์ สิ้นสูงสุด. (2542). *การประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สยามมิตรการพิมพ์.
- วิบูลย์ บุญชูโรกุล. (2545). *คู่มือวิทยากรและผู้จัดการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.
- วีระนันท์ นนทะนาคร. (2545). *การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติและการยอมรับระบบคุณภาพ ISO 9001 : 2000 ของพนักงานในเอเชีย ออโตพาร์ท จำกัด*. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (นิเทศศาสตร์พัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณดี แสงประทีปทอง. (2544). *เจตคติ แนวคิด วิธีการวัดผลและมาตรฐานวัด*. *แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*.
- วัฒนา ศรีสัตย์วาจา. (2536). *จิตวิทยาทัศนคติ*. *คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*.
- เสถียร เขยประทีป. (2535). *“การสื่อสารนวัตกรม” ในเอกสารการสอนชุดวิชาสื่อสารเพื่อการพัฒนา หน่วยที่ 1 – 18*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สนอง ปานเชียงวงษ์. (2542). การศึกษาปัญหาการวางแผนปฏิบัติการประจำโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สยาม สุ่มงาม. (2541). กระบวนการดำเนินงาน ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษา : ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายใจ ชูปวา. (2541, ตุลาคม-ธันวาคม). "การติดตามผลการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์สาธารณสุข ประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ผ่านการอบรมทางวิชาการ สาขาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โครงการในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี," วารสาร ห้องสมุด. 41 (4) : 67-72.
- สมหมาย จันทร์เรือง. (2544). พัฒนาการศึกษาไทย อดีต ปัจจุบันและในศตวรรษ. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด พรหมจรรย์และสุพักตร์ พิบูลย์. (2544). การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : จตุพร ดีไซน์
- สายใจ ชูปวา. (2541, ตุลาคม-ธันวาคม). "การติดตามผลการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์สาธารณสุข ประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ผ่านการอบรมทางวิชาการ สาขาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โครงการในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี," วารสาร ห้องสมุด. 41 (4) : 67-72.
- สาโรจน์ แผงยัง. (2536). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาของนักฝึกอบรมในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- สุดนธ์ สากลาวารี. (2544) สภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2533). การสื่อสารกับสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพร พิตลบุตรและยงยุทธ เกษสาคร. (2544). การพัฒนาบุคคลและฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : วี.เจ.พินดิง.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2541). ครบเครื่องเรื่องวิทยาการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ดวงกมลสมัย จำกัด.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2537). พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- แสงเดือน ทวีสิน. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยเส็ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). การเตรียมความพร้อมเพื่อรับการประเมินภายนอกของโรงเรียนอนุบาลในอังกฤษ และกรณีตัวอย่าง : สถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี.
- . (2544). นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) พ.ศ. 2545-2549. กรุงเทพฯ : สำนักคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ.
- . (2544). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ : สกายบุ๊กส์

- . (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). การประกันคุณภาพการศึกษา เล่มที่ 3 การพัฒนา มาตรฐานการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2541). แนวดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพและการรับรอง มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา
- สำนักการศึกษา. 2540. มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- . (2543). สรุปผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 กรุงเทพฯ : บริษัทบรรณศิลป์ พรินต์ติ้ง จำกัด.
- . (2544). รายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ สำนักการศึกษา.
- . ม.ป.ป. สารบัญเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาและประเมินผล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- . (2545). แนวทางการตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร. (2545). แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2545-2549. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร. (2545). สถิติ..กรุงเทพมหานคร ปี 2545. กรุงเทพฯ : สำนัก นโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2544). การประเมินสถานศึกษา. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : [http://www.onesqa.or.th./estimate/basic indoctrination / paage 2.html](http://www.onesqa.or.th./estimate/basicindoctrination/paage2.html)
- . (2546). รายงานผลการติดตามและประเมินการดำเนินงานประเมินคุณภาพภายนอกของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอก. การประเมินสถานศึกษา. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : [http://www.onesqa.or.th./report/year 2546 / part 3. pdf](http://www.onesqa.or.th./report/year2546/part3.pdf)
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). ศักยภาพการจัดการศึกษาระดับในประเทศไทย. ภาควิชาหลักสูตรและ การสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- หน่วยศึกษานิเทศก์. สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2545). แนวทางการตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุง คุณภาพการศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย จำกัด.
- อภิญา ตันศิริ. (2540-2541, ธันวาคม – มกราคม). “การประกันคุณภาพ,” วารสารร่วมไทรทอง. 7(4) : 27-33
- อ้อม ประนอม. (2540). วิทยาการสำหรับวิทยากร. กรุงเทพฯ : บริษัทเวิลด์การพิมพ์.
- อุทุมพร จามารมาน. (2544). วิธีการทำประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พันธ์.
- อนุศักดิ์ สมิตสันต์. (2545). “การประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา,” ศึกษาศาสตร์องค์ริกษ์. 1(1) : 1

- Cuttance, P. (1994). *Consumer evaluation of quality management and quality assurance systems for schools. Paper prepared for the Australian Quality Council Conference, Sydney* : NSW Department of School Education. 8 – 9
- Dondero, Grace Maeie. (1993, November). "School – based ManaGement , Teachers Decisisonal Participation Levels, School Effectiveness, and Job Satisfaction," *Dissertation Abstracts International*. 54(5) : 1607-A.
- Edwards, Allen louis. (1957). *Techniques of Attitude Scale Construction*. EngleWood Cliff, NewJersey : Prentice Hall.
- Everett M. Roger (1973). *Communication Stategies for Family Planning*. New York : The Free Press.
- Gorrow, Teena Ruark. (Juty, 1997) "Elementary School Teachool Teacher Judgments of School Climate and Job Satisfaction in High – and – Performing School (High Performing 7)." *Dissertation Abstracts International*. 56(1) : 41-A
- Kotler, Louis. (2000). *Marketing Management*. New Jersey : Prentice – Hall.
- Murgatroyd, Stephen and Morgan, Collin. (1994). *Total quality management and the school*. Buckingham, Philadelphia : Open University Press
- Pratt, Janice. (1997, January). "Analysis of Selected Contracts Governing Charter School in Six States," *Dissertation Abstracts International*. (DAO CD – ROM) 57(7) : 27783 – A.
- Stebbing,L. (1993). *Quality Assurance : The route to efficiency and competitivness*. 3rd. Chichester, West Sussex : Ellis Horwood.
- Taff, Barry Charies. (1998, January) "Teacher Perceptions of Prinama Role Behavior and School Effectiveness (Leadership Rural Education)." *Dissertation Abstracts International*. 55(7) : 2486 -A
- Yancy, Patty. (1998, December) Parents as Partners in the Provision of Private Primary Schools in Port – AU – Prince Haiti (Primary Schools, Developing Countries)," *Dissertation Abstract International*. 59 (06) : Abstract.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ วราภรณ์ รัทวิชัย	ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ฝ่ายประถม
2. อาจารย์ ดร. มารศรี สุธานี	อาจารย์ภาควิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดราชบุรี
4. อาจารย์มิ่ง เทพครเมือง	นักวิชาการ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ฝ่ายประถม
5. คุณสายพิน ตันศิริ	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
ทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานคร

.....

คำชี้แจงเบื้องต้น

1. แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของครูปฐมวัยต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดทัศนคติด้านการรับรู้ต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดทัศนคติด้านความรู้สึกต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดทัศนคติด้านการปฏิบัติต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

2. แบบสอบถามฉบับนี้ สำหรับครูผู้สอนชั้นปฐมวัยเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

3. ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาครูเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพของครูปฐมวัย และนำข้อมูลมาเป็นแนวทางวางนโยบายการประกันคุณภาพและส่งเสริมการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการประกันคุณภาพ

4. แบบสอบถามนี้ ใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น ผู้วิจัยจะปฏิบัติตามจรรยาบรรณของการวิจัยอย่างเคร่งครัด จะไม่มีผลกระทบเสียหายต่อการปฏิบัติงานและสถานภาพทางราชการของท่านแต่อย่างใด ทั้งสิ้น ดังนั้นจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบข้อคำถามให้ครบทุกข้อ และตรงตามสภาพความเป็นจริงมากที่สุด ด้วยตัวของท่านเอง เพื่อให้งานวิจัยได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงมากที่สุด

5. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณครูอาจารย์ที่สอนชั้นปฐมวัยทุกๆ ท่านเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาได้สละเวลาอันมีค่า ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ และได้โปรดส่งคืนตามที่อยู่บนหน้าซองที่ติดแสตมป์เรียบร้อยแล้วที่แนบมาพร้อมนี้ ภายในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2547

นางสาว จิรนนท์ จันทรสว่าง
ผู้วิจัย

ตอนที่ 1

ข้อมูลพื้นฐานของครูตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ( ) หน้าข้อความ หรือเติมค่าลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริง

1. ขนาดโรงเรียน
  - ( ) โรงเรียนขนาดเล็ก
  - ( ) โรงเรียนขนาดกลาง
  - ( ) โรงเรียนขนาดใหญ่

2. ท่านอ่านบทความเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาจากหนังสือพิมพ์ / วารสาร และเอกสารอื่น ๆ
  - ( ) ไม่เคยเลย
  - ( ) 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์
  - ( ) มากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์

3. ท่านฟังข่าวสารเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาจากวิทยุ / โทรทัศน์
  - ( ) ไม่เคยเลย
  - ( ) 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์
  - ( ) มากกว่า 2 ครั้งต่อสัปดาห์

4. ท่านได้รับการอบรมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ
  - ( ) ไม่เคยได้รับการอบรม
  - ( ) เคย 1 – 2 ครั้ง
  - ( ) มากกว่า 2 ครั้ง

5. ท่านเป็นวิทยากรผู้เผยแพร่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา
  - ( ) ไม่เคยเลย
  - ( ) เคย 1 – 2 ครั้ง
  - ( ) มากกว่า 2 ครั้ง

6. การประกันคุณภาพในโรงเรียน ท่านมีส่วนร่วมในการทำงานคือ
  - ( ) หัวหน้าการดำเนินกิจกรรมการประกันคุณภาพ
  - ( ) คณะกรรมการดำเนินกิจกรรมการประกันคุณภาพ
  - ( ) ไม่เกี่ยวข้องเลย

ตอนที่ 2

แบบสอบถามวัดทัศนคติด้านการรับรู้ต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความที่มีข้อความเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา เมื่อท่านอ่านข้อความที่ละข้อแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นตามข้อเท็จจริงมากที่สุด

คำถาม ท่านมีความเห็นต่อการประกันคุณภาพในสถานศึกษาในระดับใด

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
1.	การประกันคุณภาพใช้หลักการดำเนินงานตามสภาพจริงที่ตรวจสอบได้				
2.	การประกันคุณภาพทำให้สถานศึกษามีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ				
3.	การประกันคุณภาพทำให้สถานศึกษาทำงานเป็นระบบมากขึ้น				
4.	การประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการดำเนินงานตามปกติของโรงเรียน				
5.	การประกันคุณภาพเป็นสิ่งที่ต้องทำเพิ่มจากงานปกติ				
6.	การประกันคุณภาพมีการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน / แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาทำให้บุคลากรมีทิศทางในการจัดการศึกษาที่มีเป้าหมายเดียวกัน				
7.	การประกันคุณภาพทำให้เกิดการวางแผนการปฏิบัติงานที่ยั่งยืนมากขึ้น				
8.	การประกันคุณภาพมีเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาในระดับชั้นปฐมวัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้				
9.	การประกันคุณภาพมีนโยบายในการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยในสังกัดกรุงเทพมหานครที่ชัดเจนยิ่งขึ้น				
10.	การประกันคุณภาพทำให้ข้าพเจ้าต้องมีความเข้าใจต่อหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนในชั้นปฐมวัย				

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
11.	การประกันคุณภาพทำให้เกิดมีความสามารถตามพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยในระดับปฐมวัย				
12.	การประกันคุณภาพทำให้เกิดการประเมินผู้เรียนที่ตรงกับสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน				
13.	การประกันคุณภาพต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติงานทุกชั้นตอน				
14.	การประกันคุณภาพทำให้ข้าพเจ้าต้องนำผลการประเมินไปปรับปรุงเพื่อพัฒนาในการจัดการศึกษา				
15.	การประกันคุณภาพทำให้เกิดระบบสารสนเทศที่ดีในชั้นตอนการทำงาน				
16.	การประกันคุณภาพทำให้เกิดการประเมินตนเองเป็นข้อมูลย้อนกลับให้กับผู้สอนหาทางวางแผนปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอน				
17.	การประกันคุณภาพทำให้เกิดระบบนิเทศภายในที่ดี				
18.	การประกันคุณภาพทำให้บุคคลภายนอกที่มารับรองคุณภาพ ได้เห็นข้อมูลที่เป็นปัญหาที่แท้จริงของสถานศึกษา				
19.	การประกันคุณภาพได้รับคำแนะนำในการจัดการศึกษาจากบุคคลภายนอก				
20.	การประกันคุณภาพทำให้เกิดการติดตามผลงานในการปฏิบัติงาน				

ตอนที่ 3

แบบสอบถามวัดทัศนคติด้านความรู้สึกต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความที่มีความเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา เมื่อท่านอ่านข้อความที่ละข้อแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นตามข้อเท็จจริงมากที่สุด

คำถาม ท่านมีความรู้สึกต่อการประกันคุณภาพในสถานศึกษาในระดับใด

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ข้าพเจ้ายินดีต่อนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานคร				
2.	การประกันคุณภาพเป็นสิ่งที่เข้าใจยาก				
3.	ข้าพเจ้ายินดีที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินกิจกรรมในการประกันคุณภาพ				
4.	ข้าพเจ้ามีความภาคภูมิใจในการร่วมการวางแผนการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน /แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา				
5.	ข้าพเจ้ามีความยินดีที่จะสนับสนุนในการดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมการประกันคุณภาพ				
6.	ข้าพเจ้ากระตือรือร้นในการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น				
7.	ข้าพเจ้าพอใจที่ได้สร้างเครื่องมือที่หลากหลายในการประเมินการปฏิบัติงาน				
8.	ข้าพเจ้าหนักใจในการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้				
9.	ข้าพเจ้ากังวลใจในวิธีการแปรผลข้อมูล				
10.	การเขียนรายงานประเมินตนเอง เป็นภาระเพิ่มขึ้นกว่าเดิม				

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
11.	การประเมินภายนอกทำให้ข้าพเจ้ากังวลใจ				
12.	ข้าพเจ้าไม่แน่ใจในคณะประเมินมาตรฐานโรงเรียนจากภายนอกว่าจะมีบรรทัดฐานเดียวกันทั้งหมด				
13.	ข้าพเจ้าไม่พอใจเมื่อถูกประเมินจากบุคคลภายนอก				
14.	ข้าพเจ้ากังวลใจกับการประเมินจากคณะบุคคลภายนอก				
15.	ข้าพเจ้าชอบที่ได้รับคำแนะนำในการประเมิน				
16.	ข้าพเจ้าพอใจที่โรงเรียนได้รับการประเมินจากบุคคลทั้งภายในและภายนอก				
17.	ข้าพเจ้าคลุ้มเครือในทิศทางประกันคุณภาพในระดับชั้นปฐมวัย				
18.	การประกันคุณภาพทำให้ข้าพเจ้าเกิดความภาคภูมิใจ				
19.	การประกันคุณภาพทำให้ข้าพเจ้าขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติม				
20.	ข้าพเจ้าหนักใจในการสร้างเครื่องมือในการประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่ตั้งไว้				

ตอนที่ 4

แบบสอบถามวัดทัศนคติด้านการปฏิบัติต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่มีข้อความที่มีข้อความเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา
เมื่อท่านอ่านข้อความที่ละข้อแล้ว โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นตามข้อเท็จ
จริงมากที่สุด

คำถาม ท่านได้ทำหรือปฏิบัติในการประกันคุณภาพในโรงเรียนในระดับใด

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามนโยบายการประกันคุณภาพของกรุงเทพมหานคร				
2.	ข้าพเจ้าเต็มใจที่สนับสนุนในการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน /แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา				
3.	ข้าพเจ้ายินดีที่ได้เป็นผู้มีส่วนร่วมในคณะกรรมการการดำเนินการจัดธรรมนูญโรงเรียน				
4.	ได้มีการวางแผนการประชุมเกี่ยวกับการทำงาน				
5.	ข้าพเจ้าไม่ได้เป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาเลยเพราะเป็นเรื่องของผู้บริหารเท่านั้น				
6.	ข้าพเจ้าได้รับการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อมูลด้านการประกันคุณภาพการศึกษา				
7.	ข้าพเจ้าไม่เคยเข้าประชุมเพราะเสียเวลา				
8.	มีการจัดเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ				
9.	ศึกษาและวิเคราะห์ห้วงข้อบกพร่องในปัจจุบันด้านต่าง ๆ เพื่อปรับใช้ในการศึกษาปฐมวัย				
10.	มีการวิเคราะห์ผู้เรียนก่อนการสอน				

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
11.	ข้าพเจ้าศึกษาตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียนเพื่อปรับใช้ให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย				
12.	ข้าพเจ้าศึกษาระบบการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ				
13.	ข้าพเจ้าศึกษาข้อมูลจากสารสนเทศ ก่อนการจัดการศึกษา				
14.	ข้าพเจ้านำผลการประเมินตนเองมาใช้ปรับปรุงแก้ไขในการจัดการเรียนการสอน				
14.	มีระบบการนิเทศภายในโรงเรียน				
16.	คณะครูและคณะบริหารช่วยกันสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลงาน เช่น แบบสอบถาม แบบสังเกต				
17.	คณะครูช่วยนำผลการประเมินมาชี้แจงในที่ประชุมแล้วช่วยกันแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง				
18.	มีการประเมินตนเองและการจัดทำรายงานได้อย่างถูกต้องตามสภาพจริง				
19.	ข้าพเจ้าจะต่อต้านการประเมินคุณภาพเพราะเป็นการทำงานที่ซ้ำซ้อน				
20.	ข้าพเจ้าไม่ยอมรับที่จะต้องได้รับประเมินจากบุคคลภายนอกจากหลายคณะ				

ภาคผนวก ค
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตาราง 21 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามทัศนคติของครูปฐมวัย ต่อการประกันคุณภาพ ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการรับรู้

ข้อที่	ข้อความถาม	ค่าอำนาจจำแนก	หมายเหตุ
1.	การประกันคุณภาพใช้หลักการดำเนินงานตามสภาพจริงที่ตรวจสอบได้	3.166 **	นำไปใช้
2.	การประกันคุณภาพทำให้สถานศึกษามีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ	3.318 **	นำไปใช้
3.	การประกันคุณภาพทำให้สถานศึกษาทำงานเป็นระบบมากขึ้น	2.959 **	นำไปใช้
4.	การประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการดำเนินงานตามปกติของโรงเรียน	2.840 **	นำไปใช้
5.	การประกันคุณภาพเป็นสิ่งที่ต้องทำเพิ่มจากงานปกติ	3.277 **	นำไปใช้
6.	การประกันคุณภาพมีการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน / แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาทำให้บุคลากรมีทิศทางการจัดการศึกษาที่มีเป้าหมายเดียวกัน	4.735 **	นำไปใช้
7.	การประกันคุณภาพทำให้เกิดการวางแผนการปฏิบัติงานที่ยั่งยืนมากขึ้น	3.519 **	นำไปใช้
8.	การประกันคุณภาพมีเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาในระดับชั้นปฐมวัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้	3.024 **	นำไปใช้
9.	การประกันคุณภาพมีนโยบายในการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยในสังกัดกรุงเทพมหานครที่ชัดเจนยิ่งขึ้น	2.869 **	นำไปใช้
10.	การประกันคุณภาพทำให้ข้าพเจ้าต้องมีความเข้าใจต่อหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนในชั้นปฐมวัย	4.899 **	นำไปใช้
11.	การประกันคุณภาพทำให้เด็กมีความสามารถตามพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยในระดับปฐมวัย	4.932 **	นำไปใช้
12.	การประกันคุณภาพทำให้เกิดการประเมินผู้เรียนที่ตรงกับสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน	4.747 **	นำไปใช้
13.	การประกันคุณภาพต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน	4.096 **	นำไปใช้

ข้อที่	ข้อความถาม	ค่าอำนาจจำแนก	หมายเหตุ
14.	การประกันคุณภาพทำให้ข้าพเจ้าต้องนำผลการประเมินไปปรับปรุงเพื่อพัฒนาในการจัดการศึกษา	2.867 ^{***}	นำไปใช้
15.	การประกันคุณภาพทำให้เกิดระบบสารสนเทศที่ดีในขั้นตอนการทำงาน	3.381 ^{***}	นำไปใช้
16.	การประกันคุณภาพทำให้เกิดการประเมินตนเองเป็นข้อมูลย้อนกลับให้กับผู้สอนหาทางวางแผนปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอน	2.771 ^{***}	นำไปใช้
17.	การประกันคุณภาพทำให้เกิดระบบนิเทศภายในที่ดี	3.318 ^{***}	นำไปใช้
18.	การประกันคุณภาพทำให้นักศกภายนอกที่มารับรองคุณภาพ ได้เห็นข้อมูลที่เป็นปัญหาที่แท้จริงของสถานศึกษา	3.395 ^{***}	นำไปใช้
19.	การประกันคุณภาพได้รับคำแนะนำในการจัดการศึกษาจากบุคคลภายนอก	3.969 ^{***}	นำไปใช้
20.	การประกันคุณภาพทำให้เกิดการติดตามผลงานในการปฏิบัติงาน	4.342 ^{***}	นำไปใช้

ตาราง 22 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามทัศนคติของครูปฐมวัย ต่อการประกันคุณภาพ ใน
โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านความรู้สึกรู้สึก

ข้อที่	ข้อคำถาม	ค่าอำนาจจำแนก	หมายเหตุ
1.	ข้าพเจ้ายินดีต่อนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานคร	2.214 ⁺	นำไปใช้
2.	การประกันคุณภาพเป็นสิ่งที่เข้าใจยาก	2.029 ⁻	นำไปใช้
3.	ข้าพเจ้ายินดีที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินกิจกรรมในการประกันคุณภาพ	2.823 ⁺⁺	นำไปใช้
4.	ข้าพเจ้ามีความภาคภูมิใจในการร่วมการวางแผนการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน /แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.905 ⁺⁺⁺	นำไปใช้
5.	ข้าพเจ้ามีความยินดีที่จะสนับสนุนในการดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมการประกันคุณภาพ	3.773 ⁺⁺	นำไปใช้
6.	ข้าพเจ้ากระตือรือร้นในการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น	2.882 ⁺⁺	นำไปใช้
7.	ข้าพเจ้าพอใจที่ได้สร้างเครื่องมือที่หลากหลายในการประเมินการปฏิบัติงาน	2.425 ⁺	นำไปใช้
8.	ข้าพเจ้าหนักใจในการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้	2.292 ⁺	นำไปใช้
9.	ข้าพเจ้ากังวลใจในวิธีการแปลผลข้อมูล	2.425 ⁺	นำไปใช้
10.	การเขียนรายงานประเมินตนเอง เป็นภาระเพิ่มขึ้นกว่าเดิม	3.145 ⁺⁺	นำไปใช้
11.	การประเมินภายนอกทำให้ข้าพเจ้ากังวลใจ	4.097 ⁺⁺⁺	นำไปใช้
12.	ข้าพเจ้าไม่แน่ใจในคณะประเมินมาตรฐานโรงเรียนจากภายนอกว่าจะมีบรรทัดฐานเดียวกันทั้งหมด	3.823 ⁺⁺	นำไปใช้
13.	ข้าพเจ้าไม่พอใจเมื่อถูกประเมินจากบุคคลภายนอก	4.064 ⁺⁺⁺	นำไปใช้
14.	ข้าพเจ้ากังวลใจกับการประเมินจากคณะบุคคลภายนอก	2.795 ⁺⁺	นำไปใช้
15.	ข้าพเจ้าชอบที่ได้รับคำแนะนำในการประเมิน	2.169 ⁺	นำไปใช้

ข้อที่	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	หมายเหตุ
16.	ข้าพเจ้าพอใจที่โรงเรียนได้รับการประเมินจากบุคคลทั้งภายในและภายนอก	3.631 ^{''}	นำไปใช้
17.	ข้าพเจ้าคลุมเครือในทิศทางการประกันคุณภาพในระดับชั้นปฐมวัย	3.326 [^]	นำไปใช้
18.	การประกันคุณภาพทำให้ข้าพเจ้าเกิดความภาคภูมิใจ	1.948 [^]	นำไปใช้
19.	การประกันคุณภาพทำให้ข้าพเจ้าชวนขวยหาความรู้เพิ่มเติม	2.479 [^]	นำไปใช้
20.	ข้าพเจ้าหนักใจในการสร้างเครื่องมือในการประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่ตั้งไว้	4.083 ^{''}	นำไปใช้

ตาราง 23 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามทัศนคติของครูปฐมวัย ต่อการประกันคุณภาพ ใน
โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการปฏิบัติ

ข้อที่	ข้อคำถาม	ค่าอำนาจจำแนก	หมายเหตุ
1.	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามนโยบายการประกันคุณภาพของ กรุงเทพมหานคร	2.771 ^{***}	นำไปใช้
2.	ข้าพเจ้าเต็มใจที่สนับสนุนในการจัดทำธรรมนูญ โรงเรียน /แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.553 ^{***}	นำไปใช้
3.	ข้าพเจ้ายินดีที่ได้เป็นผู้มีส่วนร่วมในคณะกรรมการ การดำเนินการจัดธรรมนูญโรงเรียน	4.251 ^{***}	นำไปใช้
4.	ได้มีการวางแผนการประชุมเกี่ยวกับการทำงาน ข้าพเจ้าไม่ได้เป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	2.838 ^{***}	นำไปใช้
5.	การประกันคุณภาพการศึกษาเลยเพราะเป็นเรื่องของ ผู้บริหารเท่านั้น	3.801 ^{***}	นำไปใช้
6.	ข้าพเจ้าได้รับการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อมูลด้าน การประกันคุณภาพการศึกษา	3.276 ^{***}	นำไปใช้
7.	ข้าพเจ้าไม่เคยเข้าประชุมเพราะเสียเวลา	2.711 ^{***}	นำไปใช้
8.	มีการจัดเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	5.237 ^{***}	นำไปใช้
9.	ศึกษาและวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ในปัจจุบันด้านต่าง ๆ เพื่อปรับใช้ ในการศึกษาปฐมวัย	3.474 ^{***}	นำไปใช้
10.	มีการวิเคราะห์ผู้เรียนก่อนการสอน	2.838 ^{***}	นำไปใช้
11.	ข้าพเจ้าศึกษาตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียนเพื่อปรับใช้ให้ เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย	3.911 ^{***}	นำไปใช้
12.	ข้าพเจ้าศึกษาระบบการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ	3.834 ^{***}	นำไปใช้
13.	ข้าพเจ้าศึกษาข้อมูลจากสารสนเทศ ก่อนการจัด การศึกษา	3.834 ^{***}	นำไปใช้
14.	ข้าพเจ้านำผลการประเมินตนเองมาใช้ปรับปรุงแก้ไขใน การจัดการเรียนการสอน	3.111 ^{***}	นำไปใช้ นำไปใช้

ข้อที่	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก	หมายเหตุ
15.	มีระบบการนิเทศภายในโรงเรียน	3.276"	นำไปใช้
16.	คณะครูและคณะบริหารช่วยกันสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลงาน เช่น แบบสอบถาม แบบสังเกต	2.825"	นำไปใช้
16.	คณะครูช่วยนำผลการประเมินมาชี้แจงในที่ประชุมแล้วช่วยกันแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง	2.848"	นำไปใช้
18.	มีการประเมินตนเองและการจัดทำรายงานได้อย่างถูกต้องตามสภาพจริง	3.342"	นำไปใช้
19.	ข้าพเจ้าจะต่อต้านการประเมินคุณภาพเพราะเป็น	3.057"	นำไปใช้
20	การทำงานที่ซ้ำซ้อน ข้าพเจ้าไม่ยอมรับที่จะต้องประเมินจากบุคคลภายนอกจากหลายคณะ	3.488"	นำไปใช้

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัย

ที่ ศธ 0519.12/๐8๙๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 มกราคม 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสุเหร่าสนามกลางลำ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวจิรนนท์ จันทร์สว่าง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ทัศนคติของครูปฐมวัย การประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์ศิริมา ภิญโญนันตพงษ์ และ รองศาสตราจารย์วิรัช วรรณรัตน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ครูปฐมวัย เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถามวัดทัศนคติด้านการรับรู้ต่อการประกันคุณภาพ ในระหว่างเดือนมกราคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวจิรนนท์ จันทร์สว่าง ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภภรณ์ หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-7336574 มือถือ 09-1293813

ที่ ศธ 0519.12/ ๑๙๗๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 มกราคม 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนสวัสดี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวจิรนนท์ จันทร์สว่าง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ทัศนคติของครูปฐมวัย การประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์สิริมา ภิญ โยธอนันตพงษ์ และ รองศาสตราจารย์วิรัช วรรณรัตน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ครูปฐมวัย เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถามวัดทัศนคติด้านการรับรู้ต่อการประกันคุณภาพ ในระหว่างเดือนมกราคม 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวจิรนนท์ จันทร์สว่าง ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภภรณ์ หะวานนท์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-7336574 มือถือ 09-1293813

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานการศึกษา (กองวิชาการ โทร. ๐ ๒๕๓๗ ๒๐๔๗ โทรสาร ๐ ๒๕๓๗ ๒๐๔๗)

ที่ กท ๐๘๐๖/ จ.น.ส. วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิจัยประกอบการทำปฏิญานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการเขต

ด้วย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้มีหนังสือที่ ศร ๐๕๑๕.๑๒/๑๒๐๐ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ขออนุญาตให้ นางสาวจรรย์นธ์ จันทร์สว่าง นิสิตระดับปริญญาโท สาขา วิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิจัยประกอบการทำปฏิญานิพนธ์ เรื่อง “ทัศนคติของครูปฐมวัย ต่อการประกันคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับครูปฐมวัยใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตนี้ตามรายชื่อโรงเรียนที่แนบ รายละเอียดผู้วิจัยจะประสานกับทางโรงเรียนเป็นการภายในเอง

สำนักงานศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่า การวิจัยนี้จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับปฐมวัย สมควรอนุญาต

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุญาต และแจ้งผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าวให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(นางสาวประนอม เข็มประเสริฐ)

รองผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวจิรนนท์ จันทรสว่าง
วัน เดือน ปีเกิด	1 ธันวาคม 2513
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลราชวิถี เขตพญาไท จ. กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	516/190 หมู่บ้านกลางเมือง ซอยสหการประมุล แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร 10310
ตำแหน่งหน้าที่การทำงานในปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนไชยตรีปราโมชญ์สรณ์ สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2531	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีอยุธยา จ. กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2535	ครุศาสตร์ (ค.บ.) วิชาการศึกษาปฐมวัย สถาบันราชภัฏสวนดุสิต จ. กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2547	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) วิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จ. กรุงเทพมหานคร